

RANUAN KUNTA

**RANUAN KUNNAN
TASEKIRJA
VUODELTA 2018**

Sisältö:

Toimintakertomus

Talousarvion toteutuminen

Tilinpäätöslaskelmat

Tilinpäätöksen liitetiedot

Allekirjoitukset ja merkinnät

Luettelot ja selvitykset

Sisällysluettelo

I	Toimintakertomus	3
	1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3
	2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	17
	3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	18
	4 Rahoitusasema ja sen muutokset	20
	5 Kokonaistulot ja –menot	22
	6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	22
	7 Tilikauden tuloksen käsittely	31
II	Talousarvion toteutuminen	31
	1 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen, käyttötalousoosan toteutumisvertailu	31
	2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	84
	3 Investointiosan toteutuminen	86
	4 Rahoitusosan toteutuminen	87
	5 Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien määräahtojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	88
III	Tilinpäätöslaskelmat	93
	1 Kunnan tuloslaskelma	93
	2 Kunnan rahoituslaskelma	94
	3 Kunnan tase	95
	4 Konsernilaskelmat	97
IV	Tilinpäätöksen liitetiedot	101
	1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	101
	2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	102
	3 Tasetta koskevat liitetiedot	106
	4 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	115
V	Allekirjoitukset ja merkinnät	116
VI	Luettelot ja selvitykset	117

I

TOIMINTAKERTOMUS

1

OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Toimintavuonna odotettiin maakunta ja sote -uudistusten ja niihin liittyvien lakien valmistumista. 8.3.2019 tapahtuneen hallituksen eroamisen johdosta uudistusten toimeenpanon valmistelu lopetettiin. Uudistamistyön jatkaminen nähdään kuitenkin välttämättömänä, jotta kansalaisten perusoikeudet ja yhdenvertaisuus voitaisiin turvata, järjestäminen saataisiin leveämmille hartioille ja kustannuskehitys saataisiin hallintaan.

Valtuusto vahvisti toimintavuonna yhteistyössä kuntalaisten, sidosryhmien, päättäjien ja työntekijöiden kanssa laaditun kuntastrategian 2019-2030 ”*Rohkea Ranua – Arkitien kunta innostaa uuteen*”. Pidetyissä työpajoissa nähtiin, että suurimpina haasteina kuntamme tulevaisuudelle ovat syntyvyyden lasku, työikäisen väestön muutto sekä työpaikka- ja työllisyyskehitys. Valtuuston vahvistama kasvustrategia tähtää tulevaisuuteen ja toimii elinvoiman ja hyvinvoinnin johtamisen työkaluna sekä kunnan omien kilpailukykytekijöiden hyödyntäjänä. Vahvana läpileikkaavana tekijänä on yhdessä tekeminen hyödyntäen yhdessä valittuja strategisia päämääriä - kasvuhakuinen kunta, hyvinvoiva kuntalainen sekä elinvoimainen ja kansainvälistyvä yritystoiminta. Toimintavuonna päivitettiin myös paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuva laaja hyvinvointikertomus. Samalla hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen integroitiin vahvaksi osaksi koko kunnan toimintaa ohjaavia rakenteita.

Keväällä perustettiin Ranuan Yrittäjät ry:n aloitteesta elinkeinojen ja elinvoimaisuuden edistämistä selvittävä työryhmä. Työryhmä esitti syyskuussa jättämässään loppuraportissa elinvoimapolitiikan vahvempaa haltuunottoa, yritysnäkökulman terävöittämistä ja yritysmyönteisyyden kasvattamista. Toimenpideohjelma sisällytettiin talousarvioon ja –suunnitelmiin.

Ranuan kirkonkylän osayleiskaavan sekä asemakaavan muutosten valmistelutyötä jatkettiin. Osayleiskaavan luonnosvaiheen kuuleminen oli keväällä 2018. Valmistelutyö jäi kertomusvuonna odottamaan koulupaikkaratkaisua. Kaavojen valmistelutyötä on jatkettu keväällä 2019 heti koulupaikkaratkaisun jälkeen.

Toimintavuonna jatkettiin kuntaan jäävien palvelujen rakenteiden tarkastelua ja samalla jatkettiin sote-palvelujen saattamista luovutuskuntoon siten, että kuntalaiset saisivat myös tulevaisuudessa tarvitsemansa lähipalvelut kunnan alueelta. Toimintavuonna hyväksyttiin ikäihmisten tehostetun palveluasumisen sääntökirja ja 1.9. alkaen laskettiin liikkeelle 40 palveluseteliä. Perusturvan ateriapalvelut ja kunnan ruokakuljetukset siirrettiin yksityiselle toimijalle samasta ajankohdasta lukien.

Kertomusvuoden kesäkuussa hyväksyttiin uuden koulu/monitoimikeskuksen alustava aikataulu. Loppuvuonna päätettiin selvittää yksityiskohtaisemmin kolmea rakennuspaikkavaihtoehtoa (Salmenniemi, Oravi, Keskusta). Valtuusto valitsi 18.3.2019 sijoituspaikaksi Salmenniemen. Valtuuston päivittämän kunnan kiinteistöjen salkutuksen mukaisesti Marjaniemi sekä vanha yläkoulu ja lukio laitettiin myyntiin huutokaupat.com –palvelussa. Tätä kirjoitettaessa asian käsittely on vielä kesken.

Hyvinvointikeskus otettiin käyttöön joulukuussa 2018. Pihatyöt, tien rakentaminen ja käytöstä poistuneen terveyskeskuksen purkaminen siirtyivät seuraavaan vuoteen.

Vuoden aikana Ranuan kunnan väkiluku väheni 78 henkilöllä, joten asukasmäärä oli vuoden lopussa 3895 henkilöä. Lapsia syntyi 28 ja kuolleita oli 60. Kunnan työllisyystilanne parantui, ollen 14,0 % (215). Toimintavuonna syntyi 23 uutta yritystä.

Vuoden 2018 tilinpäätös osoittaa 1.039.593,45 euron alijäämää. Tulos painui alijäämäiseksi, koska tilinpäätöksessä jouduttiin tekemään kirjanpitolain edellyttämät arvonalentumiskirjaukset. Tilinpäätöksessä tehtiin sisäilmaongelmien takia käytöstä poistuneiden terveyskeskuksen ja Kirkonkylän koulun tulosvaikutteiset arvonalentumiskirjaukset yhteensä 6,7 M€. Samassa yhteydessä tuloutettiin em. kohteisiin aiemmin tehtyjä investointivaroja 4,6 M€. Mikäli arvonalentumis- ja tuloutuskirjauksia ei olisi jouduttu tekemään, tulos olisi ollut noin 0,8 M€ ylijäämäinen.

Toimintavuoden vuosikate oli 422 €/asukas (edellisenä vuonna 984 €/asukas). Kunnan velkamäärä väheni noin 0,4 milj. euroa ja velkaa oli tilinpäätöspäivänä 960 €/asukas (1.047 €/asukas). Koko kuntakonsernin velat olivat 4.726 €/asukas (4.576 €/asukas). Kassan riittävyys oli 131 pv (107 pv). Tunnusluvut osoittavat, että kunnan tilinpäätös täyttää edelleen tasapainoisen kuntatalouden tunnusmerkit.

Henkilöstön määrä on vähentynyt lähes 18 % mm. ulkoistamisten ja yhtiöittämisten seurauksena. Sairauspoissaolot lisääntyivät kolmanneksella edelliseen vuoteen verrattuna, joten valtuuston asettamaan tavoitteeseen < 12 pv/hlö ei päästy. Toimintavuonna poissaoloja kertyi keskimäärin 18,9 pv/hlö (14,3 pv/hlö). Sairauspoissaoloista johtuva laskennallinen kustannus on arviolta 2 M€. Keskushallinto on käynnistänyt asiaa koskevan selvittelytyön. Kehityskeskustelut toteutettiin koko henkilöstön osalta.

Kuntakonsernin tytäryhtiössä tehtiin toimintavuonna kasvuinvestointeja ja kehittämistoimenpiteitä sekä tulevaisuuden suunnitelmia. Ranuan Seudun Matkailu Oy rakensi Arctic Fox iglukylän, Ranuan Vuokra-asunnot Oy rakensi valokuidun sisäverkkoja, Ranuan Infra Oy uusi ja rakensi verkostoja ja hankki KOy Ranuan Kanervikon koko osakekannan. Kuntastrategian mukaisesti omistajapolitiikkaa ja konsernijohtamista hyödynnetään kasvun vatureina. Lisäksi kunnanhallitus käynnisti kertomusvuonna Ranuan Seudun Matkailu Oy:n vähemmistöosakkeiden lunastuksen.

Toimintavuonna vallitsi hyvä yhteishenki kuntalaisten, luottamushenkilöiden sekä viran- ja toimenhaltijoiden kesken. Yhdessä tekemällä ja omia luontaisia tekijöitä hyödyntämällä voimme vaikuttaa oman kuntamme menestymiseen, kasvuun ja elinvoimaisuuteen.

Sirpa Hakala
kunnanjohtaja

1.2

Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuuston kokoonpano

Haarahiltunen Paula, Kelahaara Rauno, Nieminen Hannu, Höyhtyä Jouko, Illikainen Kaisa, Illikainen Veijo, Ilvesluoto Ulla, Jaakola Anitta, Kuukasjärvi Hannu, Laivamaa Jonna-Maria, Ranuan Markus, Ranua Matias, Ruonala Keijo, Sääskilahti Reijo, Tarujärvi Viola, Torvinen Tiina ja Vanhala Tuomas.

Valtuuston puheenjohtajana on toiminut Haarahiltunen Paula, I varapuheenjohtajana Kelahaara Rauno ja II varapuheenjohtajana Nieminen Hannu.

Valtuuston poliittiset voimasuhteet: Suomen Keskusta 12, Parempi Ranua -ryhmän yhteislista 1, Suomen Sosialidemokraattinen puolue 2, Kansallinen Kokoomus 2.

Tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat:

Alla on lueteltu tilivelvolliset toimielimet 1.6.2017-31.12.2021 (kunnanhallitus, hyvinvointilautakunta ja tekninen lautakunta) sekä niiden jäsenet. Valtuusto on määritellyt tilivelvollisiksi viranhaltijoiksi kunnanjohtajan lisäksi osastopäälliköt sekä kaikki lautakuntien esittelevät viranhaltijat ja osan tulosyksikköjen esimiehistä.

Kunnanhallitus

Illikainen Veijo, Kuukasjärvi Hannu, Ilvesluoto Ulla, Laivamaa Jonna-Maria, Ranua Markus, Ruonala Keijo ja Tarujärvi Viola.

Kunnanhallituksen puheenjohtajana on toiminut Illikainen Veijo ja varapuheenjohtajana Kuukasjärvi Hannu.

Esittelijänä toimii kunnanjohtaja.

Hyvinvointilautakunta

Torvinen Tiina (puheenjohtaja), Hiltula Leena, Johansson Arto, Karttunen Ulla, Mäntyranta Sari, Siitonen Ilkka ja Vanhala Tuomas.

Esittelijöinä toimivat perusturvajohtaja, johtava lääkäri ja sivistystoimenjohtaja.

Tekninen lautakunta

Sääskilahti Reijo (puheenjohtaja), Kataja Petra, Kelahaara Rauno, Kuha Auli ja Sarajärvi Urpo.

Esittelijänä toimii teknisen osaston osastopäällikkö/rakennustarkastaja.

Tarkastuslautakunta

Höyhtyä Jouko (puheenjohtaja), Huhtamäki Raija, Illikainen Kaisa, Savolainen Juhani ja Sääskilahti Toivo.

Kuntayhtymät, kunnan edustajat:**Lapin liitto kuntayhtymä:**

Illikainen Veijo ja Ilvesluoto Ulla.

Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä:

Höyhtyä Jouko ja Torvinen Tiina.

Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä:

Haarahiltunen Paula ja Sääskilahti Reijo.

Rovaniemen koulutuskuntayhtymä:

Hakala Sirpa ja Illikainen Veijo.

Kunnan virasto-organisaatio:

Kunnanjohtaja toimii viraston päällikkönä. Kunnan henkilöstön tehtäväalueisiin pohjautuva osastojako on seuraava: hallinto-osasto, perusturvaosasto, sivistysosasto ja tekninen osasto. Osastoa johtaa osaston päällikkö, perusterveydenhuoltoa johtaa johtava lääkäri, jotka kunnanhallitus määrää toimikaudekseen. Osastot jakaantuvat tulosyksiköihin. Valtuusto vahvistaa tulosyksiköt päättäessään kunnan talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

Johtoryhmän kokoonpano 31.12.2018:

Kunnanjohtaja Sirpa Hakala	viraston päällikkö, puheenjohtaja
Hallintojohtaja Eija Kokko-Petäjajarvi	hallinto-osaston osastopäällikkö
Perusturvajohtaja Virpi Piira	perusturvaosaston osastopäällikkö
Yläkoulun rehtori/va. sivistystoimenjohtaja Susanna Tervämäki (31.7.2018 saakka)	
Lukion rehtori/sivistystoimenjohtaja Aku-Petteri Luiro (1.8.2018 alkaen)	sivistysosaston osastopäällikkö
Rakennustarkastaja Risto Niemelä	teknisen osaston osastopäällikkö
Johtava lääkäri Timo Peisa	
Teknisen työn opettaja Markku Kivijärvi	henkilöstön edustaja.

1.3

Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan (15.3.2019) bruttokansantuotteen volyyymi kasvoi 2,3 prosenttia vuonna 2018. Vuosi 2018 oli kolmas peräkkäinen vuosi, kun bruttokansantuote kasvoi selvästi. Tämän kasvun myötä bruttokansantuotteen volyyymi ylitti finanssikriisiä edeltävän huippuvuoden 2008 tason. Julkisen talouden osuus bruttoarvonlisäyksestä oli 18,3 prosenttia vuonna 2018, mikä on 0,3 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisenä vuonna.

Vuonna 2018 kysyntäeristä investoinnit kasvoivat käyvin hinnoin 6,1 prosenttia ja vienti 5,5 prosenttia. Kysyntäeristä suurin eli yksityiset kulutusmenot kasvoivat 2,7 prosenttia 124,8 miljardiin euroon. Varastojen arvo kasvoi voimakkaasti vuonna, mutta varastotiedot ovat vielä luonteeltaan ennakkolliset. Kiintein hinnoin investoinnit

kasvoivat 3,2 prosenttia ja vienti 1,5 prosenttia. Viennin hinnat nousivat 4 prosenttia.

Julkisyhteisöjen rahoitusasema eli nettoluotonanto oli 1,3 miljardia euroa alijäämäinen. Edellisenä vuonna alijäämä oli 1,8 miljardia euroa. Alijäämä oli 0,6 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Kotitalouksien oikaistu reaalitylo kasvoi 4,0 prosenttia. Siihen luetaan mukaan myös hyvinvointipalvelut eli julkisyhteisöjen ja järjestöjen kotitalouksien hyväksi tuottamat yksilölliset palvelut kuten koulutus-, terveys- ja sosiaalipalvelut. Kotitalouksien saamat palkat ja palkkiot kasvoivat nimellisesti 4,6 prosenttia. Kotitalouksien kulutusmenot olivat 3 prosentin kasvussa ja kotitalouksien säästö kääntyi 0,7 miljardia euroa positiiviseksi (-1,1 miljardia vuonna 2017). Säästämisaste oli 0,6 prosenttia. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työttömyysaste oli joulukuussa 5,4 prosenttia eli 3,0 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin. Työllisyysasteen kausi- ja satunnaisvaihtelusta tasoitettu trendi oli joulukuussa 72,5 prosenttia.

Tilastokeskuksen (13.2.2019) vuoden 2018 tilinpäätösarvotietojen mukaan Manner-Suomen kuntien ulkoiset toimintakulut olivat 3,3 prosenttia edellisestä vuodesta suuremmat ja niitä oli yhteensä 36,9 miljardia euroa. Ulkoiset toimintatuotot kasvoivat 4,6 prosenttia 7,5 miljardiin euroon. Toimintakuluja ja -tuottoja kasvattivat osaltaan eräät kirjausmenettelyt kuntien ja kuntayhtymien välisissä palvelujen ostoissa. Toimintakate oli -29,1 miljardia euroa ja se heikkeni 3,4 prosenttia edellisen vuoden tilinpäätöksistä.

Manner-Suomen kuntien verotulot olivat tilinpäätösarvioiden mukaan yhteensä 22,3 miljardia euroa vuonna 2018. Ne vähenivät edellisen vuoden tilinpäätöksiin verrattuna 0,5 prosenttia. Valtionosuuksia kunnat saivat 8,5 miljardia euroa, ja ne vähenivät 0,6 prosenttia. Verotuloista ja valtionosuuksista muodostuva verorahoitus oli asukasta kohden 5 613 euroa. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate pieneni edellisestä vuodesta 35,5 prosenttia ja oli 2,1 miljardia euroa. Vuosikate oli tilinpäätösarvioissa negatiivinen 38 kunnalla. Edellisenä vuonna vuosikate oli tilinpäätöstietojen mukaan negatiivinen neljällä kunnalla.

Manner-Suomen kuntayhtymien toimintakulut ilman sisäisiä eriä olivat vuonna 2018 tilinpäätösarvioiden mukaan 14,7 miljardia euroa. Ulkoisia toimintatuottoja oli 15,4 miljardia euroa. Toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta 8,3 prosenttia ja toimintatuotot 7,2 prosenttia. Vuosikate laski 15,1 prosenttia ja oli 0,6 miljardia euroa.

Kuntien arvioiden perusteella niiden yhteenlaskettu lainakanta vuoden 2018 lopussa oli 16,7 miljardia euroa. Asukasta kohden se oli 3 051 euroa. Lainakanta kasvoi vuotta aikaisemmasta ajankohdasta 3,8 prosenttia. Investointimenoja kunnilla oli vuoden aikana 3,6 miljardia euroa. Kasvua edellisvuodesta oli 3,4 prosenttia. Kuntayhtymien yhteenlaskettu lainakanta oli vuotta 2018 koskevissa tilinpäätösarvioissa 3,9 miljardia euroa, joka oli 11,4 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden tilinpäätöstiedoissa. Investointimenot kasvoivat 2,1 prosenttia 1,2 miljardiin euroon.

Sote –uudistus kaatui 8.3.2019 hallituksen eroamisen johdosta ja maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpanon valmistelu lopetettiin tällä erää. Sosiaali- ja terveysministeriön tiedotteen mukaan sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen on välttämätöntä ihmisten perusoikeuksien ja palvelujen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö jatkaa työtä ja yhteistä kehittämistä muiden toimijoiden kanssa.

Maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelun päättymisestä huolimatta sosiaali- ja terveystalouden järjestelmän haasteet eivät ole hävinneet: palvelujen yhteensovittaminen toteutuu heikosti ja palvelujen saatavuudessa on ongelmia, kustannukset kasvavat ja väestö vanhenee. Asiantuntijoilla on laaja yhteinen ymmärrys siitä, että palvelut tulisi järjestää nykyistä suuremmilla alueilla. Sosiaali- ja terveysministeriö jatkaa sote-palvelujen uudistamista ja palvelujen yhteensovittamista tämänhetkisen lainsäädännön puitteissa. Kehitystyötä voidaan viedä eteenpäin jo nykyisten organisaatioiden kanssa.

Tilinpäätösvuonna Lapin muuttotase oli 92 henkilöä positiivinen (v. 2017 – 68). Lapissa oli toimintavuoden lopussa 178.530 asukasta. Toimintavuonna Lapissa syntyi 1.343 lasta ja kuoli 2.128 henkilöä. Lapissa oli vuonna 2018 keskimäärin 9.751 työntöntä työnhakijaa (v. 2017 11.021) ja työttömien osuus työvoimasta oli keskimäärin 11,9 % (13,4 %). Työvoiman kysyntä näkyy Lapissa työllisyyden merkittävänä kohe-nemisena ja työttömyyden vähenemisenä. Joillakin ammattialoilla erityisesti voimakkaasti kasvavalla matkailusektorilla on jo työvoimapulaa. Matkailu- ja kaivosalan hyvästä kasvusuhdanteesta sekä työvoiman suuresta poistumasta johtuen työllisyyskehityksen arvioidaan paranevan edelleen ja työttömyyden laskevan pidemmällä aikavälillä.

Lapin ELY-keskuksen yhdessä alueellisten asiantuntijaverkostojen kanssa laatimien kehitysnäkymien mukaan perinteiset Lapin elinkeinot matkailu sekä kaivos-, metsä- ja terästeollisuus ovat vahvistuneet ja luoneet uutta kasvua koko toimialojensa klustereihin. Lappilaiseen elinkeinoelämään ja ihmisten elinolosuhteisiin vaikuttavat vahvasti globaalit megatrendit sekä niistä johtuvat vaatimukset. Hyvän elintason saavuttaminen ja luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen arktisessa toimintaympäristössä edellyttää olosuhdeosaamista, luovuutta, toimivaa infrastruktuuria, sitoutumista luonnonvarojen kestävyteen ja kykyä elää nopeasti muuttuvassa maailmassa.

Luonnonvarojen jalostaminen ja jalostusasteen nostaminen ovat mahdollisuus ja haaste, sillä luonto ja luonnonvarat ovat Lapin tärkein vetovoimatekijä. Luonnonvarojen kestävä käytön turvaaminen edellyttää, että jo hankkeiden suunnitteluvaiheessa huomioidaan muut elinkeinot, luonnonvarojen käyttö ja luonnonsuojelu sekä panostetaan riittävästi yhteensovittamiseen. Resurssitehokkuus ja teknologioiden kehittyminen tuovat uusia mahdollisuuksia jalostusasteen nostamiseen ja ympäristöystävälliseen teknologiaan.

Matkailun vahva kasvu näkyy koko Lapin alueella. Matkailu on kasvanut globaalisti 4-5 % vuositasolla vuosia, ja kasvun ennustetaan jatkuvan. Lappi on hyötynyt kansainvälisistä trendeistä, jotka suosivat turvallisuutta, puhtautta ja aitoutta. Lappi edustaa monille vielä löytymätöntä, kestävää kohdetta, joka tarjoaa turvallisen luontokokemuksen. Kotimaisten matkailijoiden määrän väheneminen aiheuttaa kuitenkin huolta. Finavia aloittaa Lapissa kehitysohjelman, jonka tavoitteena on kasvattaa lentomatkustajien määrää Lapin (ml. Kuusamon) lentokentillä kahteen miljoonaan vuoteen 2030 mennessä. Viime vuonna kenttien kautta kulki 1,3 miljoonaa matkustajaa.

1.4

Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Toimintavuoden joulukuussa Ranualla oli 215 työtöntä (v. 2017 233) ja työttömyysaste oli 14,0 % (15,0 %). Koko maassa työttömyysaste oli vastaavana aikana 7,4 % (11,2 %) ja Lapissa 11,9 % (13,4 %).

Kunnan työllistämistoimilla ja elinkeinopoliittisilla toimenpiteillä sekä elinkeinoiden kehittämiseen tehtävillä lisäpanostuksilla on tuettu työpaikkojen säilyttämistä ja työpaikkojen syntymistä sekä nykyisten yritysten laajenemista ja uusien yritysten syntymistä. Vuoden 2018 aikana on syntynyt 23 uutta yritystä ja 12 uutta työpaikkaa. Valtuusto on päättänyt vuoden 2019 talousarviota hyväksyessään vahvistaa elinkeinotiimiä perustamalla yhteyspäällikön ja markkinointi- ja viestintäpäälliköiden toimet.

Rohkea Ranua –Arktinen kunta innostaa uuteen kuntastrategia vuosille 2019 – 2030 on valmistunut useiden eri tahojen (järjestöt, yrittäjät, kuntalaiset, luottamushenkilöt, työntekijät) yhteistyönä. Valtuusto on vahvistanut strategian marraskuussa 2018. Kuntastrategia jalkautetaan toimenpideohjelmilla, joiden laatiminen ja päivittäminen on aloitettu.

Uuden hyvinvointikeskuksen rakentaminen käynnistyi syksyllä 2017. Hankkeen KVR-urakasta vastasi Lujatalo Oy. Hanke valmistui aikataulun mukaisesti marraskuussa 2018 ja uusiin tiloihin muutettiin marras-joulukuun vaihteessa. Osa terveyskeskuksen puoleisista pihatöistä siirtyivät alkukesään 2019 toteutettavaksi terveyskeskuksen purkamisen jälkeen. Uusi hyvinvointikeskus on pinta-alaltaan noin 1000 m² terveyskeskusta pienempi. Pesulaa ja keskuskeittiötä lukuunottamatta kaikki olemassa olevat palvelut on sisällytetty uuteen rakennukseen. Tilasuunnittelun lähtökohtana ovat olleet tilojen toiminnallisuus, monikäyttöisyys ja tilatehokkuus.

Kiinteistöjen sisäilmastoepäilyjen johdosta kiinteistöjen kuntotutkimuksia on tehty toimintavuoden aikana sivistystoimen toimitiloissa, Niittyvillassa, Infopoliksessa ja kunnanvirastolla. Em. lisäksi tutkittujen kohteiden henkilöstölle on tehty laaja sisäilmastokysely. Tutkimustulosten perusteella työtä on jatkettu sekä toimitilojen teknisten olosuhteiden parannushankkeilla että henkilöstön kanssa tehtävillä toimenpiteillä.

Kirkonkylän koululla kesällä 2017 tehdyistä korjaustoimenpiteistä huolimatta myös koulun laajennusosa jouduttiin sulkemaan syksyllä 2018. Oppilaita on ollut väistössä useissa eri toimipisteissä lukuvuoden 2019 alkuun saakka, jolloin oppilaat siirrettiin vuokrattuun 12 luokan konttikouluun. Em. järjestelyllä kaikki oppilaat ml. esiopetusryhmät ovat saatu sijoitettua Salmenniemeen.

Sivistystoimen toimitila- ja palveluverkkoselvitys valmistui huhtikuulla 2018. Valtuusto päättää kouluverkkoratkaisusta (Impiön koulu) 8.4.2019. Sivistystoimen palveluverkkoselvitystyön yhteydessä tehtiin kuntatalouden kokonaisvaltainen analyysi ja painelaskelmat vuoteen 2025 saakka. Laskelmien pohjalta valtuusto käynnisti 4.6.2018 koulu/monitoimikeskuksen hankevalmistelun ja hyväksyi alustavan toteuttamisaikatauluehdotuksen. Koulu/monitoimikeskushankkeen valmistelu alkoi valtuuston päätöksen jälkeen toimitilan laajuutta ja sijoituspaikkaa koskevalla selvityksellä. Valmisteluvaiheessa on kuultu kuntalaisia ja tilojen käyttäjiä (henkilöstö, oppilaat, päivähoidossa olevat lapset).

Kunnan talouden investointikestävyttä on selvitetty päivittämällä kunnan talouden painelaskelmat maaliskuulla 2019 sote –uudistuksen kariutumisen sekä muuttuneiden talousnäkömysten vuoksi. Valtuusto vahvisti koulu/monitoimikeskuspaikaksi sijoituspaikaksi 18.3.2019 Salmenniemen, johon tulevat opetustilat esikoululaisista lukiolaisiin. Puskurina alkuvuosina toimivat yläkoulu/lukiotilat. Koulu/monitoimikeskukseen tulee sijoittumaan myös kirjasto ja myöhemmin tilojen vapautumisen myötä mahdollisesti muita toimintoja. Alustavan aikataulun mukaan koulu voisi valmistua vuoden 2022 aikana.

Sote –uudistuksen kaatumisen myötä kunnan talouden haasteet kasvavat väestön ikääntymisen myötä. Sote-palvelut ovat historiassa vastanneet suurimmasta osasta kuntatalouden kustannusten kasvusta. Sote-kustannusten vuotuinen vaihtelu on myös ollut suurempaa kuin non-sote-palveluissa.

Marjaniemen yksikkö suljettiin syksyllä 2018 ja palveluseteli laskettiin liikkeelle tehostettuun palveluasumiseen 1.9.2018 alkaen. Attendo Oy avasi 40 paikkaisen tehostetun palveluasumisen yksikön Sisun Koivutielle. Tässä yhteydessä koko Marjaniemen henkilökunta siirtyi liikkeenluovutuksen periaatteella Attendo Oy:n palvelukseen. Samassa yhteydessä sote –ateriatuotanto ulkoistettiin liikkeenluovutuksena Attendo Oy:lle ja terveyskeskuksen keskuskeittiön toiminta lakkautettiin. Em. järjestelyiden johdosta kunnan henkilöstömäärä väheni 33 työntekijällä.

Talous- ja henkilöstöhallintopalvelut ulkoistettiin palvelukeskus Monetra Oy:lle 1.4.2019 alkaen. Myös tytäryhteisöt hankkivat talous- ja henkilöstöpalvelut Monetra Oy:ltä. Teknisen toimen osa kiinteistöhoito- ja rakentamispalveluista ulkoistettiin Ranan Infra Oy:lle liikkeenluovutusperiaatteella 1.10.2018 alkaen. Em. muutosten johdosta kunnan henkilöstömäärä väheni kuudella työntekijällä. Vakituinen henkilöstö väheni kaikkiaan 70 henkilöllä vuonna 2018. Liikkeenluovutusten ja palvelujen ulkoistuksen lisäksi henkilöstömäärään vähenemistä lisäsi luonnollinen poistuma. Henkilöstökustannukset alenivat 9,2 % edellisvuodesta.

Talous- ja henkilöstöhallintopalveluiden ulkoistuksen johdosta talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien tehostamista, selkiyttämistä ja uusien käytänteiden jalkauttamista sekä digitalisointia jatketaan. Kirjanpidon laskentatunnisterakenne uudistettiin samassa yhteydessä. Muutoksen myötä rakenne on selkeä ja antaa loogisen kuvan kirjanpidon hierarkiasta.

Ulkoistuksen ja prosessien uudistusten myötä on joitakin kirjanpitokäytänteitä muutettu vuoden 2018 aikana. Merkittävin muutos on tapahtunut sisäisissä vuokrissa. Vuoden 2018 vahvistetussa budjetissa poistot on budjetoitu omana toimintakatteen jälkeisenä eränä hallintokuntien kustannuspaikoille/toiminnoille. Poistot on sisällytetty talousarviosta poikkeavasti kirjanpidossa vuoden 2018 alusta sisäisiin vuokriin, mikä on kasvattanut hallintokuntien toimintakatteen vajetta. Em. kirjanpitokäytännön muutos on ollut mahdollista toteuttaa valtuuston vahvistaman talousarvioraamin sisällä.

Sisäiset palvelut on jaettu toimistopalveluiden osalta kustannuspaikkojen toimintamenojen suhteessa, ICT-palvelut henkilöstömäärän suhteessa sekä ruoka- ja pesulapalvelut todellisten suoritteiden mukaan.

Taseen muihin pitkävaikutteisiin menoihin kirjatut avustukset on edellisten vuosien osalta oikaistu valtuuston 18.3.2019 päätöksellä edellisten vuosien yli/alijäämätililtä. Vuodelle 2018 investointiosan pitkävaikutteisiin menoihin budjetoidun avustuksen (140.000 euroa Ranuan Vuokra-asunnot Oy:lle asuinrakennuksen purkamiseen ja kuituyhteyksien asuntoihin rakentamiseen) käyttö on kirjattu tilinpäätöksessä käyttötuloisuuden kuluksi kunnanhallituksen kustannuspaikalle. Kunnan varikko on luovutettu apporttina kunnan konserniyhtiö Ranuan Infra Oy:lle. Ko. luovutuksessa kunta on saanut tasearvoa vastaavan määrän osakkeita (taseessa kohdassa sijoitukset/osakkeet, osuudet), joka sisältyy investointiosaan erään osakkeiden hankinta.

Taseen uusi tunnusluku - velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista - kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun silloin, kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut.

Alla olevassa taulukossa on esitetty työttömien määrä, työttömyysaste ja työllisyysaste vuosina 1990, 2000 ja 2018. Vertailussa on myös Lappi.

	1990	2000	2018
RANUA			
Työttömien lkm	183	520	215
Työttömyysaste %	7,8	23,8	14,0
Työllisyysaste % 1)	60,9	53,6	62,2
LAPPI			
Työttömien lkm	7849	18718	9751
Työttömyysaste %	7,8	21,0	11,9
Työllisyysaste % 1)	63,4	57,4	67,2

1)Työllisyysaste = alueella asuvien työllisten osuus 15-64 -vuotiaasta väestöstä (1990) ja 15-64 -vuotiaasta väestöstä vuosilta 2000 ja 2017. Vuoden 2018 sarakkeissa on esitetty tieto vuodelta 2018.

Alla olevassa taulukossa on esitetty työpaikat työnantajasektorin mukaan Ranualla 31.12.2016. Vertailussa myös Lappi.

	Ranua	%	Lappi	%
Työlliset	1182	100,0	68934	100,0
Palkansaajat	915	77,4	61207	88,8
Valtio	15	1,6	4712	7,7
Kunta	462	50,5	19714	32,2
Valtioenemm.Oy	18	2,0	1500	2,5
Yksityissektori	413	45,1	34754	56,8
Tuntematon	7	0,8	527	0,8
Yrittäjät	267	22,6	7727	11,2

Alla olevassa taulukossa on esitetty kunnan väkiluvun kehitys vuodesta 1970 lukien:

Vuosi	Väkiluku	Muutos
1970	6278	
1980	5603	-10,7 %
1990	5655	+0,9 %
2000	5052	-10,7 %
2010	4337	-14,1 %
2018	3895	- 10,2 %

Kunnan väkiluku väheni toimintavuonna 78 asukkaalla. Kunnassa asukasmäärä 31.12.2018 oli 3895. Kunnan oman tavoitteen mukaan asukasluku pyritään vakiinnuttamaan 4000 asukkaan väestöpohjaan, mikä edellyttää kuitenkin uusien työpaikkojen syntymistä ja muuttoliikettä alueelle.

Toimintavuonna kunnan tuloveroprosentti pysyi ennallaan 19,75 prosentissa. Kiinteistöveroprosentit korotettiin seuraavasti: vakinaisen asumisen kiinteistöveroprosentti 0,45 %, yleinen kiinteistöveroprosentti 1,00 % ja muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,10 %.

Vuoden 2018 tilinpäätös toteutui kokonaisuudessaan 982.470,45 € heikommin kuin talousarviota tehdessä ennakoitiin. Ulkoiset toimintatuotot olivat 3.821.184,55 €, ulkoiset toimintakulut 32.002.465,36 € ja toimintakate (toimintatuotot – toimintakulut) -28.181.280,81 €.

Verotuloja kertyi toimintavuonna 9.296.837,39 € ja niiden toteutuma alitti talousarvion 403.162,61 €. Verotulot supistuivat edelliseen vuoteen verrattuna 775.748,49 € siten, että tuloverot vähenivät 829.855,30 € (v. 2017 toteutuma 8.658.950,74 €), osuus yhteisöveron tuotosta väheni 33.931,20 € (623.291,92 €) ja kiinteistöverotulot kasvoivat 88.038,01 € (790.343,22 €).

Maksuunpantu tuloverokertymä vuonna 2017 oli 5,4 % vuoden 2016 kertymään pienempi. Tuloverokertymän olennaista vähennystä selittävät kiky-sopimukseen liittyvät kuntasektorin lomarahen leikkaukset sekä palkansaajien vähennyskelpoisten vakuusmaksujen kasvu sekä tuloverojen tilitysten ns. rytmihäiriö.

Valtionosuuksia saatiin toimintavuonna 20.519.441 €. Talousarvioon verrattuna valtionosuudet ylittivät 219.441 €. Valtionosuudet vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 672.280 €.

Vuosikatetta kertyi toimintavuonna 1.645.285,12 ts. 422 €/asukas. Investointimenot olivat toimintavuonna 897.482,80 € ja investointitulot 4.235,10 €. Nettoinvestoinnit 893.247,70 € alittivat 811.752,30 € talousarviossa ennakoidun.

Toimintavuonna kunta ei nostanut pitkäaikaista lainaa. Marraskuussa 2018 sisäpuolisten töiden osalta valmistuneen Hyvinvointikeskuksen KVR -urakan kustannus rahoitetaan kiinteistöleasing -rahoituksella. Hankkeen kustannusarvio laitehankintoihin ja rakennuttajakustannuksineen on noin 8,0 milj. euroa. Hankkeen kustannukset toteutuvat vahvistetun kustannusarvion puitteissa. Sairaalan puoleiset pihatyöt tehdään loppuun kevään ja alkukesän 2019 aikana.

Tilikauden alijäämä 1.039.593,45 € vähentää edellisiltä vuosilta kertynyttä ylijäämää, jota on nyt yhteensä 13.366.124,14 €.

1.5 Kunnan henkilöstö

KT Kuntatyönantajan mukaan joka viides suomalainen työskentelee kunta-alalla. Toimintavuoden lopussa kunta-alalla työskenteli 418.000 henkilöä. Keva arvioi, että

seuraavan kymmenen vuoden aikana kunta-alalta jää eläkkeelle vajaat 170.000 henkilöä. Tämä on miltei kolmasosa nykyisistä kuntatyöntekijöistä.

Kuntatyönantajien omien arvioiden mukaan henkilöstön määrä vähenee edelleen lähivuosina, mutta hitaasti. KT:n ennusteen mukaan vuonna 2020 kunta-alalla työskentelee 410 000 henkilöä. Vaikka henkilöstömäärä on vähentynyt, on vakinaisen henkilöstön määrä kasvanut. Suurin osa uudesta henkilöstöstä palkataan vakinaisiin palvelussuhteisiin. Kunta-alan sairauslomien määrä laski vuonna 2017 keskimäärin 16,7 kalenteripäivään/henkilötyövuosi.

KT Kuntatyönantajien selvityksen mukaan kunta-alalla leikattiin vuonna 2018 henkilöstömenoista keskimäärin 1,1 prosenttia. Tämä on 223 miljoonaa euroa koko kunta-alan työvoimakustannuksista. Suurin osa tarvittavasta säästöistä saavutetaan kunta-alalla muilla keinoilla kuin lomautuksilla ja irtisanomisilla. Valtaosa säästöistä syntyy hyödyntämällä luonnollista poistumaa. Säästöjä haetaan myös töiden uudelleen järjestelyillä, uusilla toimintatavoilla ja toimintoja tehostamalla. Säästöjä saadaan aikaan myös tiukentamalla rekrytointia kuten vähentämällä sijaisten ja määräaikaisten käyttöä, jättämällä virkoja ja toimia täyttämättä sekä täyttölupamenettelyllä. Kunta-alan palkkasumma henkilösivukuluineen oli viime vuonna noin 20,7 miljardia euroa.

Kikyn mukaiset kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset tulivat voimaan 1. helmikuuta 2017. Kiky –sopimuksen mukaan työaikaa pidennetään 24 tunnilla vuodessa ja lomarahoja leikataan 30 prosentilla kolmen vuoden määräajaksi vuosina 2017–2019.

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset ovat tulivat voimaan 1.2.2018. Sopimuskausi on 1.2.2018–31.3.2020. Sopimuskauden ensimmäisenä vuonna kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen piirissä toteutettiin 1.5.2018 lukien yleiskorotus, joka oli 26 euroa tai vähintään 1,25 prosenttia. Seuraavaksi tuli 1.1.2019 paikallinen 1,2 prosentin suuruinen järjestelyerä ja 1.4.2019 tulee vielä yhden prosentin yleiskorotus. Koko sopimuskauden palkankorotusten kustannusvaikutus on noin 3,2 %.

Lisäksi neuvotteluosapuolet ovat sopineet paikallisen tuloksellisuuteen perustuvan kertaerän perusteista ja maksamisesta tammikuussa 2019. Ko. erä on kirjattu vuoden 2018 kuluksi.

Henkilöstö on tärkein voimavara kunnan palvelutuotannossa. Kunnan henkilöstömäärä oli toimintavuoden lopussa 322 (392 v. 2017) henkilöä, joista vakinaisia viran- ja toimenhaltijoita oli 250, sijaisia ja määräaikaisia 66 sekä palkkatuella palkattuja 6. Vakinaisen henkilöstön kokonaismäärä väheni merkittävästi luonnollisen poistuman, palvelutuotannon ulkoistusten (talous- ja henkilöstöpalvelut, sote –ateriatuotanto ja kuljetus sekä teknisen toimen osan liikkeenluovutus) sekä Marjaniemen toiminnan lakkaamisen ja palvelusetelin käyttöönoton johdosta. Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma henkilöstösivukuluineen oli tilikaudella 15.390.504,68 € (-9,2%; - 1.567.057,48 edelliseen vuoteen verrattuna).

Työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta annetun lain mukaisesti kunnassa on toiminut yhteistyöryhmä, johon kuuluu sekä työnantajan että työntekijöiden edustajia. Yhteistyöryhmä toimii myös työsuojelutoimikuntana. Toimintavuonna yh-

teistyöryhmä kokoontui seitsemän kertaa. Koko kunnan henkilöstöä koskeva koulu-
tussuunnitelma laadittiin toimintavuoden syksyllä.

Henkilöstön keski-ikä 31.12.2018 oli 47 v 6 kk (v. 2017 47 v 10 kk 8 pv). Kunnallisen
työmarkkinalaitoksen tilastojen mukaan henkilöstön keski-ikä on kunta-alalla korke-
ampi kuin muilla työmarkkinasektoreilla. Keski-ikä koko kunta-alalla oli vuonna 2017
45,8 vuotta. Kevan eläkepoistumaennusteen mukaan vuosina 2016–2035 nykyisistä
työntekijöistä yli puolet siirtyy eläkkeelle.

Henkilökunnasta oli 86 % naisia ja 14 % miehiä. Toimintavuoden aikana 12 vakinaista
henkilöä siirtyi eläkkeelle ja osa-aikaeläkkeellä oli vuodenvaihteessa neljä henkilöä.

Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä kasvoi lähes 85 % edellisvuodesta. Sairaus-
poissaolojen kasvua selittää henkilöstön ikääntyminen ja väsymys, työn kuormitta-
vuus ja tules (tuki- ja liikuntaelin) –tyyppisen vaivat. Kunnan koko henkilöstön sai-
rauspoissaoloja kertyi toimintavuonna yhteensä 7550 päivää, joista palkattomia sai-
rauspoissaoloja oli 1907 pv (v. 2017; 4074 ja 316). Toimintavuonna sairauspäi-
viä/henkilö oli 18,9 (14,3). Mikäli sairauspoissaolopäivien kokonaismäärästä vähenne-
tään yli 60 päivää kestäneet sairauspoissaolot, sairauspäiviä/henkilö oli 11,4. Kes-
kushallinto on käynnistänyt työterveyshuollon kanssa neuvottelut sairauspoissaolojen
lisääntymisen syiden analysoimiseksi sekä tarvittavien toimenpiteiden käynnistä-
miseksi välittömästi.

Henkilökunnan työssä jaksamista on tuettu toimintavuonna kulttuuri&liikunta ePassin
100 euron edulla. Työterveyshuollon palvelut on hankittu Lappica Oy:ltä. Varhaisen
tuen mallia on käytetty yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Työhyvinvointikysely
toteutettiin helmikuussa 2019. Kyselyn vastausprosentti oli hyvä, 64,6 %. Työterveys-
huolto on tehnyt loppuvuodesta 2018 työterveyskyselyn perusturvan henkilöstölle.

Alla ja seuraavalla sivulla olevissa taulukoissa on esitettyä henkilökunta hallintokun-
nittain ja ikäluokittain tilinpäätöspäivänä, henkilöstön keskiarvoikä hallintokunnittain
sekä toimintavuoden sairauspoissaolot hallintokunnittain.

Henkilökunta 31.12.2018 ikäluokittain ja hallintokunnittain						
Ikäluokka	Kunnanhallitus	Perusturvaltk	Sivistysltk	Tekninen ltk	Yhteensä	%-osuus
15-19		3			3	0,9
20-24		5	1		6	1,9
25-29		9	7		16	5,0
30-34		15	9		24	7,5
35-39	1	15	17		33	10,2
40-44	3	16	18	2	39	12,1
45-49	2	14	16	1	33	10,2
50-54	5	21	24	3	53	16,5
55-59	6	34	19	11	70	21,7
60-64	3	20	13	7	43	13,4
65-68		2			2	0,6
Yhteensä	20	154	124	24	322	100,0

<i>Keskiarvoikä hallintokunnittain</i>					
	<i>Kunnanhallitus</i>	<i>Perusturvaltk</i>	<i>Sivistysltk</i>	<i>Tekninen ltk</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Keskiarvoikä (v)</i>	52,6	46,4	46,4	55,3	47,5

<i>Sairauspoissaolot</i>	<i>Palkalliset päivät</i>	<i>Palkattomat päivät</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>alle 4 pv</i>	1029	2	1031
<i>4-29 pv</i>	1765	4	1769
<i>30-60 pv</i>	564	650	1214
<i>61-90 pv</i>	540	62	602
<i>91-180 pv</i>	1304	595	1899
<i>yli 180 pv</i>	441	594	1035
<i>Yhteensä</i>	5643	1907	7550

1.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Suunnitelmakauden aikana toteutetaan koulu/monitoimikeskuksen suunnittelu ja rakentaminen. Hankkeen kustannusarvio on noin +/- 10 milj. euroa. Valtuusto on 18.3.2019 päättänyt, että hankkeessa käynnistetään välittömästi toteutustavan, rahoituksen ja hankkeelle asetettavan kattohinnan valmistelu, joista päätetään. Toisena merkittävänä painopisteenä on laadukkaiden lähipalveluiden tuottaminen ja turvaaminen vähenevistä resursseista huolimatta. Laadukkaiden palveluiden tuottaminen jatkossakin edellyttää rakennemuutokseen ja työn murrokseen sopeutumista. Digitalisointuminen lisääntyy ja verkkopalveluiden määrä kasvaa. Ihmisten ja tiedolla johtamisen merkitys korostuu palvelutuotannossa ja tulosten aikaansaamisessa sekä tulevilla ratkaisuisilla.

Merkittävimpiä riskejä ovat sisäilmaongelmien johdosta aiheutuvat taloudelliset riskit, investoinneista syntyvistä vastuut sekä verorahoituksen supistuminen.

Ikärakenteen muutos ja asukasmäärän väheneminen eivät supista samassa suhteessa palvelutuotannon kustannuksia. Syntyvyyden lasku ja pienenevät ikäluokat tulevat nostamaan yksikkökustannuksia. Sote –uudistuksen kaatumisen myötä kunnan taloudelliset haasteet kasvavat. Alustavien laskelmien mukaan väestörakenne huomioiden sote –uudistus olisi antanut Ranuan kunnan taloudelle enemmän liikkumavaraa kuin nykyinen järjestämismalli.

Merkittävin toimintariski on edelleen toimitilojen sisäilmaongelmat. Opetustoiminnan tilajärjestelyt on saatu vakiinnutettua vuoden 2018 aikana. Talven 2017-2018 aikana tutkittujen kiinteistöjen osalta Päiväkodille, Puolukan ja Karpalon ryhmiksille ja nuorisotoimelle on saneerattu tilat Kanervikon kiinteistöön. Niittyvillan toiminta siirtyy Toivolan koululle. Kirkonkylän koulun keittiön, kirjaston, Justeerin ja kunnanviraston osalta tehdään toimenpiteitä tilojen käyttömahdollisuuksien pidentämiseksi.

Koulu/monitoimikeskuksen suunnittelussa varaudutaan opetustoimen tarvitsemien tilojen lisäksi ainakin kirjaston tilatarpeisiin. Ensisijaisena tavoitteena on rakentaa kustannustehokkaasti monikäyttöiset, muunneltavat ja tilaratkaisuiltaan toimivat ja tilatehokkaat toimitilat. Opetustoimen tilojen sijoittuminen yhteen pihapiiriin mahdollistaa yhtenäiskoulun hyödyn niin johtamisen kuin opetushenkilöstön yhteiskäytön näkökulmasta.

Henkilöstön sairauslomien kasvu lisää merkittävästi toiminta- ja talousriskiä. Sairauspoissaolojen määrä 18,9 pv/hlö on suurempi kuin kuntakentässä keskimääri (16,7 pv/hlö). Sijaisten saaminen erityisesti hoitotyössä on haasteellista ja sijaisten hankkiminen kuormittaa esimiestyötä. Sairauspoissaolojen kustannus, vajaa 2,0 milj. euroa, on taloudellisesti erittäin merkittävä.

Muita toimintariskejä ovat sähkökatkot, joiden aiheuttamiin häiriöihin on varauduttu varavoimaratkaisuin. Verkkoyhtiö on varmistamassa sähkönjakelua uudella voimalinjalla, mikä varmistaa olennaisesti sähkönjakelua. Sähkönjakelun häiriöt ovat vähentyneet.

ICT-järjestelmien riskit ovat tiedostettuja ja merkittäviä toimintariskejä. Em. riskien osalta tehdään tarkempia analyyskejä ja kartoituksia kevään 2019 aikana. Hankinta- ja sopimusosaamisen haasteet ovat myös lisääntyneet ja em. tarpeeseen vastataan hankkimalla asiantuntijapalveluita.

Toiminta- ja omaisuusriskeihin on varauduttu vakuutuksilla ja voimassa ovat myös keskeytys- ja hallinnon vastuuvakuutus sekä oikeusturvavakuutus.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja tasa-arvo on kunnan toimintaa ohjaavia keskeisiä periaatteita. Toiminnassa ei ole tunnistettu ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä.

Henkilöstä on ohjeistettu edustamisesta, hankinnoista, vieraanvaraisuudesta sekä lahjoista ja eduista. Ohjeita on mm. sisäisen valvonnan ohjeessa, merkkipäiväsäännössä ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa. Hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista. Johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet sidonnaisuusilmoitukset. Toiminnassa ei ole tunnistettu korruptioon tai lahjontaan liittyviä riskejä.

Vuonna 2019 aloitetaan kuntastrategian jalkauttaminen ja toimenpideohjelmien päivitys- ja valmistelutyö. Samalla jatketaan talouden ja palvelurakenteiden uudelleenorganisointi- ja kehitystyötä. Toimintoja tehostetaan ja digitalisaation mahdollisuuksia hyödynnetään sekä sähköistä palvelutarjontaa kehitetään (esim. etäyhteistyö, sähköiset lomakkeet).

Ympäristötekijät

Tällä hetkellä ei ole tiedossa merkittäviä ympäristökysymyksiä, jotka vaikuttavat kunnan taloudelliseen tulokseen, asemaan tai toiminnan kehitykseen.

SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA RISKIENHALLINNASTA

Tilinpäätösvuonna noudatettiin sisäisestä valvonnasta ja hallintosäännön taloutta koskevien määräysten täytäntöönpanosta annettua yleisohjetta sekä kunnan yleisiä hankintaohjeita. Lisäksi noudatettiin tietoturvapoliittikkaan liittyviä ohjeita ja konserniohjeita.

Toimintavuonna sisäistä valvontaa on johdettu suunnitelmien ja ohjeiden mukaisesti. Erityisesti on painotettu tilivelvollisten vastuuta sekä sitä, että jokainen työntekijä on velvollinen toimimaan omalla tehtäväalueellaan vastuullisesti noudattaen lainsäädäntöä, valtuuston, kunnanhallituksen ja hallintokuntien päätöksiä sekä annettuja ohjeita. Tilinpäätösvuonna on seurattu säännöllisesti asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

Tilinpäätösvuonna suoritettiin kuntaa ja koko kuntakonsernia koskeva riskienhallinnan järjestämis- sekä riskien kartoitus- ja arviointityön päivittäminen. Arviointia on tehty yksiköittäin ja tuloksista on raportoitu lautakuntien kautta kunnanhallitukselle. Samalla yksikön ovat päättäneet toimenpiteistä, joihin suoritettu riskienkartoitus- ja arviointityö antoivat aihetta.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Se toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana. Sisäisen valvonnan ohje päivitetään kevään 2019 aikana vastaamaan tämän hetken säädöksiä, päätöksiä ja ohjeistusta. Ohjeeseen sisällytetään myös dokumentointiohjeistus.

3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

	2018 1000 EUR	2017 1000 EUR
Toimintatuotot	3 821	4 742
Toimintakulut	- 32 002	- 32 496
Toimintakate	- 28 181	- 27 754
Verotulot	9 297	10 073
Valtionosuudet	20 519	21 192
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	36	51
Muut rahoitustuotot	128	344
Korkokulut	- 70	- 80
Muut rahoituskulut	- 84	87
Vuosikate	1 645	3 911
Poistot ja arvonalentumiset	- 7 650	- 2 091
Tilikauden tulos	- 6 005	1 820
Poistoeron vähennys	365	73
Varausten lis. (-) tai väh. (+)	4 600	
Tilikauden yli/alijäämä	- 1 040	1 893
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	11,94	14,59
Vuosikate/Poistot, %	21,51	187,01
Vuosikate, euroa/asukas	422	984
Asukasmäärä	3895	3973

3.2 Toiminnan rahoitus

	2018	2017
	1000 EUR	1000 EUR
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 645	3 911
Tulorahoituksen korjaukset	- 14	- 8
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 897	- 1 875
Rahoitusosuudet investointeihin		43
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	15	11
Toiminnan ja investointien rahavirta	749	2 082
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset	21	21
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-420	-490
Muut maksuvalmiuden muutokset	1394	411
Rahoituksen rahavirta	995	-59
Rahavarojen muutos	1745	2024
Rahavarat 31.12.	11993	10248
Rahavarat 1.1.	10248	8224

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, €	2639	2902
Investointien tulorahoitus, %	183,3	213,5
Lainanhoitokate	3,5	7,0
Kassan riittävyys, pv	131	107
Asukasmäärä	3895	3973

VASTAAVAA	2018 1000 EUR	2017 1000 EUR
A PYSYVÄT VASTAAVAT	21 725	28 404
I Aineettomat hyödykkeet	324	512
1. Aineettomat oikeudet	13	48
2. Muut pitkävaikutteiset menot	310	464
II Aineelliset hyödykkeet	12 083	20 248
1. Maa- ja vesialueet	1 896	1 859
2. Rakennukset	5 710	13 548
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 379	4 436
4. Koneet ja kalusto	31	22
5. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	66	382
III Sijoitukset	9 319	7 644
1. Osakkeet ja osuudet	9 141	7 453
2. Muut saamiset	178	191
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	44	51
1. Valtion toimeksiannot	42	48
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1	3
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	15 169	13 879
I Vaihto-omaisuus		
1. Muu vaihto-omaisuus		
II Saamiset	3 176	3 631
Pitkäaikaiset saamiset	1 535	1 550
1. Lainasaamiset	1 535	1 550
Lyhytaikaiset saamiset	1 641	2 081
1. Myyntisaamiset	346	463
2. Lainasaamiset	52	78
3. Muut saamiset	389	329
4. Siirtosaamiset	855	1 212
III Rahoitusarvopaperit	5 202	5 159
1. Osakkeet ja osuudet	995	1 145
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 739	1 611
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	2 468	2 403
IV Rahat ja pankkisaamiset	6 791	5 089
VASTAAVAA YHTEENSÄ	36 938	42 334

VASTATTAVAA	2018	2017
	1000 EUR	1000 EUR
A OMA PÄÄOMA	26 625	27 581
I Peruspääoma	14 299	14 299
II Edellisten tilikausien ylijäämä	13 366	11 389
III Tilikauden ylijäämä	- 1 040	1 893
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 252	6 217
1. Poistoero	652	1 017
2. Vapaaehtoiset varaukset	600	5 200
C PAKOLLISET VARAUKSET	26	29
1. Muut pakolliset varaukset	26	29
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	9	76
1. Valtion toimeksiannot	4	72
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	5	4
E VIERAS PÄÄOMA	9 025	8 431
I Pitkäaikainen	3 379	3 740
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 379	3 740
2. Lainat julkisyhteisöiltä		
II Lyhytaikainen	5 646	4 692
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	361	376
2. Lainat julkisyhteisöiltä		44
3. Saadut ennakot	259	122
4. Ostovelat	2 185	1 755
5. Muut velat	224	266
6. Siirtovelat	2 617	2 129
	36 938	42 334

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	76,0	80,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	26,1	23,1
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	12 327	13 282
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	3165	3343
Lainakanta 31.12., 1000 €	3 740	4 160
Lainakanta 31.12., €/asukas	960	1047
Asukasmäärä	3 895	3 973
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	38,0	34,5

5

KOKONAISTULOT JA -MENOT

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1000 EUR	%	MENOT	1000 EUR	%
<i>Varsinainen toiminta</i>			<i>Varsinainen toiminta</i>		
Toimintatuotot	3 821	11,3	Toimintakulut	32 002	95,6
Verotulot	9 297	27,5			
Valtionosuudet	20 519	60,6			
Korkotuotot	36	0,1	Korkokulut	70	0,2
Muut rahoitustuotot	128	0,4	Muut rahoituskulut	84	0,3
Satunnaiset tuotot			Satunnaiset kulut		0,0
Tulorahoituksen korjauserät			Tulorahoituksen korjauserät		
- Pysyvien vastaavien hyöd. luovutusvoitot		0,0	+/- Pakollisten varausten muutos	3	0,0
			- Pysyvien vastaavien hyöd. luovutus-		
<i>Investoinnit</i>			tappiot	11	0,0
Rahoitusosuudet investointimenoihin		0,0	<i>Investoinnit</i>		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus-			Investointimenot	897	2,7
tulot	15	0,0	Rahoitustoiminta		
Rahoitustoiminta			Antolainasaamisten vähennykset		0,0
Antolainasaamisten vähennykset	21	0,1	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	420	1,3
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		0,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen lisäys			Oman pääoman vähennykset		
Oman pääoman lisäykset					
Kokonaistulot yhteensä	33 838	100,0	Kokonaismenot yhteensä	33 487	100,0

6

KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

	Yhdistetty konsernitilinpäätökseen	Ei-yhdistetty konsernitilinpäätökseen
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	2	
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	1	
Muut yhtiöt	1	
Kuntayhtymät	4	
YHTEENSÄ	8	

Konsernin tilinpäätöksen yleisohjetta on muutettu 1.1.2015 lukien. Kunnan taseessa oleva poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien yli-/alijäämiin ja tilikauden yli-/alijäämiin. Tytäryhteisöjen taseessa olevat poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on

merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Kuntakilan yleisohjeen (2015) konsernitilinpäätöksestä mukaan ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen yksikköhintarahoitus, joka on esitetty toimintatuotoissa, esimerkiksi kuntayhtymän myyntituottoina tai osakeyhtiön liikevaihtona, esitetään kunnan konsernituloslaskelmassa kohdassa Valtionosuudet. Lisäksi kuntien valtionosuuksiin sisällytetty yksikköhintarahoitus on eriteltävä konsernitilinpäätöksen liitetietona kohdassa valtionosuuksien erittely. Vuoden 2018 konsernituloslaskelman valtionosuuteen sisältyy 2,4 milj. euroa koulutuskuntayhtymän yksikköhintarahoitusta.

Uuden kuntalain mukaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan raja-arvona olevat tunnusluvut (KL 118 §) määritellään konsernitilinpäätöksen perusteella. Toimintavuoden aikana mikään kuntalain asettamista raja-arvoista ei täyttynyt konsernitilinpäätöksen tunnusluvuissa.

6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntakonsernin toiminnan ohjauksessa on noudatettu valtuuston hyväksymää Ranuan kunnan konserniohjetta, jolla on luotu puitteet kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Uusi uuden kuntalain säädösten mukainen konserniohje hyväksyttiin valtuustossa 27.3.2017. Konserniohje on tullut voimaan 1.6.2017.

Konserniohjeen mukaisesti kunnanhallitus on nimennyt edustajat tytäryhteisöjen yhtiökokouksiin ja antanut kunnan edustajille toimiohjeet kunnan kannan ottamiseksi merkittävimpiin asioihin. Kunnanhallitus on myös antanut ohjeita yhtiöiden hallitusten jäsenten ja tilintarkastajien valinnasta.

Valtuusto on talousarvion ja -suunnitelman vahvistamisen yhteydessä asettanut tytäryhteisöille toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Hankinnoissa, henkilöstöpolitiikassa, riskienhallinnassa, tietoturvapolitiikassa ja konsernipalveluissa on tehty konsernin sisäistä tiivistä yhteistyötä.

6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Ranuan Vuokra-asunnot Oy

Talousarviovuonna yhtiön toiminta on ollut kannattavaa ja vuokrataso on pystytty pitämään paikallisesti kilpailukykyisenä. Kirkonkylän kohteissa käyttöaste 31.12.2018 oli 90 %.

Toimintavuonna Aapisrivin rivitalon purkaminen kilpailutettiin ja purkaminen on suoritettu alkuvuodesta 2019.

Valokuitusisäverkko rakennettiin seuraaviin kohteisiin; Tikantie 5-7, Tikantie 14-16, Harjutie 13-17, Aapontie 2, Laurintie 2, Peurantie 7-9, Vasantie 2-4 ja Koivutie 21-23. Välittömästi sisäverkkojen valmistumisen jälkeen kohteisiin kytkettiin laajakaistayhteys ja IPTV. Kaapelitelevisio-yhteydet irtisanottiin samassa yhteydessä.

Toimintavuonna kiinnitettiin huomiota asuntokannan kunnosta huolehtimiseen, rivitalojen piha-alueiden kunnostustarpeisiin ja sadevesikaivojen asennuksiin. Kertomusvuoden aikana on uusittu Harjutie 13-17 rivitalojen piha-alueiden nurmetus ja piha-laattojen asentaminen sekä Laurintie 2 A ja 2 C talojen takapihat. Yksittäisiä huoneistoja on korjattu kaikissa rivitalokohteissa. Aapontie 2 G talon käyttövesiputkisto uusittiin.

Tulevina vuosina yhtiössä panostetaan kiinteistöjen peruskorjauksiin. Tulevien vuosien investointisuunnitelmaa tehdään kuluvan kevään 2019 aikana.

Ranuan Infra Oy

Ranuan Lämpö Oy ja Ranuan Vesihuolto Oy sulautuivat Ranuan Kuituverkot Oy:ön 1.1.2018 alkaen. Yhtiön nimi muuttui samalla Ranuan Infra Oy:ksi.

Ranuan Infra Oy yhtenäisti sulautuneiden yhtiöiden toiminnot rakentamalla uudet kotisivut, uudistamalla puhelinnumerot ja laskutuskäytännöt sekä muut vastaavat toiminnot. Kutakin liiketoimintaa varten pidetään laskentatunnisteilla eriytettyä kirjanpitoa.

Pitemmällä aikavälillä yhtiön kaikki liiketoiminnot tulevat olemaan kannattavia. Yhtiö toteuttaa kaikessa hinnoittelussa markkinaehtoista hinnoitteluperiaatetta.

Toimintavuoden aikana yhtiössä ryhdyttiin päivittämään suunnitelmia laadunseurannalle ja raportoinnille. Suunnitelmissa tullaan korostamaan ympäristöystävällisyyttä, tehokkuutta, toimitusvarmuutta, häiriötilanteiden raportointia ja korjausviiveitä.

Ranuan Vuokra-asunnot Oy:n isännöinti ja vuokrahallintatehtävät siirtyivät Ranuan Infra Oy:n hoidettaviksi 1.6.2018 alkaen. Muutos mahdollisti toimistosihteerin palkkaamisen ja osin hoitamaan Ranuan Vuokra-asunnot Oy:n vuokrasopimusten hallintatehtäviä. Osittain samaan muutokseen liittyen Ranuan kunnalta siirtyi kaksi kiinteistönhoitajaa ja rakennusmies Ranuan Infra Oy:n palvelukseen liikkeenluovutuksella 1.10.2018 alkaen.

Yhtiön kehitysnäkymät vaikuttavat hyviltä. Valokuituasiakkuuksien kasvu helpottaa tuloksen tekoa myös tässä osassa liiketoimintaa. Muissa liiketoimintamuodoissa ei ole näkyvissä erityisiä uhkia eikä voimakkaampaa kasvupotentiaalia. Isännöinnin ja kiinteistönhoidon kokonaisuus ja sen kehitysnäkymät tarkentuvat tulevan toimintavuoden aikana.

Valokuitu

Valokuituverkko valmistui kokonaisuudessaan vuonna 2017.

Aktiiviliittymien käyttöönottoa kuituliittymien varauksen tehneisiin kohteisiin toteutettiin Ranuan Vuokra-asunnot Oy:n, Ranuan Vanhusten ja Eläkeläisten Tukiyhdistys ry:n ja muiden rivitaloyhtiöiden osalta. Sisäverkkoja valmistui toimintavuoden aikana vain Ranuan Vuokra-asunnot Oy:n rivitaloihin.

Kuituverkkoliiketoiminnan osalta yhteistyötä on tiivistetty muiden kuntayhtiöiden kanssa mm. yhteisen operaattorikilpailutuksen suunnittelulla.

Vesihuolto

Toiminnallisesti tilivuosi oli normaali keskimääräinen vuosi ja toiminta keskittyi pääosin verkoston ja laitoksien sekä niiden laitteistojen huoltoon ja kunnossapitoon. Viemäriverkoston viimeinen betonista valmistettu osa saneerattiin kesällä 2018. Kolomaan laajennusalueelle rakennettiin uutta runkovesijohtoa- ja viemäriä ja kiinteistökohtaisia haaroja.

Vesihuollon taksat pystyttiin pitämään edelleen 15 % alle maan keskiarvotaksan ja 5 % alle neljän naapurikunnan taksojen. Vuonna 2018 laskutettu talousveden määrä oli 159.191 m³ ja jäteveden määrä 112.865 m³.

Multilahden vedenottamon saneeraussuunnitelma on valmistelussa.

Lämpö

Lämpöliiketoiminnassa öljyn kulutusta pystyttiin minoimoimaan Teeritien ja Kolomaan lämpölaitosten yhteiskäytöllä. Toimintavuoden aikana ryhdyttiin selvittämään ja yhtenäistämään toiminta-alueen perusmaksuja. Kolomaan lämpölaitoksen ympärille rakennettavasta aidasta luovuttiin. Alue siistitään ja hakkeen käsittely siirtyy uuteen varastointipaikkaan.

Liike- ja teollisuuskiinteistöt

Ranuan Infra Oy hankki omistukseensa KOy Ranuan Kanervikon koko osakekannan. Ranuan kunta on luovuttanut joulukuussa 2017 apporttina Ranuan Lämpö Oy:lle kak-sikerroksisen kerrostalon tontteineen ja liittymiseen. Kiinteistössä toimii kehitysvammaisten palvelutalo Jukola. Lisäksi Ranuan kunta luovutti syksyllä 2018 Ranuan Infra Oy:lle Teeritie 10 sijaitsevan varastohallin tontteineen ja liittymiseen.

Ranuan Seudun Matkailu Oy

Toimintavuonna yhtiön kokonaisliikevaihto oli noin 5 milj. euroa, joka nousi edellisvuodesta noin 2 %. Toimintavuoden liikevaihtoon vaikuttivat positiivisesti talven kävijämäärän voimakas nousu, voimakas kasvu talven ravintola-, ohjelmapalvelu- ja majoitustoiminnassa ja Arctic Fox iglukylän avaaminen. Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 135.040,80 €.

Vuoden 2018 aikana Ranuan eläinpuistossa vieraili 124.000 maksanutta asiakasta. Kävijämäärä laski edellisestä vuodesta noin 20,6 %, mutta kävijämäärä on silti erinomainen, sillä se on Ranuan eläinpuiston yli 30 -vuotisen historian 3. paras kävijämäärä.

Yrityksen/liiketoimintastrategian ja yhtiön masterplanin sekä maankäyttösuunnitelman päivittäminen siirrettiin tuleville suunnitteluvuosille 19.11.2018 valtuuston päätöksellä.

Uuden toiminnanohjausjärjestelmän, sähköisten ohjelmapalvelujen ja lippujen myyntijärjestelmän uskotaan ylläpitävän yhtiön hyvää kilpailukykyä siten, että yhtiö pystyy säilyttämään markkina-asemansa eläinpuiston osalta. Talvikuukausien odotetaan

kasvavan uusien lentoyhteyksien ja majoitusinvestointien myötä. Toimintavuonna eläinpuisto säilytti asemansa Lapin suurimpana perhematkailukohteena. Eläinpuistoa kehitettiin matkailun ympärivuotisena veturina.

Markkinointitoimenpiteisiin käytettiin vuoden aikana 217.000 euroa (+34,1 %). Tärkeimmät toimenpiteet olivat TV-mainonta, messut, uutiskirjeet, lehtimainonta ja henkilökohtainen myyntityö. Eläinpuisto oli aktiivinen myös sosiaalisessa mediassa, johon kuuluvat Ranua Zoo blogi, Facebook, Instagram ja Twitteri. Myös uudet internet-sivut julkaistiin eläinpuistolle (www.ranuazoo.com), ohjelmapalvelutoiminnalle (www.wildlifesafaris.fi), lomakylälle (www.gulo.fi) ja Arctic Fox iglukylälle (www.arcticfoxigloos.com).

Ranuan Seudun Matkailu Oy on varautunut lainsäädäntömuutoksiin.

Toimintavuoden investoinnit kohdistuivat Arctic Fox iglukylän rakentamiseen, leirintäalueen vastaajanottorakennuksen kunnostamiseen, ympäristöaideteos Seven Steps to save the Ocean rakentamiseen, pienlinja-auton hankkimiseen, manuli-aitauksen ja huoltorakennuksen rakentamiseen, sekä eläinpuiston alueella sijaitsevien eläinaitauksien korjaamiseen.

Alkanut tilikausi 2019 on ylittänyt odotukset. Tammi-, helmi- ja maaliskuulle on havaittavissa selkeää nousua kansainvälisten asiakkaiden osalta. Eläinpuiston kävijämäärä oli helmikuun alussa 2019 selvästi edellisvuotta edellä (+10,16 %).

6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnan konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Tytäryhteisöjä on valvottu säännöllisesti. Yhteisöt ovat toimittaneet konsernijohtolle toimintasuunnitelmat ja talousarviot, tilinpäätökset, toimintakertomukset, tilintarkastuskertomukset, osavuosikatsaukset, kokousten esityslistat ja pöytäkirjat sekä konsernijohtoon erikseen pyytämät asiakirjat. Kunnan tytäryhteisöt ovat selostaneet toimintaansa ja tilinpäätöksiään kunnanhallitukselle.

Kunnanjohtaja ja kunnanhallitus ovat olleet käytännössä tiiviissä yhteistyössä tytäryhteisöjen kanssa. Kunnanjohtaja on käynyt tytäryhteisöjen hallitusten puheenjohtajien ja toimitusjohtajien kanssa vuosittaiset tavoite- ja tulosarviokeskustelut, jotka on saatu kunnanhallituksen tiedoksi joulukuussa 2018.

Tilinpäätösvuonna suoritettiin koko kuntakonsernia koskeva riskienhallinnan järjestämis- sekä riskien kartoitus- ja arviointityön päivittäminen. Tytäryhteisöjen hallitukset päättivät kartoituksessa esille tulleista jatkotoimenpiteistä vaativista asioista. Konserniyhtiöissä on noudatettu kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteita sekä yleisohjeen määräyksen periaatteita. Tytäryhteisöihin valmistellaan sisäisen valvonnan ohje samanaikaisesti kunnan sisäisen valvonnan ohjeen valmistelun yhteydessä.

6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

6.5.1 Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2018 1000 EUR	2017 1000 EUR
Toimintatuotot	21 021	21 100
Toimintakulut	- 49 720	- 48 836
Toimintakate	- 28 699	- 27 736
Verotulot	9 287	10 073
Valtionosuudet	22 947	23 535
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	36	53
Muut rahoitustuotot	134	356
Korkokulut	- 276	- 291
Muut rahoituskulut	- 97	72
Vuosikate	3 333	6 061
Suunnitelman mukaiset poistot	- 2 729	- 2 649
Omistuksen eliminointierot	256	
Arvonalentumiset	- 6 696	- 874
Satunnaiset tuotot		1
Satunnaiset kulut		- 48
Tilikauden tulos	- 5 836	2 491
Tilinpäätössiirrot	- 94	82
Tilikauden verot	- 53	- 120
Laskennalliset verot	- 9	- 9
Vähemmistöosuudet		- 4
Tilikauden yli/alijäämä	- 5 992	2 441

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	42,28	43,21
Vuosikate/Poistot, %	122,10	228,83
Vuosikate, euroa/asukas	856	1526
Asukasmäärä	3895	3973

6.5.2 Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2018	2017
	1000 EUR	1000 EUR
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 333	6 061
Satunnaiset erät, netto		- 46
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	- 53	- 120
Tulorahoituksen korjauserät	121	- 15
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 2 464	- 5 189
Rahoitusosuudet investointeihin	- 912	445
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	8	75
Toiminnan ja investointien rahavirta	34	1 211
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	11	10
Antolainasaamisten vähennykset		11
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 500	3 114
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-417	-1954
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-616	
Oman pääoman muutokset	-2	-1
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-64	37
Vaihto-omaisuuden muutos	-12	53
Saamisten muutokset	231	-640
Korottomien velkojen muutokset	908	-182
Rahoituksen rahavirta	1538	449
Rahavarojen muutos	1572	1660
Rahavarat 31.12.	14230	12643
Rahavarat 1.1.	12641	10983
Yritysjärjestelyssä tulleet rahavarat	16	
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, €	-4879	-3117
Investointien tulorahoitus, %	98,7	127,8
Lainanhoitokate	5,2	2,8
Asukasmäärä	3895	3973

6.5.3 Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	31.12.2018 1000 EUR	31.12.2017 1000 EUR
A PYSYVÄT VASTAAVAT	43 748	49 058
I Aineettomat hyödykkeet	837	1 051
1. Aineettomat oikeudet	512	576
2. Muut pitkävaikutteiset menot	315	467
3. Ennakkomaksut	11	7
II Aineelliset hyödykkeet	42 402	47 495
1. Maa- ja vesialueet	2 582	2 424
2. Rakennukset	29 054	32 822
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 187	10 933
4. Koneet ja kalusto	794	782
5. Muut aineelliset hyödykkeet	589	31
6. Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	196	504
III Sijoitukset	509	513
1. Osakkeet ja osuudet	498	497
4. Muut saamiset	11	15
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	363	391
1. Valtion toimeksiannot	353	379
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	11	12
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	19 322	17 932
I Vaihto-omaisuus	345	332
1. Aineet ja tarvikkeet	300	272
4. Muu vaihto-omaisuus	44	61
II Saamiset	4 748	4 955
Pitkäaikaiset saamiset	866	869
2. Lainasaamiset	866	869
3. Muut saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	3 882	4 086
1. Myyntisaamiset	2 088	1 870
2. Lainasaamiset	52	78
3. Muut saamiset	694	735
4. Siirtosaamiset	1 048	1 403
III Rahoitusarvopaperit	5 275	5 232
1. Osakkeet ja osuudet	996	1 146
2. Sijoitukset rahamarkkina- instrumentteihin	1 810	1 682
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	2 468	2 403
4. Muut arvopaperit	1	1
IV Rahat ja pankkisaamiset	8 954	7 413
VASTAAVAA YHTEENSÄ	63 434	67 382

VASTATTAVAA	31.12.2018 1000 EUR	31.12.2017 1000 EUR
A OMA PÄÄOMA	35 158	40 514
I Peruspääoma	14 299	14 299
IV Muut omat rahastot	1 431	1 336
V Edellisten tilikausien ylijäämä	25 420	22 438
VI Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 5 992	2 441
VÄHEMMISTÖOSUUDET	40	40
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Poistoero		
2. Vapaaehtoiset varaukset		
C PAKOLLISET VARAUKSET	409	327
1. Eläkevaraukset	15	16
2. Muut pakolliset varaukset	394	311
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	332	425
1. Valtion toimeksiannot	317	408
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	14	16
3. Muut toimeksiantojen pääomat	1	1
E VIERAS PÄÄOMA	27 494	26 076
I Pitkäaikainen	16 131	16 963
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 616	12 985
3. Lainat julkisyhteisöiltä	52	3 004
7. Muut velat	462	709
8. Laskennalliset verovelat		265
II Lyhytaikainen	11 364	9 113
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 992	1 041
3. Lainat julkisyhteisöiltä	2	168
5. Saadut ennakot	1 013	281
6. Ostovelat	3 567	2 695
7. Muut velat	601	1 394
8. Siirtovelat	3 905	3 526
9. Laskennalliset verovelat	283	9
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	63 434	67 382
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	56,3	60,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	47,2	47,2
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	19 428	24 879
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	4 988	6 262
Konsernin lainat, EUR/asukas	4 726	4 576
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	18 407	18 181
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	15	15
Asukasmäärä	3 895	3 973

7

TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Kunnanhallitus esittää tilikauden -6.004.585,03 euron tappion käsittelyä seuraavasti:

- tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan yhteensä 364.991,58 €,
- tuloutetaan tehtyjä varauksia 4.600.000,00 euroa,
- siirretään tilikauden alijäämä 1.039.593,45 yli-/alijäämättilille.

II TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

1 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN, KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

1.1 Vaalit

TA100 Vaalit	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	8 000		8 000	6 626	1 374
Muut toimintatuotot				74	-74
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	8 000		8 000	6 700	1 300
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	-13 880		-13 880	-7 935	-5 945
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 170		-2 170	-1 077	-1 093
Avustukset	-250		-250	-255	5
Vuokrat	-600		-600		-600
Muut toimintakulut	-100		-100		-100
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-17 000		-17 000	-9 267	-7 733
TOIMINTAKATE	-9 000		-9 000	-2 566	-6 434
Suunn.mukaiset poistot					
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-9 000		-9 000	-2 566	-6 434

Tavoitteiden toteutuminen:

* Toimintavuonna toimitettiin presidentin vaalit.

1.2 Tarkastustoimi

TA200 Tarkastustoimi	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeä	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-3 000		-3 000	-3 070	70
Palvelujen ostot	-14 950		-14 950	-23 553	8 603
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-50		-50	-18	-32
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-18 000		-18 000	-26 641	8 641
TOIMINTAKATE	-18 000		-18 000	-26 641	8 641
Suunn.mukaiset poistot					
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-18 000		-18 000	-26 641	8 641

Tavoitteiden toteutuminen:

- * Tarkastuslautakunta on kokoontunut toimintavuonna 9 kertaa ja käsitellyt 38 asiaa.
- * Toimintavuonna tilintarkastuksen JHTT -yhteisönä toimi BDO Auditor Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana HTM, JHTT Rauno Lohi.

1.3 Kunnanhallitus

1.3.1 Yleishallinto

TA300 Yleishallinto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeä	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot	200		200	275	-75
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot				7 500	-7 500
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	200		200	7 775	-7 575
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-134 722		-134 722	-152 027	17 305
Palvelujen ostot	-228 415		-228 415	-223 239	-5 176
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 000		-3 000	-2 823	-177

Avustukset	-13 000		-13 000	-122 277	109 277
Vuokrat	-21 079		-21 079	-16 683	-4 396
Muut toimintakulut	-9 800		-9 800	-7 292	-2 508
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-410 016		-410 016	-524 341	114 325
TOIMINTAKATE	-409 816		-409 816	-516 567	106 751
Suunn.mukaiset poistot	-3 920		-3 920		-3 920
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-413 736		-413 736	-516 567	102 831

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Kunnan johto	1	1	1

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Kuntastrategian laatiminen keväällä 2018. * Tulevan kunnan toiminnan ja talouden varmistaminen sekä elinvoimajohtamiseen panostaminen. * Palveluiden tuottaminen; ulkoistus ja palveluseteli vaihtoehtoina palveluntuotannossa. * Sivistystoimen palveluverkkoselvityksen tekeminen; palveluverkko- ja toimitilastrategisten linjauksien tekeminen keväällä 2018. * Aktiivisen henkilöstöpolitiikan toteuttaminen palvelutuotannon muutos- ja uudelleenorganisointilanteissa. * Varaudutaan SOTE –palvelutuotanto- ja maakuntauudistukseen. Vuoden 2020 alusta lukien kunnan henkilöstöstä, sekä kuntatalouden käyttömenoista ja rahoitustuotoista siirtyy SOTE:n mukana noin 60 % maakuntahallinnolle. Lähipalveluiden ja työpaikkojen turvaaminen. * Johtaminen muutoksessa; tiedolla johtamiseen panostaminen sekä prosessi- ja henkilöstöjohtamisen kehittäminen. Esimieskoulutusta suunnataan tiedolla ja muutoksessa johtamistaitojen lisäämiseen. * Toimintojen ja palvelutuotannon sopeuttaminen ikärakenteen muutokseen. Henkilöstön luonnollisen poistuman hyödyntäminen toimintojen ja talouden sopeuttamisessa. * Työprosessien tuloksellisuuden lisääminen ja työvoiman ohjaus sinne, missä sitä tarvitaan. * Kuntamaisema otetaan toiminnanohjaukseen kaikissa yksiköissä. Kuntamaisema on osa talouden ja toimintojen suunnittelua ja seurantaa. * Työhyvinvointia edistetään kehityskeskustelujen, osaamiskartoituksen ja varhaisen tuen avulla. Työnkierto sekä resurssisuunnittelun ja työajan hallinnan keinot aktiiviseen käyttöön. Sairauspoissaolojen vähentäminen (alle 12 pv/hlö). Sähköinen Tyky-Online -hyvinvointiseteli (100 €). * Virkojen ja toimien tullessa avoimiksi, niiden vakinaisen täyttämisen kaikissa tapauksissa edellyttää kunnanhallituksen täyttölupaa. Yli kolmen kuukautta kestävien sijaisuuksien täyttämistä 	<ul style="list-style-type: none"> * Valtuusto on hyväksynyt kuntastrategian 19.11. Valmistelu toteutettiin ”omana työnä”. Strategian valmisteluvaiheissa pidettiin runsaasti työpajoja osallistamalla kuntalaisia ja eri tahoja valmistelutyöhön. * Sivistystoimen palveluverkkoselvitys valmistui huhtikuussa 2018. Toimitilastrategisista linjauksista valtuusto on päättänyt 4.6. ja koulu/monitoimikeskuksen suunnittelu on käynnistynyt. Henkilöstön ja kuntalaisten kuulemistilaisuuksissa valikoitui kuusi mahdollista sijoituspaikkavaihtoehtoa. Kuudesta eri sijoituspaikkavaihtoehdosta valittiin lisäselvitettäväksi kohteiksi Oravi, Keskusta ja Salmenniemi. Em. kohteiden osalta selvitetään ratkaisun toiminnallisuutta, rakennettavuutta sekä investoinnin vaikutusta kunnan talouden kantokykyyn. Valtuusto valitsi 18.3.2019 koulu/monitoimikeskuksen sijoituspaikaksi Salmenniemen. * Sivistystoimen palveluverkkoselvityksen yhteydessä on tehty kunnan talouden painelaskelmat. Em. painelaskelmat on päivitetty vuoden 2019 alkupuolella taloudessa tapahtuneiden olennaisten muutosten sekä sote –uudistuksen toimeenpanon valmistelun keskeyttämisen johdosta. * Henkilöstöresursseja on selvitetty toimintojen uudelleenjärjestelyjen (mm. koulujen keskuskeittiö, pesula, siivous, kiinteistöhoito) että toimitilamuu- tosten johdosta. Järjestelyt voidaan lähitulevaisuudessa hoitaa lähinnä luonnollista poistumaa hyödyntäen. * Työprosesseja tullaan muokkaamaan edelleen palvelutuotanto- ja resurssimuutosten vuoksi. * Kuntamaisema on päätetty irtisanoa 1.1.2019 alusta lukien. * Täyttölupamenettely on käytössä.

<p>päittää kunnanjohtaja henkilöstöpäällikön esityksestä. Lyhyet sijaisuudet hoidetaan tehtäviä sisäisesti järjestelemällä ilman sijaistyövoimaa.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Talousarviovuonna selvitetään toimivien kylätoimikuntien määrä. * Järjestö-, kylätoiminta-, kylätalo- ym. avustuksiin varataan 13 000 euroa. Määräraha jaetaan hakemusten perusteella. Kaikki avustukset tulee hakea asetetussa määräajassa. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on hyvinvointi- ja terveysarvojen edistäminen ja noudattaminen toiminnassa. Myytäviin kannatus- ja mainosilmoituksiin ei ole varattu määrärahaa. * Konserniohjaukseen ja johtamiseen panostaminen sekä kuntastrategian ja kunnan elinvoimapolitiikan toteuttaminen kaikissa tytäryhteisöissä. * Matkailun aktiviteettien/palvelutarjonnan monipuolistaminen sekä yhteistyön lisääminen matkailualan toimijoiden ja muiden yrittäjien kanssa. Eläinpuiston alueen tonttitarjonnan lisääminen. * Ranuan Infra Oy:n alkuvaiheen toiminnan varmistaminen, liiketoimintojen eriyttäminen ja kannattavuuden varmistaminen sekä synergiahyötyjen maksimointi. * Laajakaistan hyödyntäminen ja oman sähköisen palvelutuotannon kehittäminen sekä etätyömahdollisuuksien markkinointi. Kuituyhteyksien rakentaminen Ranuan Vuokra-asunnot Oy:n asuntoihin. 	<ul style="list-style-type: none"> * TykyOnline seteli muuttui vuoden alusta ePassiksi. Edun arvo on 100 euroa. Sairauspoissaolojen määrä on kasvanut kuluvan vuoden aikana merkittävästi (18,9 pv/hlö; 2017:14,3 pv/hlö). Poissaoloja selittävät mm. tules –vaivat ja työntekijäkunnan ikääntyminen. Sairastavuustilanteeseen paneudutaan toimenpidesuunnittelun ja varhaisen tuen käytänteiden tehostamisen avulla. * Kunnanhallitus on myöntänyt järjestöavustukset 7.5. * Strategian valmistelussa on huomioitu koko kuntakonserni. Tytäryhtiöiden edustajat ovat osallistuneet kuntastrategian työpajoihin ja valmistelutyöhön. Kuntakonserniin on hankittu Cludia – kilpailutusjärjestelmä. Hankintaohjeet päivitetään kevään 2019 aikana. * Matkailun aktiviteettien osalta on luotu yhteinen visitranua.fi -sivusto. Matkailupalvelutarjonta koostuu yhä suuremman yritysyhtymän. Valtuusto on päättänyt vuoden 2019 talousarvion ja taloussuunnitelman yhteydessä perustaa matkailu- ja viestintäpäällikön toimen. * Ranuan Infra Oy:n toiminta on käynnistynyt 1.1. tapahtuneen sulautumisen jälkeen. Samassa yhteydessä talous- ja henkilöstöhallintopalvelut siirtyivät Monetra Oy:lle. Osa teknisen toimen kiinteistö- ja rakentamispalvelusta (kolme työntekijää) siirrettiin liikkeenluovutusperiaatteella Ranuan Infra Oy:lle 1.10.2019 alkaen. * Kuituyhteyksien rakentaminen Ranuan Vuokra-asunnot Oy:n rivitaloihin on aloitettu ja osa rivitaloista on jo kytketty kuituverkkoon.
--	---

1.3.2 Toimisto-, ICT- ja sisäiset palvelu

TA340 Toimisto-, ICT- ja sisäiset palvelut	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	1 669 202		1 669 202	1 636 397	32 805
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset				1 178	-1 178
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 669 202		1 669 202	1 637 575	31 627
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-848 098		-848 098	-667 792	-180 306
Palvelujen ostot	-468 131		-468 131	-549 724	81 593
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-460 100		-460 100	-315 449	-144 651

Avustukset					
Vuokrat	-96 249		-96 249	-123 546	27 297
Muut toimintakulut	-500		-500	-31 553	31 053
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 873 078		-1 873 078	-1 688 066	-185 012
TOIMINTAKATE	-203 876		-203 876	-50 491	-153 385
Suunn.mukaiset poistot	-121 137		-121 137	-32 782	-88 355
Arvon alentumiset				-59 051	59 051
Tilikauden tulos	-325 013		-325 013	-142 323	-182 690

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
<i>Ravitsemispalvelut:</i> Perusturvatoimi:	Ateriasuoritteet €/suorite	209540 3,28	185650 3,28	141867 2,64
Koulut:	Ateriasuoritteet €/suorite	166064 1,98	169285 2,53	163242 2,71
Kysely	<i>Arviointiasteikko (1-5):</i> <i>Ruoan riittävyys</i> <i>Ruoan maku</i> <i>Ulkonäkö</i> <i>Lämpötila</i> <i>Ruokailutilanteen sujuvuus</i> <i>Henkilökunnan palvelualltius</i>		>4 >3 >3 >4 >3 >3	Kyselyä ei toteutettu
<i>Pesulapalvelut:</i>	Suoritteet (kg) €/suorite	74486 2,03	66020 2,42	62791 2,43

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Hallintopalvelut	14	14,5	2
ICT-palvelut	2	2	2
Ruokapalvelut	14,5	14,5	7,5
Pesulapalvelut	3	3	3

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Talous- ja henkilöstöhallintopalveluiden siirto liikkeenluovutuksena 1.4.2018 Monetra Oy:lle. Toiminnan siirtymisen sujuvuuden varmistaminen ja henkilöstön perehdyttäminen uusiin järjestelmiin. * 1.1.2018 alkaen kolme työntekijää siirtyy Monetra Oy:n palvelukseen. Hallinto-osaston henkilökuntaan kuuluneet toimistosihteerit siirretään vuoden 2018 alusta ko. hallintokuntiansa henkilöstöön. Tehtävät säilyvät nykyisellään. * Kunnan IT-palvelun tuottamismallia selvitetään, oma tuotanto/ostopalvelu, toimintojen hoidon ja tietohallinnon toimivuuden varmistamiseksi. * Sote -ruokapalvelutoiminta ulkoistetaan. Sivistystoimen ruokapalvelutoiminta säilytetään omana 	<ul style="list-style-type: none"> * Talous- ja henkilöstöhallintopalvelutuotanto on siirtynyt Monetra Oy:lle 1.4. lukien. Prosessien tehostamista ja selkiyttämistä sekä sähköistymistä jatketaan. * Monetra Oy:lle siirtyi 1.1. lukien kolme työntekijää (laskenta-, palkka- ja toimistosihteerit). Työpiste on säilynyt kunnanviraston tiloissa. Hallintokunta-kohtaiset toimistosihteerit on siirretty ao. osastojen alaisuuteen 1.1. lukien. * ICT-palvelun tuotannon organisointia selvitetään suunnitelmakaudella.

<p>tuotantona ja valmistuskeittiö sisällytetään uuteen kouluhankkeeseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Sijaishenkilöstön käyttöä vähennetään ja työvoiman ohjaus aikakriittisiin tehtäviin. Työllistämisyksikön palveluita hyödynnetään avustavissa tehtävissä kunnan kaikissa työyksiköissä. * Kuntaan varataan nuorten 2 viikon/6 h/pv kesätyöpaikkoja edelleen 30. Kesätyöpaikkojen myöntämisperiaatteena on, että kesätyöpaikan voi saada nuori, joka täyttää työllistämivuonna 15 vuotta. Lisäksi edellytetään, että nuori osallistuu työllistämivuoden keväällä järjestettyyn nuorten kesätyöntekijöiden tietopaketti –infoon. Toimintaa hallinnoi työllistämisyksikkö. * Koko kuntaa kattavan kuituverkon hyödyntäminen, sähköisten palveluiden kehittäminen ja tarjoaminen palvelutuotantoon. * Etätyöperiaatteiden laatiminen ja tietoturvaohjeiden päivittäminen sekä tietosuojalain edellyttämien päivitysten ja toimenpiteiden tekeminen. 	<ul style="list-style-type: none"> * Sote –ruokatuotannon ulkoistuspäätös on tehty ja tuotanto on siirtynyt Attendo Oy:n hoidettavaksi 1.9. alkaen. Palvelutuotannon muutoksen seurauksena kuusi työntekijää jäi pois kunnan palveluksesta ja viisi siirtyi Attendo Oy:n palvelukseen. * Koulujen keskuskeittiö siirrettiin 1.1.2019 alkaen sivistystoimen hallinnon alaisuuteen ja samana ajankohtana pesula perusturvatoimen alaisuuteen tulosalueelle vanhusten ja vammaisten palvelut (sisäiset palvelut). Uuteen koulu/monitoimikeskukseen rakennetaan valmistuskeittiö. Pesulalle on saneerattu tilat Rantakodilta. * Kesätyöntekijät on valittu kunnan yksiköihin. Nuorten kesätyöntekijöiden työpaikkaorganisaatiosta ja infotilaisuudesta on vastannut työllistämisyksikkö. * Etätyökäyttömahdollisuus on otettu käyttöön sosiaalitoimessa ja rakennusvalvonnassa. Koko kuntaa koskevat etätyöperiaatteet on laadittu ja hyväksytty kunnanhallituksessa 21.1.2019.
--	---

1.3.3 Maankäytön suunnittelu

TA350 Maankäytön suunnittelu	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-4 670		-4 670	-8 945	4 275
Palvelujen ostot	-55 645		-55 645	-24 816	-30 829
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-60 315		-60 315	-33 845	-26 470
TOIMINTAKATE	-60 315		-60 315	-33 845	-26 470
Suunn.mukaiset poistot					
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-60 315		-60 315	-33 845	-26 470

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Kaavoitus	1/3	1/3	1/3

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Keskustan osayleiskaavatyön loppuun saattaminen. Ehdotusvaihe keväällä 2018. * Varaudutaan aloittamaan maankäytön suunnitelu Portimojärven lähialueella, jos Suhangon kaivoksen avaamiseen tähtäävästä lopullisesta kannattavuusselvityksestä tehdään kaivosyhtiössä päätös. * Kolomaan teollisuusalueen infotaulu * Talousarvio vuonna varaudutaan aloittamaan kirkonkylän asemakaavan päivitys ja suunnitelma vuosina valmistellaan yleiskaavoituksen jatkamista kaavoittamattomille järviolueille. 	<ul style="list-style-type: none"> * Osayleiskaavaluonnoksen lausuntokierros on päättynyt ja osayleiskaavan ehdotusvaihe toteutetaan keväällä 2019. * Infotaulu on asennettu. * Kirkonkylällä on aloitettu täsmäasemakaavojen valmistelu Salmenniemen ja terveyskeskuksen alueelle. Tavoiteaikatauluna on, että asemakaavat valmistuvat keväällä 2019.

1.3.4 Elinkeinojen kehittäminen

TA360 Elinkeinojen kehittäminen	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-115 740		-115 740	-73 417	-42 323
Palvelujen ostot	-63 600		-63 600	-66 679	3 079
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 500		-2 500	-3 774	1 274
Avustukset	-15 000		-15 000	-12 383	-2 617
Vuokrat	-14 295		-14 295	-7 391	-6 904
Muut toimintakulut	-87 000		-87 000	-55 170	-31 830
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-298 135		-298 135	-218 813	-79 322
TOIMINTAKATE	-298 135		-298 135	-218 813	-79 322
Suunn.mukaiset poistot	-422		-422		-422
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-298 557		-298 557	-218 813	-79 744

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Uusien työpaikkojen luominen	<i>Uudet yritykset/vuosi</i>	15	>10	23
	<i>Toimivat yritykset</i>	260	230	296
	<i>Uudet työpaikat</i>	12	15	23
Asukasmäärän vakiinnuttaminen	<i>Asukasmäärä</i>	3973	4000	3895

Työttömyyden vähentäminen	Työttömyysaste (%) Työttömien määrä (lkm)	15,3 233	<14,0 <220	14,0 215
---------------------------	--	-------------	---------------	-------------

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Elinvoima: Kunta toteuttaa elinvoimaohjelmaa kuntastrategian mukaisesti. Painopisteinä ovat Arktinen Hillakylä, arktinen matkailu- ja lomakohde ja tapa toimia. Tavoitteena on investointien ja työpaikkojen lisääminen Ranualle. Elinvoiman toimenpideohjelmassa on esitettyä myös maaseutua ja kylien kehittämistä koskevat tavoitteet.</p> <p>Kunnan elinvoiman strateginen vastuu ja kehittämisvastuu ovat kunnanhallituksella ja kehittämis-työtä johtaa kunnanjohtaja. Kunnanhallituksen asettaman elinvoimaryhmän tehtävänä on edistää kunnan elinvoiman kehittymistä ja kasvamista, yrittäjien ja kunnan välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta.</p> <p>Elinvoimaohjelman käytännön toimenpiteistä vastaa kehittämisspäällikkö ja matkailun kehittämisessä on mukana myös matkailukoordinaattori. Palvelut muodostuvat alueen markkinoinnista, yritysten kasvupalveluista, sijoittumispalveluista, tarvittavista valmennusohjelmista sekä osallistumisesta hanke-toimintaan.</p> <p>Toimenpideohjelma 2018-2020: 1. Arktinen hillakylä Arktinen Hillakylä Ranua on Kaupan, palvelun ja matkailun keskittymä</p> <ul style="list-style-type: none"> • brändin rakentaminen ja vahvistaminen (tehtävänä tukea strategian toteutumista) • kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen allianssitoiminnan avulla • biotalouden jalostaminen tuotteiksi ja palveluiksi (mm. Hillakoulu) • toimialojen kestävä kehitys, mm. puhdas kaivos-toiminta • yritysten tuotekehitys ja viestintä • uusien yritysten sijoittuminen paikkakunnalle • teollinen Ranua -mahdollisuuksien selvittäminen <p>Toimenpiteitä: Yritysten kasvua ja kehittymistä vahvistetaan kumppaneiden ja sidosryhmien -allianssin kanssa. Biotalouden osalta edistetään bioenergiaa ja elintarviketuotantoa sekä hyvinvointiin liittyviä tuotteita ja palveluita. Panostetaan rahavirtojen kääntämiseen takaisin maaseudulle. Puhtaan kaivostoiminnan mahdollisuuksiin varaudutaan. Hillaimagoa vahvistetaan edelleen. Kasvumahdollisuuksia hakevia yrityksiä haetaan Ranualle.</p>	<p>Elinvoimaohjelman toimenpiteet etenevät kuntastrategiassa valittujen painopisteiden mukaisesti. Uusi kuntastrategia valmistui marraskuussa 2018. Uusia yrityksiä perustettiin Ranualle 23. Yrityksillä on työvoimapula. Oppilaitosten kanssa on vahvistettu yhteistyötä, jotta alueelle saadaan uusia työntekijöitä.</p> <p>Elinvoimaryhmä jatkoi työskentelyään ja lisäksi Ranuan yrittäjät ry:n aloitteesta perustettiin elinkeinojen ja elinvoimaisuuden työryhmä. Työryhmän raportti on valmistunut syyskuussa 2018. Toimenpiteet on ennakoitu seuraavien vuosien taloussuunnitelmassa.</p> <p>Yritysten kasvupalvelut ovat tuottaneet tulosta. Uusia investointeja on valmisteltu, rahoittajien tapaaminen sai aikaan uutta tietoa alueen kasvutarpeista. Aktiivisuutta on niin yritys- kuin kyläpuolella. Hankkeista Rovaniemen Kehitys Oy:n Kasvun Savotta on tuonut työkaluja yrityksille. MTI:n MAKKE –hankkeen kautta vahvistetaan matkailun aluekuvaa. Matkailukoordinaattorin tehtävä muutettiin matkailu- ja viestintäpäällikön tehtäväksi.</p> <p>Arktinen Hillakylä Ranua –brändiä on vahvistettu kuntamarkkinoinnissa, esitteissä ja messuilla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasvu ja kansainvälistyminen on edennyt voimakkaammin matkailun kautta. Matkailu verkottaa mukaansa monia toimialoja. • Biotalous osalta selvityshanke on valmistunut. Tiedon osalta edetään AMK:n ja Metsäkeskukseen hankkeeseen. Alan toiminta kasvaa nopeasti. • Kaivostoiminnassa eletään selvitysvaihetta • Yritykset ovat lisänneet tuotekehitystä ja viestintää myös somessa • Kolmaan investoinnit ovat päässeet vauhtiin. Kolmaan kyltit valmistuivat syyskuussa. Teollisuusalue on uusiutunut ja houkuttelee uusia yrityksiä. • Uusien yritysten sijoittumien paikkakunnalle on toteutunut erityisesti matkailun kautta. Investointisuunnitelmia aloitettiin kahden yrityksen kanssa. Hankkeet realisoituvat vuosien 2019 ja 2020 aikana. • Kasvun Savotta –hankkeeseen lähti mukaan kymmenen yritystä. Biotalous osalta bioenergian esiselvitys on valmistunut, jatkotoimenpiteistä päättää yritysryhmä. Elintarviketuotantoon on saatu piristystä paikallisten ravintoloiden,

<p>2. Arktinen matkailu- ja lomakohte Eläinpuisto verkostoineen, luonnon monipuoliset mahdollisuudet ja elävät kylät luovat perustan kansainvälistyvälle arktiselle matka- ja lomakohteelle.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ranuan eläinpuisto veturina • Kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen • Osayleiskaava vahvistaa matkailun liiketoimintaa • Kehittyminen kansainvälisenä matkailu- ja lomakohteena viipymää lisäämällä • Kylä- ja vesistömatkailun tuotteistaminen <p>Toimenpiteitä: Matkailua kehitetään viipymän pidentämiseksi matkailuveturin ja alueen matkailuyritysten sekä yhteistyökumppaneiden kanssa. Ranuan matkailuyhdistyksen toimintaa vahvistetaan. Matkailukoordinaattori toimii verkoston ja kehittämisen kokoajana.</p> <p>3. Tapa toimia Elinvoiman rakentaminen tehdään yhdessä oppien, yhteistyössä yrittäjien ja sidosryhmien kanssa. Ranua haluaa kehittyä yrittäjäystävällisenä kuntana ja saada paikkakunnalle uusia etätyöntekijöitä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viestinnän, työkalujen ja yhteistyöverkoston kehittäminen yritysten elinkaaren eri vaiheissa • Infran kehittäminen ja ylläpito • Sähköinen markkinapaikka Infokartta • Kasvun työpajat • Paikalliskulttuurin ja alueen omien kilpailukykytekijöiden hyödyntäminen • Mitä uutta –ajattelun edistäminen • Aito yhdessä tekeminen, verkostojen monipuolistaminen • Lähikuntavierailut • Kuntaimagon vahvistaminen <p>Toimenpiteitä: Kaikki kuntalaiset ja yhteistyökumppanit haastetaan Mitä uutta –ajatteluun. Uudet kehittämishankkeet ja muut sitoumukset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Visit Ranua • Biotalous: Ruokatalo ja bioenergia • House of Lapland -kumppanuusohjelma • Kylät ja yhdistysten toiminta hoidetaan yhteistyössä maaseututoimen ja Luken kanssa. - Kehittämistyön keskiössä on yritysten tarpeet ja käytettävissä olevat kehittämiskumppanit. - Peräpohjolan Leader ry:n rahoituksen hyödyntäminen • Osallistutaan yhteismarkkinointiin Ranuan Matkailuyhdistys ry:n kautta <p>Nuorten työllistymistä ja työelämään kiinnittymistä tuetaan tulevalla suunnitelmakaudella seuraavilla tukitoimilla (avustukset ovat määrärahasidonnaisia):</p> <ul style="list-style-type: none"> • (15 000 €) Työllistämisyksikkö koordinoi kesätyöpaikkatukea. Tuen tarkoituksena on ohjata nuoria työnantajan koulutuksella työtehtäviin sekä tukea nuorten elämänuran valintaa. 	<p>matkailun ja lähiruoan kysynnän kasvaessa. Tilamyynti on kasvanut, muutamia pieniä jalostajia on tullut lisää. Hillaimgoa on tuotu esille mes-suilla ja eri tilaisuuksissa. Raaka-aineen jalostusyritykselle on kysyntää. Toimiala kiinnostaa uusia yrityksiä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Matkailussa edetään investointien ja verkostoitumisen aikaa. • RSM Oy on Lapin ainoa ympärivuotinen lomakohte. Alihankkijoiden tuottamien ohjelmalavuluiden myynti puiston kautta ylitti ensimmäistä kertaa puiston oman ohjelmalavuluiden myyntin. • Toiminta verkottaa mukaansa kymmeniä yrityksiä. Pienet yritykset pystyvät kehittämään toimintaansa veturiyrityksen kasvuvirrassa. • Useille yrityksille on käynnistynyt investoinnit, uutta henkilöstöä haetaan. • Kylä- ja vesistömatkailun tuotteistaminen jatkuu ja näkyy matkailun esitteissä • Ranuan Matkailuyhdistys ry:n toimintaa vahvistettiin matkailuneuvonnan kautta. Visit Ranua –sivusto lanseerattiin syyskuussa, sivusto keräsi ensimmäisten kuukausien aikana reilut 20000 katsojaa. Matkailun kehittäminen on edennyt matkailuneuvojan toimesta. Loppuvuodesta matkailuneuvojan työ muutettiin matkailu- ja viestintäpäällikön tehtäväksi ja tehtävä siirtyi Ranuan kunnan elinkeinopalveluihin. • Yhteistyö eri toimialojen ja sidosryhmien kanssa on auttanut kasvua. Ranualla on kohdattu työntekijäpulan lisäksi asuntopula. Liiketoimille on myös kysyntää. • yrittäjyyteen on saatu aktiivisuutta kevytyrittäjyyden myötä, se on hyvä tapa testata liiketoiminnan kannattavuutta ja saada toiminta alkuun • kuituverkon toiminta mahdollistaa liiketoiminnan koko kunnan alueella • Infokartan sopimus on sanottu irti, irtisanomisai-ka on 12 kk • Kasvun Savotta, rahoitustyöpaja, koulutukset, opintomatka ja muut tilaisuudet ovat vahvistaneet kasvua • Lähikuntavierailuja ei ole ollut tarkastelujaksolla • Kuntaimgoa edistetään suunnitelman mukaan kotisivuilla ja eri julkaisuissa ja tapahtumissa • Mm. kuntastrategian valmistelu on haastanut kuntalaisia ja yhteistyökumppaneita Mitä uutta –ajatteluun. • Visit Ranua –sivusto on valmistunut • Biotalous etenee erityisesti bioenergian myötä, Ruokatalo –konsepti valmistui, työ jatkuu • House of Lapland –sivustolla mukana kaikki kumppanit • Lähiruoan kehittämiseen valmistui opinnäytetyö • Kylätoiminnassa tapahtumia Maurussa ja Kuu-
---	--

	kasjärvellä, Kuhassa sekä Kelankylässä <ul style="list-style-type: none"> • Peräpohjolan Leader ry:n toiminta on ollut aktiivista, uusia hankkeita • Ranuan Matkailuyhdistys ry:n toiminnassa on 51 alan jäsentä, yhteismarkkinointi toteutuu kotisivujen, karttojen, esitteiden ja messujen kautta • Visit Ranua kokoaa markkinoinnin yhteen muodostaen uuden helposti saavutettavan alustan • Työllistämisyksikkö on käyttänyt kesätyöpaikkatuen suunnitellulla tavalla.
--	--

1.3.5 Maaseututoimi

TA370 Maaseututoimi	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	-55 100		-55 100	-42 447	-12 653
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				-87	87
Avustukset	-59 500		-59 500	-56 973	-2 527
Vuokrat	-400		-400	-1 250	850
Muut toimintakulut	-20 000		-20 000	-18 909	-1 091
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-135 000		-135 000	-119 665	-15 335
TOIMINTAKATE	-135 000		-135 000	-119 665	-15 335
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-135 000		-135 000	-119 665	-15 335

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2017	TA2018
Palveluita käyttävien maatalousyrittäjien lukumäärä	129	128
Lypsykarjatilojen lukumäärä	29	27
Lihakarjatilojen lukumäärä	15	16
Lammastilojen lukumäärä	1	1
Hevostilojen lukumäärä	3	3
Kasvinviljelytilojen lukumäärä	64	59
Porotaloustilojen lukumäärä	15	20
Erikoisviljelytilojen lukumäärä	2	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Peräpohjolan Leader ry:n toiminnan tavoitteena on maaseutualueiden elinvoimaisuuden edistäminen ja asukkaiden kannustaminen omaehtoiseen kehittämistoimintaan. Yhdistys neuvoo ja opastaa ruohonjuuritason toimijoita oman asuinalueensa kehittämiseen. Peräpohjolan Leader ry tukee aloittavia ja toimivia mikroyrityksiä, jotta alueelle syntyy uusia yrityksiä ja työpaikkoja. * Maatalousyrittäjille järjestetään 1 koulutustilaisuus. Määrärahaa on varattu 100 €. * Maatalousyrittäjiä tuetaan talous-, kylvö-, lannoitus- ja viljelysuunnitelmien laadinnassa. Tuen suuruus on 50 % arvonlisäverottomasta hinnasta ja tuen myöntäminen edellyttää, ettei tukea ole saatu muualta. Määrärahaa on varattu yhteensä 5 500 €. * Kunta palkitsee vuoden maatalousyrittäjän sekä muistaa isännyydenvaihdoksen tehneitä maatalousyrityksiä. Määrärahaa on varattu 1 000 €. * Eläinlääkärisubventioihin on varattu 30 000 € sitova määräraha. Eläinlääkärisubventioissa noudatetaan kunnanhallituksen päätöstä ja subventioiden perusteita tarkistetaan vuosittain talousarvion laatimisen yhteydessä. * Kunta tukee 120 h maksullista lomitusta 50 %:lla tuntihinnasta. Määrärahaa on varattu 23 000 € ja se myönnetään toteutuman (laskutuksen) mukaisesti siihen saakka kuin määrärahaa on käytettävissä. Lomatoimen hallinnosta vastaa Tervolan kunnan paikallisyksikkö. * Ostetaan keskimäärin 1 pv/vk maaseutupalveluiden neuvontapalveluita Tervolan kunnalta 	<ul style="list-style-type: none"> * Peräpohjolan Leader ry on osaltaan edistänyt Ranuan kunnan elinvoimaa aktivoimalla ja neuvomalla tehostetusti mikroyrityksiä. Kunnanvirastolla järjestettiin yrittäjien henkilökohtaisia vastaanottopäiviä ja useita toimijoita neuvottiin ja opastettiin heidän omista hankkeista. * Perinteistä maatalousyrittäjien koulutuspäivää ei järjestetty, koska maataloustukiin ei tullut suuria muutoksia. * Suunnitelmien laadintaan käytettiin 5 306 euroa. * MTK- Ranua nimesi vuoden maatalousyrittäjäksi Päivi Korttesalmen. Kunta muisti Päiviä sekä kolme isännyydenvaihdoksen tehnyttä yrittäjää. * Eläinlääkärisubventioon käytettiin 28 086 euroa. * Tuki on maksettu viljelijöille Tervolan lomituspalvelun toimittaman laskutustiedon mukaisesti. Tuen suuruus on ollut 43,96% tuntihinnasta. Maksullista lomitusta käytti 47 yrittäjää ja lomitettuja tunteja oli 3 756. * Maaseutuasiainmies on käyttänyt neuvontapalveluihin 1 pv/ vk.

Yhteenveto keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Tasapainoinen ja kestävä talous	<u>Tuloveroprosentti</u>	19,75	19,75	19,75
	<u>Kiinteistöveroprosentit:</u>			
	- vakinainen asuminen	0,41	0,45	0,45
	- yleinen	0,93	1,00	1,00
	- muut asuinrakennukset	1,00	1,10	1,10
	<u>Vuosikate €/asukas</u>	984	269	422
	<u>Lainamäärä €/asukas</u>	1047	880	960
Hyvinvoiva henkilöstö	<u>Sairauspoissaolot pv/hlö</u>	14,3	<12	18,9
	<u>Eläköityminen vasta vanhuuseläkeiässä, Varhemaksut, €</u>	Ei kasvua	Ei kasvua	Ei kasvua
	<u>Kehityskeskustelut käyty %</u>	100	100	100
	<u>Työhyvinvointikysely</u>	Tehty	Tehdään	Tehty
Asukasmäärän vakiinnuttaminen	<u>Asukasmäärä</u>	3973	4000	3895

Uusien työpaikkojen luominen ja työttömyyden vähentäminen	Uudet yritykset/vuosi Toimivat yritykset	15 260	>10 >240	23 296
Maaseutualueen asuttuna pitäminen ja maataloustuotannon jatkuvuus	Aktiivitulojen määrä Isännöydenvaihdosten määrä	131 1	131 1	129 1

1.3.6 Kunnanhallitus yhteensä

Kunnanhallitus yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	1 669 202		1 669 202	1 636 397	32 805
Maksutuotot	200		200	275	-75
Tuet ja avustukset				1 178	-1 178
Muut toimintatuotot				7 500	-7 500
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 669 402		1 669 402	1 645 350	24 052
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-1 103 230		-1 103 230	-902 181	-201 049
Palvelujen ostot	-870 891		-870 891	-906 905	36 014
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-465 600		-465 600	-322 217	-143 383
Avustukset	-87 500		-87 500	-191 633	104 133
Vuokrat	-132 023		-132 023	-148 870	16 847
Muut toimintakulut	-117 300		-117 300	-112 924	-4 376
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-2 776 544		-2 776 544	-2 584 730	-191 814
TOIMINTAKATE	-1 107 142		-1 107 142	-939 380	-167 762
Suunn.mukaiset poistot	-125 479		-125 479	-32 782	-92 697
Arvon alentumiset				-59 051	59 051
Tilikauden tulos	-1 232 621		-1 232 621	-1 031 213	-201 408

1.4 Hyvinvointilautakunta

1.4.1 Perusturvatoimi

1.4.1.1 Perusturvan hallinto

TA400 Perusturvan hallinto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeä	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-148 338		-148 338	-160 946	12 608
Palvelujen ostot	-228 453		-228 453	-346 920	118 467
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 000		-2 000	-922	-1 078
Avustukset					
Vuokrat	-16 629		-16 629	-16 556	-73
Muut toimintakulut	-200		-200	-146	-54
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-395 620		-395 620	-525 490	129 870
TOIMINTAKATE	-395 620		-395 620	-525 490	129 870
Suunn.mukaiset poistot	-3 815		-3 815		-3 815
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-399 435		-399 435	-525 490	126 055

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Hallintopalvelut	0,67	1	1

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Tavoitteena on toteuttaa taloudellisesti ja tehokkaasti riittävät, laadukkaat ja toimivat perusturvan lähipalvelut. * Osallistutaan aktiivisesti sote -uudistuksen valmistelutyöhön ja tehdään tarvittavia toimenpiteitä. Sote- ja maakuntauudistus tulee voimaan 1.1.2020, jolloin sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyy maakunnille. * Valmistaudutaan sosiaalihuollon liittymiseen Kanta –palveluihin vuoteen 2020 mennessä. Kanta –palveluihin liittyminen organisoidaan ja toteutetaan valtakunnallisen Kansa –hankkeen avulla neljässä vaiheessa lain mukaisesti. Pyritään kuitenkin pärjäämään nykyisillä asiakastietojärjestelmillä sote –uudistukseen saakka. 	<ul style="list-style-type: none"> * Perusturvan lähipalveluita on kehitetty palvelutarpeen ja saadun palautteen avulla talousarvion asettamien raamien puitteissa. * Sote-uudistuksen etenemistä on seurattu ja tarvittaviin työryhmiin ja tapaamisiin osallistuttu työresurssien sallimissa rajoissa. * Kanta-palveluita valmisteleva kunnan sisäinen työryhmä on nimetty ja työryhmä edistää Kansanhankkeen asettamia tavoitteita kunnalle määriteltyjen tehtävien mukaisesti. Seuraavia konkreettisia tehtäviä Kanta-liittymiseen ovat kunnan asiakasasiakirjojen läpikäyminen, rekisteröityminen sote-organisaatiorekisteriin. Tietoturvan ja tietosuojan omavalvontasuunnitelman päivittäminen on aloitettu.

<ul style="list-style-type: none"> * Hyödynnetään palveluprosesseissa ja sisällöissä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteitä. * Kehitetään yhdessä henkilöstön kanssa palveluprosesseja ja -sisältöjä vastaamaan kuntalaisten palvelutarpeita. Hyödynnetään sähköistä hyvinvointikertomusta sekä kerätään asiakaspalautetta. * Luodaan yhteistyömuotoja poikkihallinnollisesti sekä kolmannen sektorin kanssa palveluprosessien ja sisältöjen kehittämisessä * Lisätään Virtu –palveluiden kautta digitaalista palvelutarjontaa. * Tuetaan henkilöstön työhyvinvointia (koulutus, tarvittaessa työnohjaus). * Huomioidaan kestävä kehityksen periaatteet työskentelyssä. * Osallistutaan seuraaviin hankkeisiin: Toimiva kotihoito Lappiin, Lape kärkihanke (perhekeskustoimintamalli Lappiin), Voitto –hanke (osallisuus ja sosiaalinen kuntoutus), Polut –hanke (maahanmuuttajien kotouttaminen). OmaisOiva –hanke (omaishoitajien tukeminen). 	<ul style="list-style-type: none"> * Palveluprosesseja ja –sisältöjä on kehitetty yhdessä henkilöstön kanssa. Kuntalaisten osallisuutta ja kuulemista palveluiden kehittämisessä on lisätty. * Yhteistyömuotoja on kehitetty erityisesti lasten, nuorten ja perheiden palveluissa kunnan sisäisellä yhteistyöllä ja kolmannen sektorin kanssa. * Henkilöstö on osallistunut välttämättömiin koulutuksiin työtehtävien hoitamiseksi. Työnohjausta on ostettu tarpeen mukaisesti. * Sähköisiä palveluja on lisätty (virtu, skypepalaverit) vähentämään kulutusta. * Hankkeisiin on osallistuttu aktiivisesti.
---	--

1.4.1.2 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

TA410 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	3000		3000	2921	79
Maksutuotot	8389		8389	16271	-7882
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	11 389		11 389	19 191	-7 802
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-160317		-160317	-139899	-20418
Palvelujen ostot	-466 338		-466 338	-548 833	82 495
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-750		-750	-78	-672
Avustukset	-226 000		-226 000	-190 947	-35 053
Vuokrat	-3 742		-3 742	-3 201	-541
Muut toimintakulut	-500		-500	-287	-213
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-857 647		-857 647	-883 245	25 598
TOIMINTAKATE	-846 258		-846 258	-864 053	17 795
Suunn.mukaiset poistot	-477		-477		-477
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-846 735		-846 735	-864 053	17 318

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Lasten hoidon tuki: Kotihoidon tuki päivähoiton ulkopuolella oleville	<i>Lasten hoidon tuki €/lapsi Kotihoidontuen piirissä olevien lkm</i>	1 960 96	1 900 100	2 428 76

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2017	TA2018	TP2018
Lasten ja nuorten huolto:			
Lastensuojeluilmoitukset	76	75	79
Avohuollon asiakkuudet	73	70	57
Palvelutarpeen arviointi			
- lastensuojelulaki	16	21	11
- sosiaalihuoltolaki		3	2
Laaditut uudet asiakassuunnitelmat	34	20	29
Tarkistettavat asiakassuunnitelmat	18	27	28
Päättyneet asiakkuudet	9	9	16
Perhetyö:			
LS-asiakkaat (perhe)	27	24	20
Ennaltaehkäisevät asiakkaat (perhe)	21	22	14
LS-asiakaskontaktit	1 184	918	650
Ennaltaehkäisevät asiakaskontaktit	693	520	386
Lapsiperheiden kotipalvelu:			
Asiakkaat (perhe)	24	20	16
Asiakaskäynnit	485	398	371
Päihdehuolto:			
Päihdekuntoutus	7	6	3
Päihdepalveluasiakkaat	13	12	5

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Lasten ja nuorten huolto			
Lapsiperheiden kotipalvelu	2	2	2
Perhetyö	2	2	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Lasten, nuorten ja perheiden palvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Vahvistetaan ennaltaehkäisevää työtettä ja yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskenteleviin tahoihin. * Kehitetään edelleen kotikuntoutus –palvelua. * Täytetään avoinna oleva sosiaalityöntekijä-lastenvalvojan virka määräaikaisena ajalle 1.1.2018-31.12.2019. * Osallistutaan Lape –kärkihankkeen mukaiseen kehittämistyöhön (perhekeskustoimintamalli). 	<p>Lasten, nuorten ja perheiden palvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Yhteistyötä on vahvistettu järjestämällä yhteisiä tapaamisia yhteistyön kehittämisen teemalla. Suunnitteilla on yhteinen lapsiparkkipalvelu-kokeilu vuodelle 2019. * Kotikuntoutus-palvelua on kehitetty ottamalla enemmän huomioon muutoksen arvioinnin näkökulma. * Sosiaalityöntekijän avoin virka on täyttämättä ja virkaa on hoidettu määräaikaisella sijaisella 1.6.-31.12.2018. * Lape-kärkihankkeen mukaisena kehittämisenä on aloitettu sosiaalipalveluiden palveluohjaamo-palvelu. Kokemukset palvelun tarpeellisuudesta ovat positiivisia. * Lapsiperheiden kotipalveluiden kohdentamisen tueksi on otettu käyttöön laaja-alainen palvelutarpeen arviointi.

<p>Päihdehuollon palvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kehitetään päihdehuollon ryhmäpalveluita päih-teettömyyden tukemiseksi ja päih-teettömyyteen motivoimiseksi työntekijöiden koulutuksen ja poikkihallinnollisen yhteistyön keinoin. * Vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteis-työtä päihde- ja mielenterveyspalveluissa. 	<ul style="list-style-type: none"> * Lapsiperheiden kotipalvelun palvelusetelikokeilu ei käynnistynyt, palveluntuottajia ei ole. <p>Päihdehuollon palvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä on kehi-tetty yhteisissä tapaamisissa.
--	--

1.4.1.3 Vanhusten ja vammaisten palvelut

TA420 Vanhusten ja vammais-ten palvelut	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jäl-keen	Talousarvion	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	272385		272385	280678	-8293
Maksutuotot	963147		963147	960850	2297
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot	341336		341336	312168	29168
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 576 868		1 576 868	1 553 697	23 171
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-3811308		-3811308	-3897425	86117
Palvelujen ostot	-1 619 794		-1 619 794	-1 767 998	148 204
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-104 780		-104 780	-75 426	-29 354
Avustukset	-1 088 577		-1 088 577	-835 860	-252 717
Vuokrat	-479 592		-479 592	-463 212	-16 380
Muut toimintakulut	-3 300		-3 300	-2 438	-862
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-7 107 351		-7 107 351	-7 042 359	-64 992
TOIMINTAKATE	-5 530 483		-5 530 483	-5 488 663	-41 820
Suunn.mukaiset poistot	-70 860		-70 860	-49 073	-21 787
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-5 601 343		-5 601 343	-5 537 736	-63 607

Asetettujen tavoitteiden toteutumisen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
<u>Kotihoito- ja tukipalvelut, omaishoidontuki sekä Rantakoti:</u> Järjestetään tehokkaasti laadukkaita ja kohtuuhintaisia palveluja	<i>Kotihoito- ja tukip. €/käynti</i> <i>Kotihoito- ja tukip. €/tunti</i> <i>Rantakoti €/h/v</i> <i>Seniorikoti €/h/v</i> <i>Omaishoidontuki €/asiakas</i> <i>Rantakodin käyttöaste</i> <i>Seniorikoti käyttöaste</i>	16,74 45,91 66,70 37,56 5 995 96,28 102	17,26 47,83 72,19 37,61 7 117 100 100	15,27 40,44 77,93 44,96 5 161 95,79 110
<u>Mielenterveyskuntoutujien palvelut:</u> Mielenterveyskuntoutujien tarpeista lähtevien toimintojen järjestäminen	<i>Rantakodin hoitopäivät</i> <i>Seniorikodin hoitopäivät</i>	7 381 3 112	7 665 3 285	7 342 3 632
<u>Vammaisten palvelut:</u> Vammaisten tarpeista lähtevien toimintojen järjestäminen	<i>Päivätoimintapalvelut €/pv</i>	32,40	26	24,01

<p><u>Kehitysvammahuolto:</u> Kehitysvammaisten tarpeista lähtevien toimintojen järjestäminen</p> <p><u>Marjaniemi:</u> Vanhainkoti- ja ryhmäkotihoidon järjestäminen mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti</p>	<i>Subjektiviisiin oikeuksiin kuuluva palvelu, varattu määräraha €</i>	563 947	479 496	605 657
	<i>Määrärahasidonnainen palvelu, varattu sitova määräraha €</i>	4 641	5 000	2 659
	<i>Niittyvilla €/käynti.</i>			
	<i>Kuntoutuksen ohjaus</i>	81,82	93,74	97,24
	<i>€/ohjaus</i>	123,35	94,17	78,99
	<i>Marjukka €/pvä</i>	125,88	122,52	136,37
	<i>Vanhainkoti €/hvp</i>	144,50	175,71	170,63
	<i>Palveluasunnot €/hvp</i>	78,00	78,64	72,61
	<i>Marjaniemi yht. €/hvp</i>	100,8	109,09	102,47
	<i>Marjaniemen käyttöaste -%</i>	95,5	100	97,46
	<i>Hoitopäivät, vanhainkoti</i>	4 536	2 916	2 758
<i>Hoitopäivät palveluasunnot</i>	8 695	6 318	6 294	

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2017	TA2018	TP2018
<u>Kotihoito</u>			
Säännöllisen kotihoidon asiakkaat	142	120	189
Tukipalveluasiakkaat	138	129	139
Kotihoito/käynnit	65 230	64 462	67 206
Kotihoito/tunnit	23 795	23 273	25 384
Rantakodin paikkaluku	21	21	21
Seniorikoti paikkaluku	9	9	9
Omaishoidontukiasiakkaat	71	63	67
<u>Mielenterveyspalvelut</u>			
Palveluasunnot	8	8	8
Tukiasumiseen sijoitetut	5	2	5
Päivätoiminnoissa, lkm	13	15	15
<u>Vammaispalvelut</u>			
Vammaispalvelulain piirissä olevat	145	142	185
<i><u>Subjekttiivinen oikeus/asiakas:</u></i>			
Kuljetuspalvelu	121	113	142
Palveluasuminen	16	12	16
Asunnon muutostyöt sekä asuntoon kuluvat välineet ja laitteet	30	10	28
Henkilökohtainen avustaja	32	35	34
<i><u>Määrärahasidonnainen palvelu/asiakas:</u></i>			
Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet ja laitteet	6	5	7
Ylimääräiset vaate- ja erityisravintokustannukset	2	2	2
<u>Kehitysvammahuolto</u>			
Kehitysvammaisia yhteensä	65	66	69
Palvelutalo Marjukassa	13	14	13
Palveluasuminen muualla	7	5	7
Omaisten luona	26	27	30
Perhehoidossa	4	4	4
Vanhustentalot	4	3	1
Terveyskeskuksen vuodeosastolla	1	1	0
Yksin asuvat	7	6	6
<u>Marjaniemi</u>			
Vanhainkodin paikkaluku	12	12	12

Ryhmäkotien paikkaluku	26	26	66
Marjaniemen asukasmäärä	59	44	-
- em. vuorotteluhoidossa	7	4	-

Henkilöstö:			
	TP2017	TA2018	TP2018
Kotihoito			
Kotihoito	35,5	36,5	37
Kehitysvammahuolto			
Toimintakeskus	3,75	4	4
Marjukka	10,25	10	11,25
Vanhainkoti			
Marjaniemi 31.8.2018 saakka	25,5	26,5	26,5
Mielenterveyskuntoutus/ Päivikkikoti			
	2	2	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Ikäihmisten palvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kehitetään edelleen palvelutarvearviointia koko asiakkuusprosessin ajan toimivaksi ja kuntouttavan työotteen työkäytäntöjä. Tehostetaan erityisesti alkuvaiheen työskentelyä asiakkaan ja omaisen kanssa sekä omahoitajuutta. * Jatketaan palvelukulttuurin muutustyötä laitospainotteisesta hoitokulttuurista kodinomaiseen avohoitokulttuuriin. * Lisätään omaisten kanssa tehtävää yhteistyötä. * Toteutetaan tehostetun palveluasumisyksikön Marjaniemen toimintojen siirtyminen yksityiselle palveluntuottajalle hallitusti asiakkaiden, omaisten ja muiden asianosaisten välisillä tapaamisilla. * Otetaan käyttöön palveluseteli Marjaniemen tehostetun palveluasumisen osalta siirtymisen yhteydessä. Muita palvelusetelimahdollisuuksia selvitetään talousarviovuonna 2018. * Tehostetussa palvelukotiasumisessa muutetaan yksi lähihoitajan toimi hoitoapulaisen toimeksi. * Hankitaan kotiin vietäviin palveluihin työkäytäntöjen tehostamiseksi mobiiliin kautta toimiva asiakastietojärjestelmä/kirjaamisjärjestelmä. * Osallistutaan Toimiva kotihoito – kärkihankkeeseen (teknologia, kotihoiton ja omaishoidon alueelliset myöntämisen kriteerit) * Osallistutaan Napapiirin omaishoitajat ry:n Omaishoidon Oiva –hankkeeseen (omaishoitajien tukeminen). * Jatketaan ikäihmisten perhehoidon mahdollisuuksien selvittämistä. 	<p>Ikäihmisten palvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Laadukasta kuntouttavaa ja kodinomaista hoito- ja hoivatyötä toteutetaan jokaisessa työprosessissa. * Palveluohjaus ja palvelutarpeen arviointi alkuvaiheessa sekä jo palvelujen piirissä oleville on käytössä. Omaishoitajuudet ja omahoitajan tehtävät on tarkistettu. * Vanhusneuvosto, järjestöt ja henkilökunta ovat osallistuneet kuntastrategian valmisteluun. * Tehostetun palveluasumisen palvelusetelin sääntökirja on tehty. Asiasta on järjestetty avoin tilaisuus kuntalaisille ja esittely vanhusneuvostolle. Marjaniemen asukkaille on myönnetty tehostetun ympärivuorokautisen palveluasumisen palvelusetelit ja henkilöstö on siirtynyt Attendo Sisuun liikkeenluovutuksella 1.9.2018 alkaen. Marjaniemeen jääneet hoitotarvikkeet ja muu irtaimisto on otettu hyötykäyttöön kunnan muihin yksiköihin. * Ikäihmisten palveluiden esittelyä Ranua Rekryssä, Muistiliiton vapaaehtoistyön kurssilla, Rauhanyhdistyksen, Eläkeliiton Ranuan yhdistyksen kerhoissa ja Vanhusten viikon tapahtumassa. * Attendo Sisu on aloittanut tukipalveluna myönnettävien ateriapalvelujen tuottamisen syyskuussa 2018. * Sijaisrekryn tehokas käyttöönotto on viivästynyt, ohjelma vaatii vielä perehtymistä. Aloitus siirretty keväälle 2019. * Kotiin vietävien palveluiden ja kotikuntoutuksen kehittäminen on jatkunut yhteistyössä Toimiva kotihoitohankkeen kanssa. * Ikäihmisten palvelut Ranualla ja tulevassa maakunnassa aiheena muutosagentin vierailulla Ranualla. * Omaishoitajien Omaishoidon Oiva –kahvila on järjestetty Ranualla kaksi kertaa, aiheena ajankohtaiset asiat ja alueellinen omaishoidontuenmalli. * Omaishoitajien valmennuskurssi pidettiin yhteis-

<p><u>Mielenterveyskuntoutujien päivätoiminta ja palveluasumisyksikkö Päivikki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * Vahvistetaan yhteistyötä muiden päivätoimintayksiköiden kanssa. * Kehitetään mielenterveysasiakkaiden päivätoimintamahdollisuuksia avopalveluna ja palveluasumisyksikköihin myös Päivikin ulkopuolella. <p><u>Vammais- ja kehitysvammapalvelut:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * Kehitetään päiväkeskus Niittyvillan ja palvelukoti Marjukan yhteisiä toimintakäytäntöjä asiakkaiden itsemääräämisoikeuden lisäämiseksi. Toimintakäytännöissä lisätään kodinomaisuutta, asiakkaiden yksilökeskeisyyttä ja kuntouttavaa työtettä. Vahvistetaan entisestään yhteistyötä omaisten kanssa. 	<p>työssä hankkeen kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Mobiili, kotihoidon asiakastietojärjestelmän käyttöönotto on aloitettu. * Infotilaisuus ikäihmisten perhehoidosta ja perhehoitajien rekrytoinnista on pidetty. * Suunnitelmallista vapaaehtoistyötä kehitetään yhteistyössä vapaa-aikatoimen kanssa. Vapaaehtoisten joulupuuro- ja kiitostilaisuus järjestetty. <p><u>Mielenterveyskuntoutujien päivätoiminta ja palveluasumisyksikkö Päivikki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * Yhteistyötä Justeerin, Niittyvillan ja aikuissosiaalityön kanssa tehty. * Päivätoiminnan kehittäminen on aloitettu työohjauksen avulla. Kehittämisen tueksi on pidetty palaveri eri yhteistyökumppaneiden kanssa ja työtä jatketaan edelleen. <p><u>Vammais- ja kehitysvammapalvelut:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * Kehitetty päivätoiminnan ja palveluasumisen palveluita yksilölähtöisemmäksi kehitysvammalain 42 § mukainen itsemääräämisoikeuden vahvistaminen huomioiden. * Tehty yhteistyötä muiden päiväpalveluiden kanssa. * Marjaniemen toiminnan loppuessa arvioitu Marjukan ympäristön turvallisuutta ja arvioitu sekä osin tehty toimenpiteitä sen lisäämiseksi. * Marjukkaan on palkattu määräaikainen lähihoitaja 1.6.-31.12.2018 vastaamaan asukkaiden palveluiden tarpeisiin sekä esitetty toimen vakinaistamista.. * Työ- ja päivätoiminnassa on tehty yhteistyötä muiden päiväpalveluiden kanssa. Sosiaaliohjaajan toimisto siirtynyt 10/2018 Keskustielle. * Ohjattua työtoimintaa pienimuotoisena ryhmänä järjestetty Justeerin tiloissa Niittyvillan sisäilmaongelmien vuoksi 11/2018 alkaen. Sisäilmatyöryhmän kanssa aloitettu selvitys vaihtoehtoisista päivä- ja työtoimintatiloista.
--	---

1.4.1.4 Perusterveydenhuolto

TA430 Perusterveydenhuolto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	185 500		185 500	320 538	-135 038
Maksutuotot	500 000		500 000	440 709	59 291
Tuet ja avustukset				975	-975
Muut toimintatuotot				4 085	-4 085
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	685 500		685 500	766 307	-80 807
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-3 329 835		-3 329 835	-3 213 438	-116 397
Palvelujen ostot	-895 190		-895 190	-994 218	99 028

Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-568 700		-568 700	-566 486	-2 214
Avustukset	-16 819		-16 819	-3 923	-12 896
Vuokrat	-554 236		-554 236	-644 706	90 470
Muut toimintakulut	-850		-850	-2 409	1 559
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-5 365 630		-5 365 630	-5 424 799	59 169
TOIMINTAKATE	-4 680 130		-4 680 130	-4 658 492	-21 639
Suunn.mukaiset poistot	-169 238		-169 238	-9 837	-159 401
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-4 849 368		-4 849 368	-4 668 329	-181 040

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
<u>Avoterveydenhuolto:</u>				
Mahdollisimman laadukkaiden ja kattavien perusterveydenhuollon terveyspalveluiden tarjoaminen koko väestölle	<i>Jonotusajat (pv) vastaanotolle</i> - ajanvarausvastaanotto - päivystysvastaanotto	<10 <1	<14 <1	<10 <1
Lääkärien vastaanottotoiminnan taloudellisuus	<i>Kustannukset €/käynti</i>	181,29	162,51	164,99
Muun terveydenhuoltohenkilöstön vastaanottotoiminnan taloudellisuus	<i>Kustannukset €/käynti</i>	53,84	48,00	51,68
<u>Vuodeosasto:</u>				
Perusterveydenhuollon sairaalapaikavaroituksen tarjoaminen ja sairaalatasoa vaativien pitkäaikaispotilaitten laitoshoidon toteuttaminen	<i>Hoitopäivät</i> <i>Hoitojaksot</i>	8 979 841	8 000 850	8034 695
Akuuttisairaanhoidon tarjoaminen huomioiden tarkoituksenmukainen hoidonpöytäkirja erikoissairaanhoidon kanssa	<i>Jonotusaika erikoissairaanhoidosta, vrk</i>	<1	<1	<1
Hyvä ja ammattitaitoinen perushoito ja sairaanhoito	<i>Pitkäaikainen nimetty omahoitaja, %</i>	100	100	
Vuodeosaston tehokkuus ja taloudellisuus	<i>Kustannukset €/hvp</i> <i>Täyttöaste %</i>	201,35 87,9	234,94 87	221,50 79
<u>Hammashuolto:</u>				
Väestön tarvitsemien suun terveyspalveluiden ja ennaltaehkäisevän toiminnan tuottaminen - vastaanottotoiminnan taloudellisuus	<i>Kustannukset €/käynti</i>	118,99	114,17	121,34
Lasten ja nuorten sekä pääosin aikuisväestön hammashuolto	<i>Jonotusaika (pv)</i> - ei-akuutit - akuutit	<110 <1	<60 <1	<70 <1
<u>Fysioterapia:</u>	<i>Kustannukset €/käynti</i>			109,72

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2017	TA2018	TP2018
Vastaanottokäynnit			
- lääkäri	8 105	8 500	8120
- lääkärin puhelinkäynnit	2 990		2654
- muu terveydenhuoltohenkilöstö	9 730	11 000	9278
Hoitopaikat	28	28	28
Hoitopäivät	8 979	8 000	8034
Röntgenkäynnit	3 196	3 000	2890
Fysioterapiakäynnit	3 500	3 500	
- yksilökäynnit	2 579	1 150	2404
- ryhmällä 81 kokoontumiskertaa			
Hammashuollon käynnit	4 572	5 000	4414

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Perusterveydenhuolto	48,4	48,4	48,4
Hammashuolto	9,1	9,3	8,3

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Ensisijaisena tavoitteena on toimintojen tason säilyminen huolimatta elokuussa 2017 alkaneesta terveyskeskuksen uudisrakentamisesta. Osa avoterveydenhuollon toiminnoista jatkavat Nordean väistötiloissa uuden hyvinvointikeskuksen valmistumiseen saakka. * Terveyskeskuksen toiminnassa varaudutaan uusien tilojen suunnittelussa huomioituihin muutoksiin. Henkilöstötarpeeseen vaikuttavat ainakin vuodeosaston sairaansijamäärän lasku 28 vuodepaikasta 22 vuodepaikkaan, hammashoitoyksiköiden määrän putoaminen yhdellä sekä terveyskeskuksen kiinteistön koon pienentyminen kolmanneksella. * Ikäihmisten kasvavaan palvelutarpeeseen pyritään vastaamaan siirtämällä työpanosta ja osaamista vanhusväestön palveluihin, ensisijaisesti dementiapotilaitten hoitoketjun vahvistamiseen sekä kuntoutuksen tehostamiseen. Veteraanikuntoutuksen järjestäminen turvataan palkkaamalla jälleen vuodeksi ylimääräinen fysioterapeutti, jonka palkkakustannukset pystytään kattamaan valtion veteraanikuntoutuksen määrärahoista. * Vuodeosaston vuodepaikat laskevat 1.1.2019 käyttöön otettavissa uusissa tiloissa 22 paikkaan. Vähennys edellyttää vuodeosaston pitkäaikaispotilaitten hoidon järjestämistä tehostetussa palveluasumisessa. Muutokseen valmistaudutaan pudottamalla vuodepaikkojen lukumäärä 24 paikkaan 1.9.2018 alkaen. Nykyisellä 28 vuodepaikalla kuormitus on ollut 1-7/2017 87 % luokkaa. Tehostetun palveluasumisen paikkapula on aiheuttanut lisääntyvää kysyntää vuodeosastolle. 	<ul style="list-style-type: none"> * Hyvinvointikeskuksen rakentamisesta ja muutosta huolimatta perustoimintojen taso säilyi ennallaan. * Osaston kuormitus on pystytty laskemaan portaittain vastaamaan 22 sairaansijan kapasiteettia. Henkilöstövähennykset hoituvat eläkepoistuman kautta. Hammashoidosta vähennystä joulukuussa -18 ostopalveluna hankitun ½ hammaslääkärin työpanos. Suuhygienistin toimi saatu täytettyä määräaikaissäilyntä. * Lisäpanostukset tehty onnistuneesti kotipalvelun sairaanhoidollisen osaamisen lisäämiseen. Veteraanikuntoutuksen toteutumista haitannut ajoittain fysioterapeuttipula. * Sairaalatoiminnan siirtyminen uusiin tiloihin tapahtunut hallitusti. 22 sairaansijamäärä osoittautunut tässä vaiheessa sopivaksi. Uudet tilat osoittautuneet hyvin toimintaan soveltuviksi. Ylikuormitusta ei ole esiintynyt.

<p>Henkilöstövähennys hoidetaan eläköityvän henkilöstön ja sijaistyövoiman säätämisen kautta.</p> <ul style="list-style-type: none"> * KANTA -arkistoon liittymisen II vaihe on edelleen viivästyneessä valtakunnallisten, SOTE:een liittyvien selkeitten ICT –linjausten puuttuessa. Sama epätietoisuus estää laajempia tietojärjestelmien hankintaa tai päivittämistä. * Valmistautuminen SOTE -uudistukseen osallistumalla aktiivisesti kehitystyöhön, joissa tavoitellaan yhteisiä toimintatapoja ja syvenevää käytännön toimintojen integraatiota sekä tehostamalla toimintoja. SOTE –uudistuksen organisoituminen 1.1.2020 vaikuttaa tällä hetkellä kovasti optimistiselta. * Henkilöstön osaamisen ja jaksamisen turvaaminen pitkittyneessä ja moninaisessa muutosprosessissa. 	<ul style="list-style-type: none"> * Merkittäviä ICT-hankintoja ja laajennuksia ei tehty. Nykyinen potilastietojärjestelmä todennäköisesti vaihtuu mahdollisen SOTE ratkaisun tai korvaavan kuntayhtymän myötä. * Osallistuminen SOTE valmisteluun riittävän aktiivista nykyisillä voimavaroilla. * Rakentamisen jälkeen palaaminen normaaliin toimintaan mahdollistaa paremman keskittymisen tiiviisiin muutos- ja kehittämisprosesseihin.
--	--

1.4.1.5 Erikoissairaanhoido

TA430 Erikoissairaanhoido	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-40 500		-40 500	-29 179	-11 321
Palvelujen ostot	-5 359 500		-5 359 500	-5 056 032	-303 468
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-5 400 000		-5 400 000	-5 085 211	-314 789
TOIMINTAKATE	-5 400 000		-5 400 000	-5 085 211	-314 789
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos					

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutumisen	TP2017	TA2018	TP2018
Lapin keskussairaala:			
Hoitopäivät	2 007	2 700	2116
Avokäynnit	5 046	7 000	5377
Päiväkirurgia		150	
Muurolan sairaala:			
Hoitopäivät	805	600	590
Psykiatrisen tulosyksikön avokäynnit	365	400	227

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Erikoissairaanhoidon palveluitten tarpeeseen ei ole odotettavissa olennaisia muutoksia. * Ranan erikoissairaanhoidon kustannukset ovat pysyneet LSHP:n alueella keskimääräistä matalampina toimivan ja hyvin resurssoidun perusterveydenhuollon ansiosta. Pienen väestöpohjan vaihtelu vaativassa sairastavuudessa on suurta, mikä aiheuttaa vääjäämättä suurta vuosittaista vaihtelua myös kustannuksiin. Yleinen kustannuskehitys erikoissairaanhoidossa poikkeaa edelleen muusta toiminnasta. LSHP:n käyttöaloudenmenojen kasvuksi vuonna 2018 on arvioitu 3,5 %. * Nykytasoinen erikoissairaanhoidon palveluitten hankinta yksityisiltä palveluntuottajilta säilyy ennallaan kustannustehokkaana ja hoitoprosesseja nopeuttavana. * Palvelut hankitaan muutoin keskitetysti Lapin sairaanhoitopiiriltä. 	<ul style="list-style-type: none"> * Toteutuminen tavoitteiden mukaisesti. Kustannusten osalta merkittävä talousarvion alittaminen. <p>Ostopalveluitten hankinta yksityisiltä palveluntuottajilta ennallaan.</p>

1.4.1.6 Ympäristöterveydenhoito

TA430 Ympäristöterveydenhuolto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	-130 500		-130 500	-113 277	-17 223
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				-32	32
Avustukset					
Vuokrat				-264	264
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-130 500		-130 500	-113 573	-16 927
TOIMINTAKATE	-130 500		-130 500	-113 573	-16 927
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos					

1.4.1.7 Muu perusturva

TA460 Muu perusturva	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	152 270		152 270	84 225	68 045
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	80 000		80 000	85 619	-5 619
Muut toimintatuotot	13 500		13 500	46 635	-33 135
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	245 770		245 770	216 479	29 291
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-541 460		-541 460	-446 125	-95 335
Palvelujen ostot	-243 700		-243 700	-264 880	21 180
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 800		-20 800	-11 495	-9 305
Avustukset	-267 000		-267 000	-238 654	-28 346
Vuokrat	-41 768		-41 768	-69 654	27 886
Muut toimintakulut	-9 050		-9 050	-5 522	-3 528
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 123 778		-1 123 778	-1 036 331	-87 447
TOIMINTAKATE	-878 008		-878 008	-819 851	-58 157
Suunn.mukaiset poistot	-7 050		-7 050		-7 050
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-885 058		-885 058	-819 851	-65 207

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Toimeentuloturva:				
Toimeentulotuen lakisääteisten tehtävien hoitaminen määräajassa (palvelutakuu)	<i>Kirjallisten hakemusten osuus %</i>	35	-	-
	<i>Päätösten käsittelyaika, pv</i>	<7	<7	<7
Kuntouttava työtoiminta:				
Aktivoitu vaikeasti työllistettäviä (alle 25 -v ja passiivityöttömät)	<i>Passiivista työmarkkinatukea saavat Työmarkkinatuen kuntaosuus, 1000 €</i>	26 238	24 205	28 187
Sosiaalityö:				
<u>Lastenvalvoja:</u> Elatussopimukset, huolto- ja tapaamis-sopimukset, isyyden selvittelyt	<i>Päätökset</i>	69	55	91

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2017	TA2018	TP2018
Toimeentuloturva:			
Toimeentulotuen piirissä olevat kotitaloudet	5	-	-
Perustoimeentulotuki €/kotitalous	178	-	-
Toimeentulotuen piirissä olevat lapsiperheet	11	-	-
Ehkäisevää toimeentulotukea saavat kotitaloudet	30	26	23
Täydentävää toimeentulotukea saavat kotitaloudet	42	40	43
Kuntouttava työtoiminta:			
Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat			

- työpaja	50	45	44
- seinätön	8	15	8
Työkokeilu, palkkatukityö			
- asiakkaat	20	35	20

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Sosiaalityö	3,33	3,5	2,8
Työllisyyskoordinaattori	1	1	1

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Aikuissosiaalityö</p> <ul style="list-style-type: none"> * Varmistetaan sosiaalityön resurssien riittävyys aikuissosiaalityön asiakkaiden tarpeita vastaavaksi. Toimeentulotuen siirto KELA:lle on säilyttänyt lähes ennallaan sosiaalityön tarpeen asiakkaiden toimeentulokiasiakkuuksissa (palveluohjaus, neuvonta, täydentävä ja ennaltaehkäisevä toimeentulotuki). <p>Työllistämispalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> * Työllistämisen edistämiseksi palkkatukeen varattavia määrärahoja nostetaan. * Kunnan passiivisesta pitkäaikaistyöttömyydestä johtuvia taloudellisia kustannuksia alennetaan. Lisätään aktiivointiastetta 500-999 päivää passiivisesti työmarkkinatukea saavien osalta ja pidetään aktiivointiaste muuten saavutetulla hyvällä tasolla. * Varaudutaan yksilövalmennuksessa lisääntyneeseen työllistämisen edistämisen ja asiakastyön tarpeeseen. * Tehdään aktiivista yhteistyötä kunnan yksiköiden kanssa seinättömän työpajatoiminnan kehittämisessä ja toimeenpanossa. Tavoitteena on saada monipuolisia työn tekemisen mahdollisuuksia kuntouttavaan työtoimintaan, työkokeiluun ja palkkatukityöhön. * Avataan työelämäkuntoutuspalveluiden ja sosiaalisen kuntoutuspalveluiden prosessit kirjalliseksi tuotokseksi ja palveluprosessin kehittäminen vastaamaan asiakkaiden tarpeita. Tavoitteena on saada Ranuan työllistymisen hoidon malli valmiiksi maakuntaan siirtymiseen vuoteen 2020 mennessä. * Huomioidaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet palveluiden sisällöissä (liikunta, terveellinen ruoka, terveystarkastukset). * Seurataan Työllistämisyksikön toiminnan vaikuttavuutta ja asiakastyytyvyyttä. * Osallistutaan VOITTO –hankkeen mukaiseen kehittämistyöhön (työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen). * Muutetaan yksilövalmentajan toimi yksilövalmentaja-sosiaalityöntekijän viraksi aikuissosiaalityön resurssien turvaamiseksi. <p>Maahanmuuttajasosiaalityö/kotouttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> * Tukiasumisyksikön arvioitu asukasmäärä tulee olemaan 14 nuorta. Tuen keventämisen ja nuorten täysi-ikäistymisen vuoksi työntekijämäärää 	<p>Aikuissosiaalityö</p> <ul style="list-style-type: none"> * Sosiaalityöntekijöiden työnkuvia on jäsennelty uudelleen työresurssien vähyyden vuoksi. Sosiaalityössä on resurssipula yhden avoimen viran ollessa edelleen täyttämättä. <p>Työllistämispalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kunnan passiivisesta pitkäaikaistyöttömyydestä johtuvia kustannuksia on saatu alennettua 21,4 % edelliseen vuoteen verrattuna. Aktiivointiaste 500-900 päivää passiivisesti työmarkkinatukea saavien osalta on saatu nostettua. Syyskuussa 2017 aktiivointiaste ollut 7,7 %, syyskuussa 2018 aktiivointiaste oli 33,3 %. * Yksilövalmentajan määräaikainen toimi on perustettu kesäkuun alusta * Seinättömiä työtoimintapaikkoja kehitetty asiakkaiden yksilöllisistä tarpeista käsin * Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistavoitteet huomioidaan palveluiden sisällön suunnittelussa ja toteutuksessa. * Päihteettömässä päivätoiminnassa toteutettu asiakkaille asiakastytyväisyys ja kehittämisideakysely. Asiakkaiden osallisuuteen toiminnan kehittämiseen on kiinnitetty enemmän huomiota. * Voitto –hankkeessa on aloitettu benchmarkkaamaan päihteetöntä päivätoimintaa ja siihen liittyviä palveluita. Voitto –hankkeen avulla on aloitettu päihde- ja mielenterveyspalveluiden toimenpideohjelman rakentaminen moniammatillisesti. Kehittäjä-asiakas tulee mukaan alkuvuodesta 2019. * Yksilövalmentajan toimi muutettu yksilövalmentaja-sosiaalityöntekijän viraksi kesäkuussa * Kuntouttavassa työtoiminnassa, työkokeilussa ja palkkatuetussa työssä ollut asiakkaita vanhustyössä, varhaiskasvatuksessa, teknisellä toimella, nuorisotoimessa sekä työpaja Justeerissa. <p>Maahanmuuttajasosiaalityö/kotouttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> * Maahanmuuttajanuoria on ollut 14 alkuvuonna 2018, loppuvuonna nuoria 5. Työntekijämäärä on ollut riittävä. Nuoret ovat saaneet hyvin tukea

<p>vähennetään vuoden 2018 aikana tarvetta vastaavaksi.</p> <p>* Kotouttamistyötä jatketaan yhteistyössä kunnan ja kolmannen sektorin kanssa.</p> <p>* Arvioitu tukiasumisyksikön toiminta jatkunee vuoteen 2019.</p> <p>* Osallistutaan Polut –hankkeeseen (maahanmuuttajien kotouttaminen)</p>	<p>nuorisotiloilta ja tarvittaessa sosiaalityöntekijältä ja ohjaajilta.</p> <p>* Kotouttamistyötä jatketaan edelleen kunnan ja kolmannen sektorin kanssa.</p> <p>* Tukiasumisyksikön toiminta on päätynyt vuoden 2018 loppuun, jonka jälkeen tukipalvelut muuttuvat ns. jälkihuollon palveluihin.</p> <p>* Nuoret osallistuivat Polut –hankkeeseen.</p>
--	---

Yhteenveto keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
1) ENNALTAEHKÄISEVÄ TYÖOTE				
a) Siirretään lasten, nuorten ja perheiden palveluiden paino-pistettä ehkäiseviin palveluihin. Hyvinvointikertomuksen mukaan lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä olevien 0-17 v. lasten määrä on kasvanut (tilastotieto v. 2013).	Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)	7,0	<8,5	7,0 (vuonna 2017)
	Sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön (ennaltaehkäisevä perhetyö) asiakkuudet, lkm (Pro Consona)	23	35	40
	Lastensuojelulain mukainen tehostettu perhetyö, lkm (Pro Consona)	30	<40	20
	Perhetyöntekijöiden säännölliset päivät lastenneuvolassa	13	9	17
b) Sitoutetaan Ranuan kunnan mielenterveys- ja päihdestrategian (v. 2015-2017) mukaisesti koko kunnan henkilöstö käyttämään varhaisen puuttumisen mukaisia MINI-interventiomenetelmää. Hyvinvointikertomuksen mukaan ns. päihteidenkäytöstä johtuvat ilmiöt ovat lisääntyneet.	Tehdyt mini-interventiot, lkm	123	150	123
c) Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen erityisesti koulu-terveydenhuollossa. Hyvinvointikertomuksen mukaan ylipaino 8. ja 9. luokkalaisilla oppilailla on lisääntynyt sekä yhä useampi 8. ja 9. luokkalainen ei syö koululounasta (tilastotieto v. 2013)	Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (THL)	31,5 (2017)	<10	31,5 (vuonna 2017)
	Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista (THL)	21,4	<25	21,4 (vuonna 2017)
2) KUNTOUTTAVIEN TYÖTAPOJEN KEHITTÄMINEN PERUSPALVELUISSA				
a) Edistetään pitkäaikaistyöttömien työllistymistä tukevia toimenpiteitä ja osallisuutta. Hyvinvointikertomuksen mukaan pitkäaikaistyöttömien määrä työttömistä on nous-	Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä (THL)	32	<32	
	Kelan aktiivointiaste, % - 300-499 pv (2014: 7,1) - 500-999 pv (2018: 23,7)	29,4 12,5	35,7 25	33,3

<p>sut (tilastotieto v. 2014).</p> <p>b) Siirretään Ranuan kunnan vanhuspalvelusuunnitelman (v. 2015-2020) mukaisesti iäkkään väestön parissa työskentelevän henkilöstön työskentelyn painopistettä kuntouttavaan työotteeseen.</p> <p>c) Toteutetaan matalan kynnyksen palveluja (sosiaalinen kuntoutus)</p> <p>3) TYÖNTEKIJÖIDEN OSALLISUUS JA TYÖHYVINVOINTI</p> <p>a) Tunnistetaan ja vahvistetaan henkilöstön osaamista oman ammatti- ja palvelualan asiakastyön kehittämisessä järjestämällä suunniteltuja työpaikkatapaamisia (läsnä vähintään henkilöstö ja lähiesimies) ja henkilöstökoulutusta</p>	<p>- yli 1000 pv (2014: 25) - yhteensä (2018: 37,9)</p> <p>Kunnon hoitaja –koulutuksen päivittäminen,</p> <p>Päihdepalvelut: Päihteetön päivätoiminta, asiakaskontaktit/vuosi</p> <p>Työllistämisyksikkö: Toimintaa arkeen, asiakaskontaktit/vuosi</p> <p><u>Henkilöstön työpaikkatapaamiset:</u></p> <p><u>Vanhusten palvelut:</u> Kotihoito Palveluasuminen Tiimin vastaavien palaverit Mielenterveyskuntoutujien palveluasuminen ja päivätoiminta/Päivikki</p> <p><u>Sosiaalitoimisto:</u> Aikuissosiaalityö Lastensuojelu</p> <p>Työllistämisyksikkö</p> <p>Terveyskeskus</p> <p>Hammashuolto</p> <p><u>Osastopalaverit:</u> suppea laaja</p>	<p>36,1 40,1</p> <p>-</p> <p>366</p> <p>-</p> <p>8 7 - 6</p> <p>45 45</p> <p>11</p> <p>10</p> <p>6</p> <p>7 1</p>	<p>36,4 41,2</p> <p>70</p> <p>400</p> <p>270</p> <p>6 6 - 6</p> <p>45 45</p> <p>6</p> <p>6</p> <p>6</p> <p>11 2</p>	<p>46,4</p> <p>-</p> <p>404</p> <p>-</p> <p>5 8 7 6</p> <p>48 48</p> <p>8</p> <p>86</p> <p>15</p> <p>6 2</p>
--	--	---	---	--

1.4.1.8 Perusturvatoimi yhteensä

Perusturvatoimi yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	610 155		610 155	685 441	-75 286
Maksutuotot	1 466 147		1 466 147	1 404 480	61 667
Tuet ja avustukset	80 000		80 000	86 594	-6 594
Muut toimintatuotot	363 225		363 225	379 159	-15 934
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 519 527		2 519 527	2 555 674	-36 147
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-8 031,758		-8 031 758	-7 887 012	-144 746
Palvelujen ostot	-8 943 475		-8 943 475	-9 092 157	148 682
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-697 030		-697 030	-654 058	-42 972
Avustukset	-1 598 396		-1 598 396	-1 269 384	-329 012
Vuokrat	-1 095 967		-1 095 967	-1 197 593	101 626
Muut toimintakulut	-13 900		-13 900	-10 801	-3 099
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-20 380 526		-20 380 526	-20 111 006	-269 520
TOIMINTAKATE	-17 860 999		-17 860 999	-17 555 332	-305 667
Suunn.mukaiset poistot	-251 440		-251 440	-58 910	-192 530
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-18 112 439		-18 112 439	-17 614 242	-498 197

1.4.1 Sivistystoimi

1.4.2.1 Sivistystoimen hallinto

TA500 Sivistystoimen hallinto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-93 455		-93 455	-57 791	-35 664
Palvelujen ostot	-7 833		-7 833	-251 701	243 868
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 184		-2 184	-909	-1 275
Avustukset					
Vuokrat	-5 515		-5 515	-2 907	-2 608
Muut toimintakulut	-1 000		-1 000		-1 000
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-109 987		-109 987	-313 306	203 319
TOIMINTAKATE	-109 987		-109 987	-313 306	203 319
Suunn.mukaiset poistot	-1 834		-1 834		-1 834
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-111 821		-111 821	-313 306	201 485

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Hallintopalvelut	0,3	0,55	0,55
Toimistosihteri		1,08	1,08

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Sivistystoimi edistää suvaitsevaisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. * Työkiertoa ja henkilöstön siirtämistä tehtävästä toiseen toteutetaan hyvinvoinnin ja tehokkuuden lisäämiseksi. Työssä jaksamista edistäviä toimia jatketaan. * Henkilökuntaa motivoidaan oman ammattitaidon ylläpitämiseen (mm. lisä- ja täydennyskoulutukset.) * Tehokasta johtamista tuetaan ja henkilöstöä kannustetaan kehittämistyöhön. * Palvelujen tuottamista arvioidaan monipuolisesti ja luotettavasti. * Sivistystoimen asiantuntemuksen, osaamisen ja palveluiden tasot määritellään yksikkökohtaisissa laatukäsikirjoissa, jotka otetaan käyttöön valta- 	<ul style="list-style-type: none"> * Sivistystoimen toiminnassa on pyritty edistämään suvaitsevaisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. * Opettajat siirtyvät Kirkonkylän koulun sisällä vuosiluokkatasoilta toisille sekä yläkoululle aika ajoin. Ohjaajien työnkiertoa toteutetaan talon sisällä. Heille annetaan tilaisuus vaihtaa työyksikköä, sikäli kuin työtehtävien järjestelyjen puolesta on mahdollista. * Henkilökunta on osallistunut päätettävien asioiden käsittelyyn ja vuoropuhelun kautta haetaan parhaita käytännön ratkaisuja. * Henkilökuntaa on kannustettu kouluttautumaan oman ammattitaidon ylläpitämiseksi. Koulutusta on pyritty järjestämään kunnan sisällä ja tarjottu mahdollisuus kouluttautumiseen myös muualla. * Palveluverkkoselvitysraportti on valmistunut ja

<p>kunnallisten kriteereiden valmistuttua. Laatuarvioinnin ja hyvinvointikertomuksen pohjalta kehitetään toimintaa ohjaavia palveluprosesseja ja huomioidaan strategioissa/toimenpideohjelmissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Sivistystoimen palveluverkkoselvityksen ja toimintilojen kuntokartoituksen valmistumisen jälkeen linjataan tulevaisuuden toiminta- ja tilakysymykset. * Sivistystoimenjohtajan tehtäväjärjestelyt selvitetään ja päätetään talousarviovuoden aikana. * Sivistystoimen yksiköt toteuttavat nuorisotakuulain edellyttämiä tehtäviä. * Osallistutaan hankkeisiin ja haetaan rahoitusta toiminnan kehittämiseen itsenäisesti tai yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Hankkeilla vahvistetaan yksiköiden kehittämistyötä ja koulututtamista. 	<p>projektityöryhmä uutta sivistys- /koulukeskusta varten on asetettu.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Nykyisten toimintilojen kuntokartoitus on saatu valmiiksi ja toimintilojen jatkokäyttö suunnitellaan vuoden 2019 alussa sisäilmatyöryhmän ja kunnanhallituksen toimesta. * Hyvinvointilautakunta on esittänyt kunnanhallitukselle sivistystoimenjohtajan/lukion rehtorin viran täyttämistä 1.8.2018 alkaen. Virkaan on 3.9.2018 valittu Aku-Petteri Luiro. * Hankkeisiin on osallistuttu ja rahoitusta saatu toiminnan kehittämiseen.
--	--

1.4.2.2 Varhaiskasvatus

TA510 Varhaiskasvatus	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	33 383		33 383	37 987	-4 604
Maksutuotot	155 000		155 000	116 212	38 788
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	188 383		188 383	154 198	34 185
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-1 130 281		-1 130 281	-1 178 395	48 114
Palvelujen ostot	-195 070		-195 070	-214 677	19 607
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 150		-22 150	-15 769	-6 381
Avustukset					
Vuokrat	-142 442		-142 442	-137 298	-5 144
Muut toimintakulut				-2 361	2 361
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 489 943		-1 489 943	-1 548 500	58 557
TOIMINTAKATE	-1 301 560		-1 301 560	-1 394 301	92 741
Suunn.mukaiset poistot	-16 559		-16 559	-5 567	-10 992
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-1 318 119		-1 318 119	-1 399 868	81 749

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Varhaiskasvatus:				
Lasten sijoitukset järjestetään mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti	Päiväkoti €/hvp	46,71	53,96	46,90
	Perhepv.hoito €/hvp	44,01	45,77	57,77
	Ryhmäperhepv.hoito €/hvp	55,04	66,02	61,55
	Esiopetus €/oppilas	7 594	5 870	6 105

Varhaiskasvatus ja esiopetus järjestetään asiakaskeskeisesti ja joustavasti	<i>Paikan odotusaika pv</i> <i>Hoitomuoto toteutuu vanhempien ensisijaisen toiveen mukaan %</i> <i>Päiväkodin käyttöaste %</i>	14 95 80 -	14 95 85	14 95 85
Asiakastyytyväisyys	<i>Päivähoitojärjestelmä kokonaisuutena TAK™ (asteikko (tydyttävä-hyvä))</i>	hyvä	hyvä	hyvä

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2017	TA2018	TP2018
<u>Varhaiskasvatus:</u> 0-6 –vuotiaiden lkm	248	213	263
Päivähoitopaikkaa tarvitsevien lkm	135	110	123
Esiopetuksessa olevien lkm	59	51	56

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Varhaiskasvatus			
Päiväkoti	7	7	7
Perhepäivähoito	15	15	15
Vastaava hoitaja	3	3	3
Varhaiskasvatuksen avustaja	2	2	2
Esiopetus	5	5	5

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Selvitetään varhaiskasvatuksen uudelleenorganisointi alkuvuoden aikana siten, että toimenpiteet otetaan käyttöön 1.6.2018 lukien. Tilakysymykset ratkaistaan palveluverkkoselvityksen yhteydessä. * Varhaiskasvatusta järjestetään varhaiskasvatuslain edellyttämällä tavalla kaikille tarvitseville ja tilapäishoitoa järjestetään vapaille varhaiskasvatuspaikoille päiväkodissa ja perhepäivähoidossa. * Varhaiskasvatuksessa varaudutaan muutamiin ostopalvelusopimukseen naapurikuntien kanssa. Varhaiskasvatuspalveluja myydään naapurikunnille resurssien mukaan. * Perheitä tukevaa avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjotaan tarpeen mukaan. * Perhepäivähoidon sesonkiluontoisuuteen varaudutaan sijaismäärärahoihin. * Varhaiskasvatuksessa olevien lasten ja esioppilaiden määrän alenemiseen vastataan kohdentamalla henkilöstöresursseja tarkoituksenmukaisesti ja mm. jättämällä täyttämättä toimia niiden vapautuessa. 2017 avoimeksi jäänyt päiväkodin avustajan toimi lakkautetaan. * Henkilöstön eläköityessä toimia tarkastellaan sisäisesti. Vuonna 2017 eläköityneen perhepäivähoitajan tilalle ei palkata vakituista perhepäivähoitajaa. * Varhaiskasvatus ja esiopetus järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti. Toimintoja pyritään keskittämään mm. lomien aikana ja työ- 	<ul style="list-style-type: none"> * Vastaava lastentarhanopettaja on siirtynyt hallinnolliseen työhön 4pv/viikko 1.8.2018 alkaen ja päiväkotiin on palkattu lastentarhanopettaja * Päiväkoti on muuttanut Keskustielle joulukuussa. * Tilapäishoitoa järjestetty resurssien mukaan (vähäistä) * Neljälle ulkopaikkakuntalaiselle on järjestetty varhaiskasvatusta * Avoin varhaiskasvatus on toiminut Kuhan kylällä tiistaisin (kirjoilla 18 lasta keväällä ja elokuusta alkaen 13 lasta) * Sijaisten määrä on ollut ennätyksellisin runsasta * Koivutiellä on toiminut tilapäisesti neljäs ryhmä 1.11.2017- 31.5.2018 välisenä aikana. * Vakituista perhepäivähoitajaa ei ole palkattu, sijaisten määrä on ollut ennakoitua laajempi * Esiopetusryhmiä on ollut Timontiellä, päiväkodilla ja Kuhassa sekä yhdysluokassa Impiössä keväällä yhteensä 59 lasta. Elokuusta alkaen Kuhassa ja Timontiellä sekä päiväkodissa yhteensä 56 lasta. Kirkonkylän esikouluryhmät (Timontie ja päiväkotit) ovat muuttaneet vuoden vaihteessa kirkonkylän koululle. Esikoululaisten päivähoito

<p>voiman joustavaa käyttöä eri yksiköissä ja yksiköiden välillä tehostetaan.</p> <p>* Esiopetuksesta on laskettu kustannukset oppilasta kohti, ei tuntihintaa kuten aikaisemmin.</p> <p>* Varhaiskasvatuksen erityisopettaja opettaa, ohjaa ja konsultoi päivähoito- ja esiopetusryhmien lisäksi tarvittaessa myös kotihoidossa olevia, alle kouluikäisiä lapsia.</p>	<p>toimii myös koululla (21 esikoululaista on tarvinnut päivähoitoa).</p>
--	---

1.4.2.3 Perusopetus

TA520 Perusopetus	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	54 500		54 500	106 585	-52 085
Maksutuotot	6 000		6 000	7 768	-1 768
Tuet ja avustukset	94 400		94 400	77 200	17 200
Muut toimintatuotot	1 400		1 400	1 146	254
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	156 300		156 300	192 698	-36 398
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-3 399 853		-3 399 853	-3 272 989	-126 864
Palvelujen ostot	-1 153 628		-1 153 628	-1 030 041	-123 587
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-210 110		-210 110	-186 914	-23 196
Avustukset					
Vuokrat	-1 092 840		-1 092 840	-1 326 111	233 271
Muut toimintakulut				-2 489	2 489
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-5 856 431		-5 856 431	-5 818 544	-37 887
TOIMINTAKATE	-5 700 131		-5 700 131	-5 625 669	-74 286
Suunn.mukaiset poistot	-223 512		-223 512	-21 153	-202 359
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-5 923 643		-5 923 643	-5 646 988	-276 645

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Laadukkaan perusopetuksen järjestäminen	<i>Oppilaista sijoittuu jatko-opintoihin, %</i>	98	100	100
	<i>Oppilaita sijoittuu oman kunnan lukiokseen, % (23/63)</i>	36,5	>36	31,7
	<i>Oppilaita etälukiokseen</i>			
Henkilöstön ammattitaito	<i>Pätevien opettajien osuus</i>	100	>98	92
Opetus järjestetään taloudellisesti, perusopetuksen kustannukset	<i>Euroa/oppilas</i>	10 072	10 899	10 580

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2017	TA2018	TP2018
	20.9.2017	20.9.2018	31.12.2018
Oppilaita yhteensä	582	581	580
Esioppilaat	59	58	54
1-6 vuosiluokat	342	341	342
7-9 vuosiluokat	181	182	184

Oppilaskohtaiset kustannukset	Oppilaita keskimäärin TP 2017	€/oppilas	Oppilaita keskimäärin TP 2018	€/oppilas
Impiö	23,5	13 869	26	12 577
Kirkonkylä	226,5	8 339	224	9 806
Kuha	40	10 227	45,5	9 549
Yläaste	228	11 374	226	11 324
Yhteensä	518	10 072	521,5	10 580

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Hallintopalvelut			
- rehtori	1,7	2	2
Opetuspalvelut			
- luokanopettaja	22	22	22
- lehtorit	14	15	15
- erityisopettaja	4	4	4
- erit.luokanop.	2	2	2
- tuntiopettaja	1	2	1
- valmistava opetus			
- aikuisten perusopetus	1		1
Avustajapalvelut			
- vakinaiset	18	18	18
- määräaikaiset	2		2
Koulukuraattori	0,95	0,95	0,95
Toimistosihteri		0,8	0,8

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Lisätään toimia oppilaiden osallisuuden, viihtyvyyden ja turvallisuuden edistämiseksi (oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta sekä Liikkuva Koulu). * Opetusjärjestelyitä (henkilöstön osaaminen, oppituntijärjestelyt ja varusteet) kehitetään niin, että oppilaiden liikkuminen lisääntyy (Liikkuva Koulu), osallisuus (oppilaskunnat, tukioppilaat yms.) vahvistuu ja yhteistyö kotien kanssa lisääntyy. * Vuonna 2018 kehitetään oppimisympäristöjä ja työtapoja, tv taitoja, monipuolista arviointia sekä toteutetaan monialaisia oppimiskokonaisuuksia. * Lisätään sähköisen oppimateriaalin ja opetusvälineiden käyttöä. * Uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2018 kahdeksannella luokalla ja valmistaudutaan sen käyttöönottoon vuosiluokalla 9 luvulla vuonna 2019 - 2020. * Opetuksen kehittämisessä hyödynnetään hankerahoitusta ja projekteja sekä omalla toiminnalla 	<ul style="list-style-type: none"> * Oppilaskunta toimii opettajien ohjauksessa. Hallitus kokoontuu säännöllisesti. * Kouluissa toteutetaan kiusaamisen ennalta ehkäisevää toimintaa ja tietoon tulleisiin kiusaustapauksiin puututaan. * Alakouluissa vieraan kielen opetus aloitettiin ekaluokilla kielikokeiluna. Valtion rahoituksella kuluista saadaan katetuksi 95 prosenttia. Hankkeesta on saatu erittäin hyvää palautetta: lapset ovat olleet innostuneita ja pitäneet kielen opetuksen toiminnallisista työtavoista. Myös huoltajapalaute on ollut yksinomaan positiivista. Hankkeelle on saatu jatkorahoitus ja sitä on laajennettu koskemaan myös kakkosluokkia. Liikkuva Koulu toimii ja siihen on saatu hankerahoitusta. * Tukioppilastoiminta jatkuu. * Kotien väliseen yhteistyöhön liittyen yläasteella toimii Vanhempainyhdistys. Impiössä on myös aktiivinen vanhempainyhdistys. Huoltajilta on edustaja yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä.

<p>(samanaikais-/rinnakkaisopetus, monipuolisten opiskelumenetelmien osaamisen lisääminen) sekä laaja-alaisella moniammatillisella yhteistyöllä muiden toimijoiden –erityisesti kotien- kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Koulujen kerhotoiminnalla edistetään oppilaiden hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä. * Aikuisten perusopetusta jatketaan ja uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.1.2018. * Impiön koulu jatkaa kahden opettajan kouluna 31.7.2019 saakka, jonka jälkeen Impiön koulun oppilaat siirretään Kuhan koululle. 	<ul style="list-style-type: none"> * Oppilaat pääsevät suunnittelemaan koulun tahtumia ja toimintaa. Oppilasjäsen on mukana koulun yhteisöllisessä oppilasryhmässä. * Uuden opetussuunnitelman mukaisia monialaisia oppimiskokonaisuuksia toteutetaan. Kaikissa oppiaineissa osallistutaan teeman toteutukseen. * Oppilaat liikkuvat välitunneilla ja kouluopetuksessa. * Koulukerhotarjonta on monipuolista ja sitä toteutetaan hankerahoituksen mukaisesti. * Liikuntatunteja enemmän kuin maan peruskouluissa keskimäärin. * TVT-taitoja on harjoiteltu etäoppilaiden opetusjärjestelyissä (videoyhteys) * Kirkonkylän koulun toimintaa on kehitetty uuden opetussuunnitelman pohjalta. TVT-hanke jatkuu. Koulu on mukana valtakunnallisessa kokeilussa, johon pääsi mukaan 30 koulua valtakunnassa. Ohjelmointia opetetaan opetussuunnitelman mukaisesti. * Kirkonkylän koulussa on asiaan perehtyneitä TVT-opettajia, jotka ohjaavat henkilökuntaa käytännön työssä. Välineistöä on uusittu ja hankittu chromebookit vanhojen vaunukoneiden tilalle. Käytössä on välineistön sähköinen varausjärjestelmä. * Yhteissuunnittelu on arkipäivää ja kehittyä koko ajan. * Yhteiset ys-ajat on merkitty kalenteriin. Näitä käytetään sekä opettajien että ohjaajien kesken. * Koulussa käytössä tarkoituksenmukaisimmat menetelmät. Opettajat ajan tasalla menetelmäkehityksestä ja myös innostusta toteuttaa tuoreita toimintatapoja. * GSFE-verkkoympäristö on monipuolisessa käytössä; mm. kalenteri, tiedostojen jakaminen. * Sähköistä materiaalia käytetään yhä enemmän oppikirjojen rinnalla. * Kuhan koululla TVT-taitoja jaetaan henkilökunnan kesken aktiivisesti. Uusille koneille ja laitteille on tarvetta. * Sähköisten opetus- oppimismateriaalien käyttö on haastavaa pienissä yksiköissä kalliin hinnan vuoksi. * Sivukyliä kouluilta kulttuuritapahtumiin osallistuminen on myös haasteellista. * Moniammatillinen yhteistyö toteutuu oppilas-huoltotyössä. Lähtökohtana on toimiva huoltajayhteistyö. * Aikuisten perusopetusta jatketaan vielä 1.6.2019 saakka.
---	--

1.4.2.4 Lukio ja ammatillinen koulutus

TA530 Lukio- ja ammatillinen koulutus	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	5 500		5 500	5 663	-163
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	21 000		21 000	25 964	-4 964
Muut toimintatuotot				710	-710
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	26 500		26 500	32 337	-5 837
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-524 007		-524 007	-517 318	-6 689
Palvelujen ostot	-114 052		-114 052	-114 846	794
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27 500		-27 500	-21 143	-6 357
Avustukset					
Vuokrat	-164 058		-164 058	-136 238	-27 820
Muut toimintakulut				-16	16
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-829 617		-829 617	-789 561	-40 056
TOIMINTAKATE	-803 117		-803 117	-757 224	-45 893
Suunn.mukaiset poistot	-810		-810		-810
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-803 927		-803 927	-757 224	-46 703

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Laadukas opetus	Keskeyttäneiden osuus, % Ylioppilaskirjoitukset -arvosanojen keskiarvo	<6,4 keskitasoa	<1,5 keskitasoa	3,2 keskitasoa
Henkilöstön ammattitaito	Pätevien opettajien osuus, %	100	100	92
Opetus järjestetään taloudellisesti - lukion kustannukset	Euroa/oppilas	11 666	11 987	11 650

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2017 20.9.2017	TA2018 20.9.2018	TP2018 31.12.2018
Opiskelijat			
Lukio	60	65	64
Etälukio	1	2	
Kaksois/kolmoistutkinto			
Askel Ammattistartti/Askel I			
Telma BR16			

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Opetuspalvelut			
- rehtori	1	1	1
- lehtorit	7	7	6,5
- koulukuraattori	0,05	0,05	0,05
- toimistos sihteeri		0,35	0,35

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Lukio jatkaa monipuolista opetustarjontaa päivälukiona. Lukiolla on valmius järjestää lukio-opinnot ammatillisen kaksoistutkinnon opiskelijoille, aineopiskelijoille sekä ohjata aikuisten etälukio-opintoja. * 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijat noudattavat 1.8.2017 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa ja 3. vuosikurssin opiskelijat jatkavat opintonsa loppuun vanhan opetussuunnitelman mukaan. * Valinnaiskursseja tarjotaan mahdollisimman paljon (paikallinen sopimus), ja kurssitarjontaa laajennetaan etäopinnoilla. * Sähköiset ylioppilaskirjoitukset laajenevat Ranualla vuoden 2018 aikana kuudella kirjoitettavalla aineella siten, että kaikki kokeet tehdään tietokoneella keväällä 2019. * Jatketaan toimia opiskelijoiden osallisuuden, yhteisöllisyyden ja kouluviihtyvyyden lisäämiseksi. * Lainattavia oppikirjoja, digitaalisia oppikirjoja ja opiskelumateriaalia hankitaan opiskelijoille niin, että materiaali on täysin uuden opetussuunnitelman mukaista. 	<ul style="list-style-type: none"> * Lukio jatkaa toimintaa päivälukiona ja paikallissopimuksen pohjalta valinnaisia kursseja on pystytty tarjoamaan monipuolisesti. Lukiossa on opiskellut yksi aineopiskelija, joka on suorittanut ylioppilastutkinnon keväällä 2018. * Lukiossa noudatetaan uutta opetussuunnitelmaa. Osa opiskelijoista suorittaa opintonsa loppuun vanhan opetussuunnitelman mukaisesti joulukuussa 2018. * Ylioppilaskirjoitusten sähköistäminen etenee YTL:n aikataulun mukaisesti. Keväällä 2019 kaikki ylioppilaskokeet ovat sähköisiä. Sähköisissä ylioppilaskokeissa ei ole ollut suuria ongelmia. * 8.2.2018 pidettiin lukion kehittämiskeskustelutilaisuus opiskelijoiden kanssa. Tilaisuudessa kerättiin opiskelijoiden näkökulmia ensi syksynä käyttöön otettaviin uusiin järjestyssääntöihin. Samalla toteutettiin lukion tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskysely. Kyselystä ei ilmennyt vakavia ongelmia, mutta saadun palautteen johdosta kuraattori on keskustellut yhteishengestä toisen vuosikurssin kanssa. Toinen vastaava tilaisuus pidettiin 7.11., tällöin aiheena oli yhteishenki ja toisten opiskelijoiden huomioon ottaminen. * Uuden opetussuunnitelman mukaista opetusmateriaalia hankittiin lisää vuoden loppuun asti. Jatkossa pieniä täydennyksiä tehdään edelleen.

1.4.2.5 Kansalaisopisto

TA540 Kansalaisopisto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot				2 884	-2 884
Maksutuotot	37 540		37 540	43 390	-5 850
Tuet ja avustukset	5 000		5 000	2 500	2 500
Muut toimintatuotot	150		150	383	-233
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	42 690		42 690	49 156	-6 466
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	-205 370		-205 370	-202 718	-2 652
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-89 008		-89 008	-69 528	-19 480
Avustukset	-4 550		-4 550	-723	-3 827
Vuokrat	-40 075		-40 075	-36 057	-4 018
Muut toimintakulut	-500		-500	-870	370
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-339 503		-339 503	-309 897	-29 606
TOIMINTAKATE	-296 813		-296 813	-260 741	-36 072
Suunn.mukaiset poistot	-6 944		-6 944	-6 425	-519
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-303 757		-303 757	-267 166	-36 591

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Vaikuttavuus	Opetustuntien määrä	4 608	4 600	4 115
	Opiskelijoiden osuus kunnan väestöstä. (3971/909 v. 2017) %	23		
	-ennuste 2018 (3971/870) %		22	
	-toteuma 2018 (3895/836) %			21
	Oppilasryhmien määrä	197	180	184
	-josta sivukyllillä	26	20	16
	Opiskelijoiden määrä	909	870	836
	-naisia	585	550	584
	-miehiä	324	320	252
	Taloudellisuus	Valtionapuun oikeuttavat tunnit	3 328	3 300
Pidetyt valtionapuun oikeuttavat tunnit (ilman maksullisen palvelutoiminnan tunteja)		4 604	4 600	4 107
-maksupalvelukoulutukset h/osall.		2/11		2/18
Etäopetuksen opetustuntien määrät, josta maksupalvelukoulutusta h/os.		2/2		6/10
Taiteen perusopetuksen opetustuntien määrä		142		159
Kansalaisopiston opetustunnit yht.		4 608	4 600	4 115
Opetustunnin hinta €				
-tp. 2017 (255 359/4608)		55		
-ta 2018 (281 213/4600) brutto/netto			71/62	
-tp 2018 (249 113/4115)				60
Musiikkiopisto (15 000 €)	Toteuma 11 628 €	ka 9	9	ka 9

Toiminnan kysyntä/laajuustietojen toteutuma	TP2017	TA2018	TP2018
Kansalaisopiston opiskelijoita 7-70 vuotiaista kuntalaisista			
- oppivelvollisuusikäiset	25 %	20 %	29 %
- työkäiset	24 %	30 %	23 %
- työttömät	2 %	7 %	2 %
- eläkeläiset (yli 65 v.)	32 %	34 %	31 %
- muut (kotiäiti/-isä, alle kouluikäinen, varusmies yms.)	17 %	9 %	15 %
Opetus alle 16-vuotiaille:			
- opetustuntien määrä	1 150		1 130
- opiskelijoita kaikkiaan	476		302
- tyttöjä	269		189
- poikia	207		113

Toiminnan rahoitus	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Tulot			
Valtionosuus	169 832	157 277	161 344
Osallistumismaksut	40 307	36 305	36 841
Hankerahoitus			
Muu rahoitus	13 913	9 761	12 315
Kuntarahoitus	67 031	98 081	87 769

Menot			
Henkilöstökulut	166 967	172 697	202 718
Matkat	23 173	22 337	23 736
Vuokrat	28 392	30 650	36 057
Muut kulut	72 551	75 740	35 758

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Hallintopalvelut			
- rehtori	0,1	0,25	0,25
- toimistosihteeri		0,7	0,7
Opetuspalvelut			
- musiikinopett.	1	1	1
- pt.tuntiopett.	2	1	2
- st.tuntiopett.	40	40	45

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Kuntalaisten kuulemistilaisuus 'Kohti elinvoimais- ta hyvinvointi kuntaa' 15.2.2018 * Monipuolinen musiikin ja muiden taidekasvatuk- sen alojen opintojen harrastetarjonta jatkuu, uu- distetun ja päivitetyn Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman vakiinnuttaminen . * Hyvinvointikertomus työkaluna terveyden edis- tämisen kurssisuunnitelmissa. * Kädentaitojen ja yhdessä tekemisen tärkeys sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävien opintojen jär- jestäminen korostuu opetustarjonnassa. Erityi- sesti ikääntyviä ja työttömiä kuntalaisia aktivoi- daan terveiden ja mieltä virkistävien harrastusten pariin. Huomioidaan myös kotouttamisen kurssi- tarjonta. * Kuunnellaan kuntalaisten toiveita kurssitarjon- taan ja tutkitaan yhteistyömahdollisuudet alueen muiden toimijoiden kanssa. * Kansalaisopisto järjestää monipuolista täyden- nyskoulutusta lähi- ja etäopetuksena. * Kansalaisopisto jatkaa yhteistyötä eri toimijataho- jen sekä muiden vapaan sivistystyön laitosten (mm. kansalaisopistot) kanssa ja toimii han- ke/projektitoiminnassa tarpeen vaatiessa. * Yhteistyö Koillismaan kansalaisopistojen kanssa kansalaisopistojen opettajien ja kurssilaisten kou- lutus- ja harrastetarjonnassa. * Lapin Musiikkiopistolta sitoudutaan ostamaan yhdeksän kuntapaikkaa ja antamaan paikallisen tilan opetuskäyttöön veloituksetta. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kuulemistilaisuus toteutui. * Taiteen perusopetuksen ops päivitetään ja on hyväksyttävänä lautakunnassa lokakuussa * Kädentaidoissa osa kursseista peruuntunut ja tähän kiinnitetään huomiota * Reagoidaan kuntalaisten toiveisiin ja kehitetään kurssitarjontaa Koillismaan opistojen yhteistyö- foorumissa. Yhteistyössä toteutettu Jokkmokin opintomatka keräsi mukaan 62 osallistujaa. * Terveyden edistäminen on toimivissa kursseis- sa huomioituna. * Musiikin opetus laajentunut taiteen perusope- tuksessa, musiikki laajana opintoalueena. * Syksyn kurssit käynnistyneet hyvin, joitain pe- ruutuksia on tullut mutta osissa kursseja on lisä- tarvetta. Erityiskursseina toteutuneet mm. Puu- hengityksen ohjaajakurssi, Thai ruokakurssi, meksikolaisen Cinthia Floresin valokuvauskurs- si ja espanjan kielen kurssi. * Koillismaan opistojen yhteinen hanke, digitaali- sen opettamisen kehittämiseen sai rahaa 42 000 €. * Lapin Opistopiirin Tikittääkö digi –hankkeeseen saatiin avustus, Ranuan osuus 7 100 € vuodelle 2019.

1.4.2.6 Kirjasto

TA550 Kirjasto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	30 500		30 500	28 020	2 480
Maksutuotot	3 800		3 800	4 184	-384
Tuet ja avustukset				18 615	-18 615
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	34 300		34 300	50 819	-16 519
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-167 828		-167 828	-184 412	16 584
Palvelujen ostot	-33 755		-33 755	-27 644	-6 111
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-81 423		-81 423	-73 946	-7 477
Avustukset					
Vuokrat	-62 088		-62 088	-57 364	-4 724
Muut toimintakulut	-560		-560	-728	168
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-345 654		-345 654	-344 094	-1 560
TOIMINTAKATE	-311 354		-311 354	-293 274	-18 080
Suunn.mukaiset poistot	-5 160		-5 160	-5 307	147
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-316 514		-316 514	-298 581	-17 933

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Kirjaston kokoelmien laadun ja määrän säilyttäminen	<i>Hankinnat (asukasluku/1000)</i>	1 144	>500	930
Laadukkaat ja asiakaskeisetyt kirjasto- ja tietopalvelut	<i>Lainaus/kokoelmat</i>	1,20	>1,5	1,11
Verkkopalvelujen tarjoaminen asiakkaiden käyttöön	<i>Kokonaislainaus/asukasluku</i>	20	>20	18,36
	<i>Kirjastokäynnit/asukas</i>	8,4	>9	8,00
Palvelujen tuottaminen mahdollisimman taloudellisesti	<i>Käyttäjäkoulutuksiin osall. Tapahtumiin osall. (molemmat as.luku/1000)</i>	523 840	>200 >200	560 1175
	<i>Internet koneita asiakkaille</i>	8	7	8
	<i>Lainan hinta (toimintakulut/kokonaislainaus) €</i>	4,30	3,50	4,71
	<i>Käynnin hinta (toimintakulut/fyysiset kirjastokäynnit) €</i>	10,25	8,50	10,83

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2017	TA2018	TP2018
Lainojen määrä	80 770	>90 000	72 968
Fyysiset kirjastokäynnit	33 921	>35 000	31 751
- verkkokäynnit	12 159	>10 000	13 387

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
-kirjastotoimenjohtaja	1	1	1
-kirjastonhoitaja	1	1	1
-kirjastovirkailija	1	1	1
-kirjastoautonkuljettaja-virkailija	1	1	1
-kirjastovirkailija-kuljettaja			

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Kirjasto turvaa kuntalaisille tasapuoliset mahdollisuudet käyttää kulttuuri- ja tietopalveluja tarjoamalla aineistoa, laitteita ja asiantuntemusta asiakkaiden käytettäväksi sekä kirjastossa että kirjastoautossa. * Kirjastolla on yhteinen aineisto- ja asiakasrekisteri Lapin kirjastojen kanssa. * Kirjastolla on yhteiset käytösäännöt Lapin Kirjastojen kanssa. * Kirjastojärjestelmää kehitetään Koha Suomi Oy:n osakkaana. * Kirjasto osallistuu Lapin kirjaston hankkeisiin ja tekee yhteistyötä Lapin kirjastojen kanssa aineiston hankinnassa sekä kuljetuksissa. * Kirjaston omatoimiasiointi on mahdollista kaikille kirjastokortin omistaville kuntalaisille. Arkipäivisin omatoimiaika jatkuu klo 20 asti ja lauantaisin koko päivä (klo 8-15) on omatoimiaikaa, jolloin kirjastossa ei ole henkilökohtaista palvelua. * Tehdään yhteistyötä muiden hallintokuntien ja eri yhteistyötahojen kanssa. Palveluja kehitetään huomioiden myös kirjastoauton mahdollisuudet. * Kirjastoauton palveluja myydään Simon kunnalle. * Kirjastotoimenjohtajan palveluja myydään Posion kunnalle. * Tehdään seutukirjastonselvitys yhdessä Posion kunnan kanssa. Seutukirjastoasiasta päätetään selvityksen valmistumisen jälkeen. Selvitystyöhön haetaan avustusta Lapin aluehallintovirastolta. * Kirjasto järjestää lapsille ja nuorille tiedonhallintotaitojen opastusta ja kirjavinkkauksia tilauksesta. * Kehitetään lukemisesteisten sekä seniorikuntalaisten palveluja mm. välittämällä Celia-kirjaston aineistoja. * Japanitalon kirjaston kokoelmat ovat yhteisessä tietokannassa. * Kirjasto osallistuu erilaisiin tapahtumiin ja järjestää kirjastossa opastuksia ja käyttäjäkoulutuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kirjaston ja kirjastoauton palveluja on tarjottu samalla tasolla kuin vuoden 2017 lopussa. * Ranuan kirjasto on osa Lapin kirjastoja ja on samalla sitoutunut yhteisiin käytösääntöihin. * Koha-kirjastojärjestelmän uusi versio otettiin käyttöön maaliskuussa. * Ranuan kirjasto hankkii aineistot Lapin kirjastojen kanssa samalta sopimustoimittajalta. Kirjastoaineistoja kuljetukset kuntien välillä hoidetaan yhteisellä Rekkukuljetuksella. * Omatoimiasiointi ja omatoimiajat ovat vakiintuneet. * Kirjasto tekee aktiivisimmin yhteistyötä koulujen ja kunnan vanhuspalvelujen sekä palveluasumisyksiköiden kanssa. Kirjastoauto on käynyt alkuvuoden vanhainkodilla. * Kirjastoautopalvelua myydään Simon kunnalle Ylikärppään. * Kirjastotoimenjohtajan palveluja myydään Posion kunnalle. * Seutukirjastonselvitys valmistui heinäkuussa ja ktj esitteli sen kuntien edustajille lokakuussa. Selvitystyöhön saatiin AVI:n avustusta 8665 €. Selvityksen pohjalta suunnitellaan kirjastopalvelujen järjestämistä tulevaisuudessa. * Kirjavinkkausta on järjestetty koululaisille ja koululaisryhmät vierailevat ahkerasti kirjastossa. * Kirjasto neuvoo Celia-palvelujen käytössä ja välittää lainattavaksi Celian aineistoja sekä asiakkuuksia.. * Japanitalon kirjaston kokoelmat avattiin käytettäväksi ja varattavaksi syksyllä. Aineistoa voi varata ja sitä välitetään lainaksi Lapin kirjastoihin. * Kirjastossa on järjestetty erilaisia tapahtumia mm. runoilta, kirjailijavierailu, maahanmuuttajanuorten tarinointihetki luontokuvien pohjalta, Taiteiden yö.

<ul style="list-style-type: none"> * Kirjaston näyttelysalia tarjotaan erilaisten näyttelyiden pitopaikaksi. * Kirjaston hankkeilla pyritään edistämään kirjaston palveluajatusta kuntalaisten parhaaksi ja mahdollisuuksien mukaan eri yhteistyötahojen kanssa jopa kuntarajojen yli. * Kirjasto toteuttaa hankkeen ”Kuulijalle iloa – sosiaalisen lukemisen vanha muoto käyttöön”. Hankkeeseen palkataan työntekijä 3 kk ajaksi hankerahoituksella. Hankkeessa tehdään yhteistyötä kunnan palvelutalojen ja kunnan ikäihmisten kanssa. 	<ul style="list-style-type: none"> * Näyttelysalissa järjestettiin 12 näyttelyä vuoden aikana. * Seutukirjastohanke on kuntarajat ylittävä hanke Ranuan ja Posion kuntien yhteistyönä. * Lukemishankkeeseen palkattiin työntekijä helmihuhtikuuksi. Hanke toteutui suunnitelmien mukaan.
---	---

1.4.2.7 Vapaa-aikatoimi

TA560 Vapaa-aikatoimi	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	500		500	44 210	-43 710
Maksutuotot	500		500		500
Tuet ja avustukset	179 926		179 926	126 578	53 348
Muut toimintatuotot	33 700		33 700	38 014	-4 314
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	214 626		214 626	208 802	5 824
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-248 584		-248 584	-265 480	16 896
Palvelujen ostot	-97 261		-97 261	-104 392	7 131
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-35 670		-35 670	-31 974	-3 696
Avustukset	-24 200		-24 200	-20 816	-3 384
Vuokrat	-122 751		-122 751	-97 772	-24 979
Muut toimintakulut	-4 890		-4 890	-18 771	13 881
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-533 356		-533 356	-539 205	5 849
TOIMINTAKATE	-318 730		-318 730	-330 402	11 672
Suunn.mukaiset poistot	-81 766		-81 766	-68 659	-13 107
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-400 496		-400 496	-399 062	-1 434

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Avustukset, liikunta	Avustettavat liikuntajärjestöt/jäsenmäärät	6/880	7/700	6/880
Rajalta Rajalle -hiihto	Osallistujat/Nettotulos - ryhmät - kansallisuudet	278/4 500 4 15		
Avustukset, nuorisio	Avustettavien nuorisojärjestöjen jäsenmäärä/avustukset /€	275/9 900	230	275/9 900
Vaikuttavuus	Työntekijä tuntee nuoret ja on kas-	198	240	198

-nuorisotyön ja sen toiminnanpiirissä olevat nuoret	<i>vatuksellisessa vuorovaikutuksessa heihin</i>			
Suunnitelmallisesti tuetut nuoret	<i>Etsivä nuorisotyö</i>	45	41	45
	<i>Nuorten työpajatoiminta</i>	26	35	26
Nuorten käyntikerrat	<i>Monipuolinen ja laadukas toiminta/nuorten määrä</i>			
-nuorisotila		4 245	6 000	4 111
-tapahtumat, retket		398	1 230	607
www.lanuti.fi/ranua	<i>Nuorisotiedotuksen kävijät</i>	5 443	8 500	5 443
Avustukset, kulttuuri	<i>Avustusmääräraha/€</i>	3 300	3 000	3 300
	<i>-yksityiset</i>	7	6	7
	<i>-yhteisöt, järjestöt</i>	3	3	3

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2017	TA2018	TP2018
- liikuntatapahtumat/osallistuja	11/1 254	7/700	15/1 511
- Liikuntaretket/osallistujat	3/112	4/160	3/115
- puulaakit/osall.	2/149	2/140	1/123
- kunnanmestaruus/osallistuja	2/31	2/50	1/22
- koulujen kisat/osallistujat	4/494	4/400	2/354
- Liikkuva iltapäiväkerhot/osallistujat	10/211	10/200	10/195
Kuntovihkot			
- talvi	17 386	17 900	16 669
- kesä	17 827	18 500	17 950
Nuorisojärjestöt/jäsenmäärät	3/275	3/230	3/224
Kansainväliset toiminnot	7	7	8
- kv vaihdot/osallistujat	2/53	2	1/8
- vapaaehtoiset/osallistujat	4	4	3
- EU:n nuorisoviikko	1	1	1
Nuorisotoiminta			
- nuorisotilat osallistuja, Avoimet ovet (193 vrk)	4 245	6 000	4 111
- bänditilat (bändit)	1	1	1
- leirit/osallistujat	3/76	3/90	3/112
- valistus ja koulutus/osallistujat	12/921	8	10/689
- päihitteettömät tapahtumat/osallistujat	6/183	6	10/495
- osallisuus-tapahtuma	4	5	14
Kulttuuritilaisuudet ja tapahtumat kunta/vuosi			
- konsertit/osallistujat	1/40	4	5/284
- teatteri/kävijät	2/136	2	2/224
- Taiteiden Yö tapahtumat/osallistujat	22/1 158	12	19/799
- Lapin lastenkulttuuri/Taikalamppu –tapahtumat/osallistujat	29/3 563	40	45/3 125
- Ranua 100 v tapahtumat			
Museo avoinna/kävijät	6 vko/279	6 vko/200	6 vko/221

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Vapaa-aikatoimenjohtaja	0,75	0,75	0,75
Vapaa-aikatoimenohjaaja	1	1	1
Kausi- ja tuntityöntekijät	6	5	4
Tuntityöntekijä	1/4	½	1/4
Etsivä nuorisotyöntekijä	1	1	1
Nuorten työpajan ohjaaja	0,6	0,6	0,6
Stara –kehittämishanke 12.9.-	2	2	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Kulttuuritarjonnassa vaihtelevuus ja elämyksellisyys * Taiteiden Yö kokoaa ja tuo esille eri taidelajeja, niiden harrastajia ja kokijoita (syyskuun 3. lauantai, 15.9.). * Taikalampussa alle 18 v toiminnassa tärkeinä laatu, laaja-alaisuus ja saavutettavuus. Osallistutaan monipuolisesti Lapin lastenkulttuuriverkoston yhteistyöhön. * Pappila- ja pitäjämuseossa pitäjämuseon uusitun perusnäyttelyn esillä pito ja museopäivien sisältöllinen kehittäminen. Kesäaikainen aukiolo ostopalveluna 4H –yhdistykseltä. * Hyvinvointikertomuksen kautta haetaan liikuntatapahtumien painopisteitä sekä toteutetaan eri ikäkausille liikuntarajeja. Terveysliikunnan kuntalaisten aktivointipäiviä kehitetään monialaisesti. (Kunnon Mummola, SuomiMies). Ulkoiluystävä –toimintaa ja kaikkien ikäryhmien toimintakykyä vahvistavaa terveystahtia/-tapahtumia toteutetaan määrärahojen puitteissa. Ravitsemusneuvontaa otetaan osaksi liikunta- ja hyvinvointineuvontaa ja huomioidaan kouluruokailun trendit. * Kuntovihkojen käyttöä jatketaan ennaltaehkäisevän terveystyön muotona. * Liikkuva iltapäivän laatua ja ohjaajien motivaatioita kehittyä ohjaajina parannetaan. Retkitoiminta on tärkeä osa sosiaalisen vahvistamisen työtä. * Rajalta Rajalle –hiihdon koordinaatio Pudasjärvellä, jatkossa Ranuan osuuden tehtävät ja toimikunta. * Nuorille tarjotaan sosiaalisen vahvistamisen välineitä kuulemalla nuoria, edistämällä nuorten omaa toimintaa/osallisuutta, tukemalla järjestöjä ja toimimalla yhteistyöverkostoissa yhteisöllisyyttä vahvistaen. * Etsivän nuorisotyön toiminnan nivominen osaksi kunnallista nuorisotyötä ja nuorten työpajaa, jatkorahoitusta haetaan AVI/OKM. Etsivä nuorisotyö nähdään osana kunnallista perusnuorisotyötä. * Nuorten työpajatoiminnassa on käynnissä ESR –hanke Stara ajalla 9/2016 – 9/2019. Hankkeella on kaksi työntekijää, ESR –rahoitus on 80 % kustannuksista. Toiminnassa yhteistyön ja mallien hyödyntäminen myös työpaja Justeerissa. * Panostetaan LaNuti nuorisotiedotuksen esillä oloon sekä sosiaalisen median käyttöä. * 100% lisääneeton, toimintaideologiaa toteutetaan kaikissa nuorisotyön muodoissa ja vapaa-aikatoimen sektorilla kokonaisvaltaisesti. * Kansainvälisyys nähdään monikulttuurisuuden kasvatuksen työkaluna ja osana perusnuorisotyötä eri hankkeiden ja tapahtumien kautta; kansainvälisiä harjoittelijoita haetaan. * Kustannuspaikka 001836 Neuvo/kansainvälisyys nettobudjetoinnissa. * Monkkarin toimintaa kehitetään turvallisena ja 	<ul style="list-style-type: none"> * Kulttuuritarjonta on ollut runsasta ja esityksiä on tuotettu vauvasta vaariin eri yksiköissä. Tilojen osalta haasteita isompien, mutta myös pienempien esitysten toteuttamisessa. * Taiteiden Yössä runsas ja laadukas musiikkitarjonta sai kiitosta, kuten muukin ohjelma. PopUp –kahviloiden runsaus opiskelijoiden toimesta merkityksellistä. * Lapin lastenkulttuuriverkostossa toiminta tuo verkostot ja esitykset tarjolle. * Arkkitehtuurikoulu Lastun 16 työpajaa lapsille, nuorille ja aikuisille kuntalaisilla lisäksi loivat näkymiä uuteen monitoimi/koulukeskukseen syyskuussa. * Terveysliikuntaan painottuva 100 –vuotias Ranua liikkuu –hanke käynnistyi toukokuun lopulla. Kesäajan 8 viikkoa ja 14 eri ryhmätoimintaa liikuttivat niin yleisesti kuin myös laitoksissa. InBody –mittaukset järjestettiin Hillamarkkinoilla. * SuomiMies ja KunnonMummola toteutettiin toukokuussa pienimuotoisena ja heinäkuussa laajoina tapahtumina.. * Unelmien liikuntapäivä 8.5. kaikille koululaisille ja BeActive –viikon #BEACTIVE –päivä 28.9. kaikille peruskoululaisille. * Kuntovihkot ovat olleet jälleen aktiivisesti käytössä * Liikkuva Iltapäivä –toimintaa kehitetään edelleen. Merkitys korostunut sisäliikuntatilojen vähäisyydestä johtuen. * Rajalta Rajalle –hiihdossa Ranua rivitoimijana mukana, hiihtäjiä 250. * Nuorten kuulemistilaisuus on pidetty. Nuoret kävivät Eduskunta –vierailulla 21. – 23.2.2018. Mukana Ranualta NuVa, Stara –hanke ja maahanmuuttajanuoret. * Etsivä nuorisotyö on merkittävä osa nuorten palveluprosessia ja ennaltaehkäisevää kasvatustyötä yhdessä vapaa-aikatoimen muun henkilöstön kanssa * Nuorten työpajatoiminnassa osana oleva ESR:n Stara-hanke on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Hankkeella on kaksi työntekijää. Nuorten työpajalla lisäksi kansallisen rahoituksen turvin 60% työntekijä. * Nuorten työpaja toteutti Kirpputorin Marjaniemen poistetun kaluston osalta, kirpputorin tulos MOnkkari 2.0. * Nuorisotiedotus ja Lanuti on osa perusnuorisotyötä * Kansainvälisyys on osa vapaa-aikatoimeja. Projektit Euroopan vapaaehtoisohjelman kautta jatkuvat. Italian EVS päättyi ja Portugalin vuoden EVS käynnistyi. Kansainväliset koulutukset ovat olleet koko vapaa-aikatoimen työntekijöiden tehtävää. Suomea Suomessa –stipendiaatit Meksikosta ja Puolasta. Cinthia Flores toimi vapaa-

<p>kaikille avoimena toimintaympäristönä sekä työn kohdentamista eri käyttäjäryhmiin tehdään tarvittaessa ikärakenteen muuttuessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kotouttamistyötä jatketaan nuorten maahanmuuttajien kanssa. * Nuorten hyvinvointia ja terveyttä edistetään mm. moniammatillisen yhteistyön, Silta –työryhmän keinoin ja hyvinvointikertomusta työvälineenä käyttäen. 	<p>aikatoimessa loppuvuoden työntekijänä lisästipendin turvin. Lisäksi hän toimi kansalaisopiston tuntiopettajana.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Nuorisotilatoimintaa lähdettiin kehittämään Monkkari 2.0 tilojen vahvistuessa. AVI:n kehittämishallalla aloitettiin tulevaisuustyöskentely. * Kotouttamistyö on ollut suuremmassa roolissa, etenkin kun vapaa-aikatoimi on vastannut osin työstä kevätkauden 40% työmäärällä ja syyskuudella 20 %. * Nuorten hyvinvointiin, terveisiin elämäntapoihin, kiinnitetään huomioita tempauksin ja yhteistyörakenteiden kautta, toteuttamalla ja avustamalla tapahtumissa. * 100% lisäaineeton kokonaisvaltaisesti osa vapaa-aikatoimen brändiä.
--	---

Yhteenveto keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Sivistystoimen palveluiden laadun kehittäminen	<u>Yksiköiden laatukäsikirjat kpl</u>	3	3	3
Työssä jaksamista ja työhyvinvointia edistävät toimenpiteet	<p>-yksilötyönohjukset -ryhmätyönohjukset -kuntoutukset -vertaismentorointi osallistujat/ryhmät</p> <p><u>Henkilöstön koulutukset/ osallistujat</u> -kunnassa järjestetyt -muualla järjestetyt</p>	<p>2 1/1 12/3</p> <p>5,5/65 214/128</p>	<p>3 1 14</p> <p>41 125</p>	<p>2 1 11/3</p> <p>167/56 159,5/65</p>
Osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö	<u>Henkilöstön pätevyys %</u>	100	98	92
Varhaiskasvatus järjestetään asiakaskeskeisesti ja joustavasti ja lasten sijoitukset tehdään mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti	<u>Paikan odotusaika, pv</u> <u>Hoitomuoto toteutuu vanhempien ensisijaisen toiveen mukaisesti, %</u>	<14 95	<14 95	<14 95
Perusopetuksen päättäneiden jatko-opintokelpoisuus	<u>Ranualaisten oppilaiden sijoittuminen toisen asteen oppilaitoksiin %</u>	100	100	100
Nuorten yksinäisyyden poistaminen ja sosiaalinen vahvistaminen: osallistuminen	<u>Järjestetty toiminta on monipuolista, laadukasta ja huomioi eri tahot; nuorten määrä</u>	4 245	7 300	4 111
Kansainvälisyys osana vapaa-aikatoimea ja nuorten osallisuus	<u>Nuorten kv –toiminnot vapaa-aikatoimessa</u>	7	7	7

1.4.2.8 Sivistystoimi yhteensä

Sivistystoimi yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	118 883		118 883	219 685	-100 802
Maksutuotot	208 340		208 340	177 216	31 124
Tuet ja avustukset	300 326		300 326	250 857	49 469
Muut toimintatuotot	35 250		35 250	40 253	-5 003
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	662 799		662 799	688 012	-25 213
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-5 769 378		-5 769 378	-5 679 103	-90 275
Palvelujen ostot	-1 690 607		-1 690 607	-1 812 829	122 222
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-383 587		-383 587	-331 376	-52 211
Avustukset	-24 200		-24 200	-20 816	-3 384
Vuokrat	-1 629 769		-1 629 769	-1 793 747	163 978
Muut toimintakulut	-6 950		-6 950	-25 234	18 284
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-9 504 491		-9 504 491	-9 663 106	158 615
TOIMINTAKATE	-8 841 692		-8 841 692	-8 975 094	133 402
Suunn.mukaiset poistot	-336 585		-336 585	-107 110	-229 475
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-9 178 277		-9 178 277	9 082 204	-96 073

Hyvinvointilautakunta yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	729 038		729 038	905 127	-176 089
Maksutuotot	1 674 487		1 674 487	1 581 697	92 790
Tuet ja avustukset	380 326		380 326	337 451	42 875
Muut toimintatuotot	398 475		398 475	419 412	-20 937
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 182 326		3 182 326	3 243 686	-61 360
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-13 801 136		-13 801 136	-13 566 115	-235 021
Palvelujen ostot	-10 634 082		-10 634 082	-10 904 986	270 904
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 080 617		-1 080 617	-985 434	-95 183
Avustukset	-1 622 596		-1 622 596	-1 290 200	-332 396
Vuokrat	-2 725 736		-2 725 736	-2 991 340	265 604
Muut toimintakulut	-20 850		-20 850	-36 035	15 185
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-29 885 017		-29 885 017	-29 774 112	-110 905
TOIMINTAKATE	-26 702 691		-26 702 691	-26 530 426	-145 761
Suunn.mukaiset poistot	-588 025		-588 025	-166 021	-422 004
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-27 290 716		-27 290 716	-26 696 446	-594 270

1.5 Tekninen lautakunta

1.5.2 Tekninen toimi

TA600 Tekninen toimi	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	32 100		32 100	79 937	-47 837
Maksutuotot				714	-714
Tuet ja avustukset	4 000		4 000	244	3 756
Muut toimintatuotot	1 600		1 600	1 708	-108
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	37 700		37 700	82 603	-44 903
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-199 488		-199 488	-214 752	15 264
Palvelujen ostot	-345 185		-345 185	-325 333	-19 852
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-73 200		-73 200	-53 148	-20 052
Avustukset	-45 000		-45 000	-35 747	-9 253
Vuokrat	-29 547		-29 547	-28 284	-1 263
Muut toimintakulut	-2 000		-2 000	-828	-1 172
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-694 420		-694 420	-658 091	-36 329
TOIMINTAKATE	-656 720		-656 720	-575 489	-81 231
Suunn.mukaiset poistot	-299 127		-299 127	-313 690	14 563
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-955 847		-955 847	-889 179	-66 668

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Liikenneväylät: Katujen ja kevyen liikenteen väylien kunnossapito	€/km	4 060	4 890	4 573

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Liikenneväylät: Kadut ja kevyen liikenteen väylät	km	28,3	28,3	28,9
Avustettavat yks.tiet	km	108	98	98
Puistot ja muut yleiset alueet: Rakennettuja puistoalueita	ha	2,5	2,5	2,5
Leikki- ja uimapaikat	kpl	9	10	9
Uimapaikat, sivukylät	kpl	6	6	6
Venelaskupaikat	kpl	5	6	5
Senioripuisto	kpl	1	1	1
Liikuntapaikat ja -alueet: Urheilukenttä	kpl	1	1	1
Tenniskenttä	kpl	2	2	2
Latupohjia kk-alue	km	30	30	27
- josta valaistua	km	19	19	16
Latupohjia, sivukylät	km	100	100	100

- josta valaistua	km	18,5	18,5	18,5
Jääalueet	kpl	2	2	2
Katettu jääkiekkokaukalo	kpl	1	1	1
Kuntosali	kpl	1	1	1
Lähiliikuntapaikka	kpl	6	10	6
Luontopolku	kpl	2	2	2
Skatepark	kpl	1	1	1
Frisbeegolf-rata	kpl	1	1	1
Maanmittaus:				
Asemakaava-alueet	kpl	2	2	2
Ranta-asekaava-alue	kpl	14	14	14
Rantaosayleiskaava-alue	kpl	9	9	9
Kaivosalueen osayleiskaava	kpl	1	1	1
Kaivosalueen asema-kaava	kpl	1	1	1

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Hallintopalvelut	0,2	1	1
Puistot ja liikuntapaikat	2	2	2
Ostopalvelu/Ranuan Infra Oy	1/3	1/3	1/3

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Hallinto:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Simontaipaleen lomatonttialueen tonttien markkinointi ja myynti * Energiategohkuushankkeen kustannussäästöjen seuranta * Toteutetaan työyksikön kehittämissuunnitelman linjaukset työilmapiiriin ja hyvinvoinnin kehittämistä. <p>Liikenneväylät:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Yksityisteiden avustaminen 380 eurolla/km (pysyvän asutuksen pääsytie, tien pituus väh. 300 m). * Yksityisteiden peruskorjauksen avustaminen 8 800 euron määrärahalta/vuosi. Avustusta myönnetään vahvistetun määrärahan mukaan kuitenkin siten, että kunnan avustus on 10 – 50 % hyväksytyistä kustannuksista ja julkisen rahoituksen osuus on yhteensä enintään 80 %. * Hoidetaan Ristijärvi-Penämötien ja Simontaipaaleentien talviauraukset. * Yksi paliskunta ja Metsähallitus osallistuvat Ristijärvi-Penämötien aurasuunnitelmiin. * Osallistutaan Lapin kuntien liikenneturvallisuuden yhteiseen toimijatyöhön. * Rantatien soraosuuden saneeraus sekä kevyenliikenteenväylän saneeraus välillä Keskustie-Multilahdentie (n. 200 m). <p>Haja-asutusalueiden vesihuolto:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kunta avustaa harkinnanvaraisesti yksityistalouksia ja yhteisöjä talousveden laitteiden ja putkien rakentamisessa (ei tueta liittymismaksuja). Avustuksista päättää kunnanhallitus tapauskohtaisesti. <p>Puistot ja muut yleiset alueet:</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Lomarakennuspaikkojen myynti LKV-kiinteistövälittäjän kautta. * Energiategohkuushankkeen kustannussäästöistä on keskusteltu Schneider Electric Finland Oy:n kanssa. * Yksityistieavustukset on myönnetty 15.3.2018 ja avustukset on maksettu toukokuussa. * Yksityisteiden perusparannusavustus on myönnetty yhdelle tiekunnalle. Peruskorjaus on tehty ja avustus on maksettu tiekunnalle. * Ristijärvi-Penämötien ja Simontaipaaleentien talviauraukset on hoidettu. * Yksi paliskunta ja Metsähallitus ovat osallistuneet Ristijärvi-Penämötien aurasuunnitelmiin. * Lapin kuntien liikenneturvallisuuden yhteiseen toimijatyöhön on osallistuttu. * Rantatien soraosuuden saneeraus sekä kevyenliikenteenväylän saneeraus välillä Keskustie-Multilahdentie on tehty. Päälylystyöt tehdään v. 2019.

<ul style="list-style-type: none"> * Matkailua ja safaritoimintaa palvelevien rakenteiden parantaminen ja korkealaatuinen ylläpito (kelkkareitit, ulkoilualueet yms.) * Laaditaan koko kunnan alueen kattava lähiliikuntapaikkasuunnitelma sekä selvitetään lähiliikuntapaikkojen rakentamistarve, toteuttamisvaihtoehdot sekä rahoitusmahdollisuudet. * Taajama-alueen puisto- ja viheralueiden hoito ja raivaukset. * Selvitetään luontopolkujen ylläpitomahdollisuudet ja vastuutahot. * Eläinpuiston lähialueen reittien suunnittelu ja kehittäminen. * Korkiakummun alueen opasteet ja luontopolun suunnittelu. * Veneenlaskupaikan kunnostus Pohjaslahdessa. * Elohopealamppujen uusiminen (latuvalot) suunnitelmakaudella. * Varastoalueiden kehittäminen suunnitelmakaudella. <p>Joukkoliikenne:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Asiointiliikenne kuudella taksilinjalla ajetaan koulu-aikoina kerran viikossa ja muulloin kaksi kertaa viikossa. Matkustajamäärän tulee olla vähintään kaksi henkilöä/ajokerta. <p>Jätehuolto:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Jätehuollon viranomaistehtävät ovat siirtyneet isäntäkuntamallilla Rovaniemen kaupungin hoitettavaksi. Rovaniemen kaupungin teknisen lautakunnan jätehuoltojaostoon on nimetty edustaja Ranuan kunnasta. Jätehuollon järjestämisestä vastaa Napapiirin Residuum Oy. 	<ul style="list-style-type: none"> * Latuverkosta ja moottorikelkkareittejä/-uria on hoidettu talvikaudella. * Taajama-alueen puisto- ja viheralueita on hoidettu ja puistoalueita raivattu kesän aikana. * Liikuntapaikkojen rakentamistarve on selvitetty. * Luontopolkujen ylläpitomahdollisuudet ja vastuutahot on selvitetty. * Eläinpuiston reittilinjaukset ja mahdollisuudet on selvitetty. * Korkiakummun reitti on linjattu, rakentaminen suunnitelmakaudella. * Varasto-/konehalli on rakennettu. * Asiointiliikenne on ajettu koulu-aikoina kerran viikossa ja muulloin kaksi kertaa viikossa. Matkustajamäärän tulee olla vähintään kaksi henkilöä/ajokerta. * Jätehuollon viranomaistehtävät hoitaa Rovaniemen kaupungin teknisen lautakunnan jätehuoltojaosto. Jätehuollon järjestämisestä vastaa Napapiirin Residuum Oy.
--	---

1.5.3 Toimitila- ja vuokrauspalvelu

TA610 Toimitila- ja vuokrauspalvelu	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	405 925		405 925	297 489	108 436
Maksutuotot				4 058	-4 058
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot	1 977 403		1 977 403	2 284 972	-307 569
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 383 328		2 383 328	2 586 518	-203 190
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-693 499		-693 499	-637 284	-56 215
Palvelujen ostot	-432 242		-432 242	-511 794	79 552
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-976 800		-976 800	-971 362	-5 438
Avustukset					
Vuokrat	-121 800		-121 800	-118 865	-2 935
Muut toimintakulut	-176 326		-176 326	-3 460	-172 866
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-2 400 667		-2 400 667	-2 242 765	-157 902

TOIMINTAKATE	-17 339		-17 339	343 754	-361 093
Suunn.mukaiset poistot	-121 840		-121 840	-441 813	319 973
Arvon alentumiset				-6 636 513	6 636 513
Tilikauden tulos	-139 179		-139 179	-6 734 573	6 595 394

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
Kiinteistöjä hoidetaan taloudellisesti	<i>bruttokustannukset euroa/m³</i>	14,51	16,52	17,76

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2018	TP2018
<u>Kiinteistöjen ja tilojen käyttö</u>	<i>m³</i>			
Sivistystoimi		41 477	39 327	17 196
Perusturva		27 890	27 890	21 300
Vuokrakiinteistöt		15 719	12 839	12 140
Tekninen toimi		2 980	2 980	1 505
Teollisuushallit ym.		-	-	-
Virastot		5 670	5 670	4 980
Liikunta/nuoriso		25 761	25 761	25 761
Tyhjät kiinteistöt		18 400	18 400	32 880
Määrä	<i>kpl</i>	35	33	32

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Kiinteistöpalvelut	17,4	16,2	15,2
Huoltopalvelut	2	2	2
Rakennuspalvelut	2,5	2	2
Kuljetuspalvelut	1	1	1
Käytössä olevat tilat:			
Kiinteistöt m ²	35 307	33 879	29 682
m ³	138 097	132 867	115 762

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p><u>Maa- ja metsätilat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * Harvennus- ja hoitohakkuut kunnan omistamilla maataloilla tehdään metsänhoidon kannalta oikea-aikaisesti. * Hakkuut tehdään mahdollisimman hyvin ympäristöarvot huomioiden. * Selvitetään taimikonhoitotarpeet kunnan omistamilla kiinteistöillä. <p><u>Toimitila- ja vuokrauspalvelu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * Kunnan kiinteistöjen tehokas ylläpito. * Energiatohokkuushankkeen kustannussäästöjen seuranta. * Rakennusten peruskorjaukset investointisuunnitelman mukaan. * Kiinteistöhoitopalvelujen myyminen Rantakodille. * Selvitetään tyhjien kiinteistöjen jatkokäyttömahdollisuudet siten, että asemakaavan päivityksen yhteydessä ratkaistaan vanhojen koulukiinteistöjen alueen tuleva käyttötarkoitus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kunnan maa- ja metsätiloille on valmistunut metsäsuunnitelma. * Metsien hakkuiden aloitus metsäsuunnitelman mukaisesti vuonna 2019. * Energiatohokkuushankkeen kustannussäästöistä on keskusteltu Schneider Electric Finland Oy:n kanssa. * Rakennuksiin on tehty sisäilmakorjauksia. * Kiinteistöhoitopalveluja on myyty Rantakodille 30.9.2018 saakka. * Tyhjästä kiinteistöistä ollaan luopumassa, kun koulun sijoituspaikka on ratkaistu. Tyhjät kiinteistöt joko myydään tai puretaan. * Vuoden 2018 talousarviossa rakennusten poistot on kirjattu suoraan hallintokuntien menoksi. Vuo-

	<p>den 2018 alusta alkaen kirjauskäytäntöä on muutettu siten, että rakennusten poistot kirjataan menona toimitila- ja vuokrauspalveluun ja tilinpäätöksessä rakennusten poistot ovat sisäisinä tuloina toimitila- ja vuokrauspalvelussa.</p> <p>* Terveyskeskus ja kirkonkylän koulu on alaskirjattu tulosvaikutteisesti vuoden 2018 tilinpäätöksessä. Terveyskeskuksen arvonalentuminen on -1.416.628,58 euroa ja kirkonkylän koulun -5.219.884,75 euroa.</p>
--	--

1.5.4 Pelastustoimi

TA620 Pelastustoimi	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	-380 000		-380 000	-373 673	-6 327
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-380 000		-380 000	-373 673	-6 327
TOIMINTAKATE	-380 000		-380 000	-373 673	-6 327
Suunn.mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-380 000		-380 000	-373 673	-6 327

1.5.5 Rakennusvalvonta

TA630 Rakennusvalvonta	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot				40	-40
Maksutuotot	41 000		41 000	47 421	-6 421
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	41 000		41 000	47 461	-6 461
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-56 440		-56 440	-57 049	609
Palvelujen ostot	-19 360		-19 360	-25 589	6 229
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 950		-1 950	-1 542	-408
Avustukset					
Vuokrat	-600		-600		-600
Muut toimintakulut	-2 000		-2 000		-2 000
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-80 350		-80 350	-84 179	3 829
TOIMINTAKATE	-39 350		-39 350	-36 719	-2 631
Suunn.mukaiset poistot					
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-39 350		-39 350	-36 719	-2 631

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TAE2018	TP2018
Rakennus- ja toimenpideluvut	kpl	196	120	114
Ilmoitukset	kpl	44	50	41
Lausunnot	kpl	10	20	10
Poikkeamisluvat	kpl	4	10	4
Katselmukset	kpl	250	250	250

Henkilöstö:	TP2017	TA2018	TP2018
Rakennusvalvonta	1	1	1

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Rakennetun ympäristön tehostettu valvonta talvikaudella. * Valmistellaan sähköistä asiointia ja mahdollista toteutusta vuosina 2018/2019. * Suunnitelmakaudella varaudutaan Suhangon kaivoshankkeen mahdolliseen käynnistymiseen ja mahdollisiin lisäresurssitarpeisiin rakennusvalvonnassa ja asiantuntijatehtävissä. 	<ul style="list-style-type: none"> * Sähköiseen asiointiin siirytään vuonna 2019. * Rakennusvalvontaohjelmiston etäkäyttö siirtyy vuoteen 2019.

1.5.6 Ympäristöhuolto

TA640 Ympäristöhuolto	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot				1 774	-1 774
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ				1 774	-1 774
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-2 080		-2 080	-2 120	40
Palvelujen ostot	-30 030		-30 030	-39 559	9 529
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-300		-300	-237	-63
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-32 410		-32 410	-40 915	9 505
TOIMINTAKATE	-32 410		-32 410	-40 141	7 731
Suunn.mukaiset poistot					
Arvon alentumiset					
Tilikauden tulos	-32 410		-32 410	-40 141	7 731

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
* Ympäristönsuojelun yhteistyösopimusta jatketaan Rovaniemen kaupungin kanssa ja palvelutaso säilytetään hyvällä tasolla.	* Rovaniemen kaupungin kanssa on pidetty ympäristöneuvottelu 27.4.2018.

Yhteenvedo keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2017	TAE2018	TP2018
Kiinteistöjen hoito on taloudellista ja tehokasta	euroa/m³	14,51	16,52	17,76
Simontaipaleen lomatonttien myynti	myydyt tontit/v	2	5	-
Viranomaistoimenpiteet ovat laadultaan vaikuttavia ja tehokkaita ja ne suoritetaan nopeasti	käsittelyaika/toimenpide/vko	2	2	2
Rakennus- ja toimenpidelupien käsittely	Lupien käsittelyaika/vko	4	4	4
Kaavateiden toimivuuden ja turvallisuuden parantaminen	Asiakaspalaute/valituksia max/vuosi	-	-	-
<ul style="list-style-type: none"> - päällystetään vuosittain - kunnossapito on hyvää ja laadukasta 				

1.5.7 Tekninen lautakunta yhteensä

LT60 Tekninen lautakunta yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	438 025		438 025	379 240	58 785
Maksutuotot	41 000		41 000	52 193	-11 193
Tuet ja avustukset	4 000		4 000	244	3 756
Muut toimintatuotot	1 979 003		1 979 003	2 286 680	-307 677
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 462 028		2 462 028	2 718 356	-256 328
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-951 507		-951 507	-911 204	-40 303
Palvelujen ostot	-1 206 817		-1 206 817	-1 275 948	69 131
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 052 250		-1 052 250	-1 026 288	-25 962
Avustukset	-45 000		-45 000	-35 747	-9 253
Vuokrat	-151 947		-151 947	-147 149	-4 798
Muut toimintakulut	-180 326		-180 326	-4 288	-176 038
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-3 587 847		-3 587 847	-3 400 624	-187 223
TOIMINTAKATE	-1 125 819		-1 125 819	-682 268	-443 551
Suunn.mukaiset poistot	-420 967		-420 967	-755 504	334 537
Arvon alentumiset				-6 636 513	6 636 513
Tilikauden tulos	-1 546 786		-1 546 786	-8 074 285	6 527 499

1.6 Koko kunnan käyttötalouden toteutumisvertailu

Koko kunta yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Talousarvio muutosten jälkeen	Talousarvion toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	2 836 265		2 836 265	2 920 763	-84 498
Maksutuotot	1 715 687		1 715 687	1 634 164	81 523
Tuet ja avustukset	392 326		392 326	345 500	46 826
Muut toimintatuotot	2 377 478		2 377 478	2 713 665	-336 187
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	7 321 756		7 321 756	7 614 092	-292 336
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-15 872 753		-15 872 753	-15 390 505	-482 248
Palvelujen ostot	-12 728 910		-12 728 910	-13 112 470	383 560
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 598 767		-2 598 767	-2 334 212	-264 555
Avustukset	-1 755 096		-1 755 096	-1 517 580	-237 517
Vuokrat	-3 010 306		-3 010 306	-3 287 360	277 054
Muut toimintakulut	-318 576		-318 576	-153 247	-165 329
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-36 284 408		-36 284 408	-35 795 373	-489 035
TOIMINTAKATE	-28 962 652		-28 962 652	-28 181 281	-781 371
Suunn.mukaiset poistot	-1 134 471		-1 134 471	-954 306	-180 165
Arvon alentumiset				-6 695 564	6 695 564
Tilikauden tulos	-30 097 123		-30 097 123	-35 831 151	5 734 028

2

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2 836 265,00		2 836 265,00	2 920 763,06	-84 498,06
Maksutuotot	1 715 687,00		1 715 687,00	1 634 164,32	81 522,68
Tuet ja avustukset	392 326,00		392 326,00	345 499,51	46 826,49
Vuokratuotot	2 352 789,00		2 352 789,00	2 611 702,81	-258 913,81
Muut toimintatulot	24 689,00		24 689,00	101 962,27	-77 273,27
Toimintatulot	7 321 756,00		7 321 756,00	7 614 091,97	-292 335,97
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-12 319 096,00		-12 319 096,00	-12 449 213,69	130 117,69
Eläkekulut	-2 971 470,00		-2 971 470,00	-2 684 773,01	-286 696,99
Muut henkilösivukulut	-672 187,00		-672 187,00	-445 597,43	-226 589,57
Henkilöstökorvaukset	90 000,00		90 000,00	189 079,45	-99 079,45
Henkilöstökulut	-15 872 753,00		-15 872 753,00	-15 390 504,68	-482 248,32
Palvelujen ostot					
Asiakaspalvelujen ostot	-6 434 300,00		-6 434 300,00	-6 547 597,67	113 297,67
Muiden palvelujen ostot	-6 294 610,00		-6 294 610,00	-6 564 872,38	270 262,38
Palvelujen ostot	-12 728 910,00		-12 728 910,00	-13 112 470,05	383 560,05
Aineet,tarvikkeet ja tavarat	-2 598 767,00		-2 598 767,00	-2 334 212,29	-264 554,71
Avustukset	-1 755 096,00		-1 755 096,00	-1 517 579,50	-237 516,50
Vuokrat	-3 010 306,00		-3 010 306,00	-3 292 311,22	282 005,22
Muut toimintakulut	-318 576,00		-318 576,00	-148 295,04	-170 280,96
Toimintakulut	-36 284 408,00		-36 284 408,00	-35 795 372,78	-489 035,22
TOIMINTAKATE	-28 962 652,00		-28 962 652,00	-28 181 280,81	-781 371,19
Verotulot	9 700 000,00		9 700 000,00	9 296 837,39	403 162,61
Valtionosuudet	20 300 000,00		20 300 000,00	20 519 441,00	-219 441,00
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	50 000,00		50 000,00	35 759,27	14 240,73
Muut rahoitustuotot	140 000,00		140 000,00	128 220,54	11 779,46
Korkokulut	-95 000,00		-95 000,00	-69 637,31	-25 362,69
Muut rahoituskulut	-55 000,00		-55 000,00	-84 054,96	29 054,96
Rahoitustuotot ja kulut	40 000,00		40 000,00	10 287,54	29 712,46
VUOSIKATE	1 077 348,00		1 077 348,00	1 645 285,12	-567 937,12
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 134 471,00		-1 134 471,00	-954 305,74	-180 165,26
Arvon alentumiset				-6 695 564,41	6 695 564,41
TILIKAUDEN TULOS	-57 123,00		-57 123,00	-6 004 585,03	5 947 462,03
Poistoeron muutos				364 991,58	-364 991,58
Varausten muutos				4 600 000,00	-4 600 000,00
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-57 123,00		-57 123,00	-1 039 593,45	982 470,45

2.4 Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot					
Kunnan tulovero	8 400 000,00		8 400 000,00	7 829 095,44	570 904,56
Osuus yhteisöveron tuotosta	500 000,00		500 000,00	589 360,72	-89 360,72
Kiinteistövero	800 000,00		800 000,00	878 381,23	-78 381,23
Yhteensä	9 700 000,00		9 700 000,00	9 296 837,39	403 162,61

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, milj euroa	Muutos %
Verovuosi 2014	19,25	48 383	1,5
Verovuosi 2015	19,75	47 230	-2,4
Verovuosi 2016	19,75	47 897	1,4
Verovuosi 2017	19,75	46 379	-3,2
Verovuosi 2018	19,75		

	Kiinteistöveroprosentit			
	Yleinen	Vak.asuinrak.	Muut asuinrak.	Yhd.-seurantatolot
Verovuosi 2014	0,90	0,40	1,00	0,00
Verovuosi 2015	0,90	0,40	1,00	0,00
Verovuosi 2016	0,90	0,40	1,00	0,00
Verovuosi 2017	0,93	0,41	1,00	0,00
Verovuosi 2018	1,00	0,45	1,10	0,00

2.5 Valtionosuuksien erittely

Valtionosuuksien erittely					
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet					
Kunnan peruspalvelujen valtion osuus, ml. tasaukset	20 300 000,00		20 300 000,00	20 431 853,00	-131 853,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet				87 588,00	-87 588,00
Yhteensä	20 300 000,00		20 300 000,00	20 519 441,00	-219 441,00

3

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Pitkävaikutteiset menot					
ATK-verkon laitteet					
Menot	-20 000,00		-20 000,00	-16 730,81	-3 269,19
Netto	-20 000,00		-20 000,00	-16 730,81	-3 269,19
Kanta-arkisto					
Menot	-50 000,00		-50 000,00		-50 000,00
Netto	-50 000,00		-50 000,00		-50 000,00
Talous- ja hlöstöpalv.käyttöön					
Menot	-120 000,00		-120 000,00	-115 477,68	-4 522,32
Netto	-120 000,00		-120 000,00	-115 477,68	-4 522,32
Ranuan vuokra-asunnot/avustus					
Menot	-140 000,00		-140 000,00		-140 000,00
Netto	-140 000,00		-140 000,00		-140 000,00
Pesulan muutostyöt					
Menot				-40 322,58	40 322,58
Netto				-40 322,58	40 322,58
Sivistystoimen väistötilat					
Menot		-100 000,00	-100 000,00	-145 940,78	45 940,78
Netto		-100 000,00	-100 000,00	-145 940,78	45 940,78
Pitkävaikutteiset menot yhteensä	-330 000,00	-100 000,00	-430 000,00	-318 471,85	-111 528,15
Maa- ja vesialueet					
Menot	-25 000,00		-25 000,00	982,22	-25 982,22
Tulot				4 235,10	-4 235,10
Maa- ja vesialueet yhteensä	-25 000,00		-25 000,00	5 217,32	-30 217,32
Rakennukset					
Rakennusten peruskorjaukset					
Menot	-240 000,00		-240 000,00	-81 725,10	-158 274,90
Netto	-240 000,00		-240 000,00	-81 725,10	-158 274,90
Hyvinvointikeskuksen rak.kust					
Menot	-220 000,00		-220 000,00	-120 229,28	-99 770,72
Netto	-220 000,00		-220 000,00	-120 229,28	-99 770,72
Koulukeskus/monitoimitalo					
Menot		-300 000,00	-300 000,00	-26 065,85	-273 934,15
Netto		-300 000,00	-300 000,00	-26 065,85	-273 934,15
Kirkonkylän koulun väistötila					
Menot		-200 000,00	-200 000,00	-57 038,66	-142 961,34
Netto		-200 000,00	-200 000,00	-57 038,66	-142 961,34
Rakennukset yhteensä	-460 000,00	-500 000,00	-960 000,00	-285 058,89	-674 941,11
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
Kaavateiden rakentaminen					
Menot	-50 000,00		-50 000,00	-59 482,82	9 482,82

Netto	-50 000,00		-50 000,00	-59 482,82	9 482,82
Kolomaan teollisuusalueen keh					
Menot	-230 000,00		-230 000,00	-187 925,36	-42 074,64
Netto	-230 000,00		-230 000,00	-187 925,36	-42 074,64
Päivikintien rakentaminen					
Siuruajojen reittisilta					
Korkiakummun luontopolku					
Matkailureittien kehittäminen					
Menot	-10 000,00		-10 000,00	-10 502,67	502,67
Netto	-10 000,00		-10 000,00	-10 502,67	502,67
Kiinteät rak. ja laitteet yht	-290 000,00		-290 000,00	-257 910,85	-32 089,15
Käyttöomaisuusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet				-37 023,43	37 023,43
Netto				-37 023,43	37 023,43
Käyttöomaisuusarvopaperit yhteensä				-37 023,43	37 023,43
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-1 105 000,00	-600 000,00	-1 705 000,00	-893 247,70	-811 752,30

4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 077 348,00		1 077 348,00	1 645 285,12	-567 937,12
Tulorahoituksen korjauserät				-13 610,68	13 610,68
	1 077 348,00		1 077 348,00	1 631 674,44	-554 326,44
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 105 000,00	-600 000,00	-1 705 000,00	-897 482,80	-807 517,20
Rahoitusosuudet investointimenoihin					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot				15 092,64	-15 092,64
Toiminta ja investoinnit, netto	-27 652,00	-600 000,00	-627 652,00	749 284,28	-1 376 936,28
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset	25 000,00		25 000,00	21 479,76	3 520,24
Antolainauksen muutokset	25 000,00		25 000,00	21 479,76	3 520,24
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-490 454,00		-490 454,00	-420 238,00	-70 216,00
Lainakannan muutokset	-490 454,00	0,00	-490 454,00	-420 238,00	-70 216,00
Vaikutus maksuvalmiuteen	-493 106,00	-600 000,00	-1 093 106,00	350 526,04	-1 443 632,04

5 YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIIEN SITOVIIEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTMISESTA

5.1 Määrärahojen toteutuminen

	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Vaalit					
Vaalit	-17 000,00		-17 000,00	-9 266,75	-7 733,25
<i>Vaalit YHTEENSÄ</i>	<i>-17 000,00</i>		<i>-17 000,00</i>	<i>-9 266,75</i>	<i>-7 733,25</i>
Tarkastustoimi					
Tarkastustoimi	-18 000,00		-18 000,00	-26 640,56	8 640,56
<i>Tarkastustoimi YHTEENSÄ</i>	<i>-18 000,00</i>		<i>-18 000,00</i>	<i>-26 640,56</i>	<i>8 640,56</i>
Kunnanhallitus					
Yleishallinto	-410 016,00		-40 016,00	-524 341,31	114 325,31
Toimisto-, IT- ja sisäiset pal	-1 873 078,00		-1 873 078,00	-1 688 065,74	-185 012,26
Maankäytön suunnittelu	-60 315,00		-60 315,00	-33 844,67	-26 470,33
Elinkeinojen kehitt./Matkailu	-298 557,00		-298 557,00	-218 812,85	-79 744,15
Maaseututoimi	-135 000,00		-135 000,00	-119 665,19	-15 334,81
<i>Kunnanhallitus YHTEENSÄ</i>	<i>-2 776 544,00</i>		<i>-2 776 554,00</i>	<i>-2 584 729,76</i>	<i>-191 814,24</i>
Perusturvalautakunta					
Perusturvan hallinto	-395 620,00		-395 620,00	-525 489,53	129 869,53
Lasten, nuorten ja perheiden p					
Vanhusten ja vammaisten palv.	-857 647,00		-857 647,00	-883 244,51	25 597,51
Perusterveydenhuolto	-7 107 351,00		-7 107 351,00	-7 042 359,28	-64 991,72
Perusterveydenhuolto	-5 365 630,00		-5 365 630,00	-5 424 798,58	59 168,58

Erikoissairaanhoido	-5 400 000,00		-5 400 000,00	-5 085 210,63	-314 789,37
Ympäristöterveydenhuolto	-130 500,00		-130 500,00	-113 572,92	-16 927,08
Muu perusturva	-1 123 778,00		-1 123 778,00	-1 036 330,56	-87 447,44
Perusturvatoimi YHTEENSÄ	-20 380 526,00		-20 380 526,00	-20 111 006,01	-269 518,99
Sivistyslautakunta					
Sivistystoimen hallinto	-109 987,00		-109 987,00	-313 306,44	203 319,44
Varhaiskasvatus	-1 489 943,00		-1 489 943,00	-1 548 499,65	58 556,65
Perusopetus	-5 856 431,00		-5 856 431,00	-5 818 543,80	-37 887,20
Lukio- ja ammatillinen koulutus	-829 617,00		-829 617,00	-789 560,72	-40 056,28
Kansalaisopisto	-339 503,00		-339 503,00	-309 896,85	-29 606,15
Kirjasto	-345 654,00		-345 654,00	-344 093,61	-1 560,39
Vapaa-aikatoimi	-533 356,00		-533 356,00	-539 204,69	5 848,69
Sivistystoimi YHTEENSÄ	-9 504 491,00		-9 504 491,00	-9 663 105,76	158 614,76
Tekninen lautakunta					
Tekninen toimi	-694 420,00		-694 420,00	-658 091,44	-36 328,56
Toimitila- ja vuokrauspalvelu	-2 400 667,00		-2 400 667,00	-2 242 764,75	-157 902,25
Pelastustoimi	-380 000,00		-380 000,00	-373 673,01	-6 326,99
Rakennusvalvonta	-80 350,00		-80 350,00	-84 179,39	3 829,39
Ympäristöhuolto	-32 410,00		-32 410,00	-41 915,35	9 505,35
Tekninen lautakunta YHTEENSÄ	-3 587 847,00		-3 587 847,00	-3 400 623,94	-187 223,06
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ	-36 284 408,00		-36 284 408,00	-35 795 372,78	-489 035,22
INVESTOINTIOSA	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Pitkävaikutteiset menot					
ATK-verkon laitteet	-20 000,00		-20 000,00	-16 730,81	-3 269,19
Kanta-arkisto	-50 000,00		-50 000,00		-50 000,00
Talous- ja hlöstöpalv.käyttöön	-120 000,00		-120 000,00	-115 477,68	-4 522,32

Ranuan vuokra-asunnot/avustus	-140 000,00		-140 000,00		-140 000,00
Pesulan muutostyöt				-40 322,58	40 322,58
Sivistystoimen väistötilat (Kanervikko)		-100 000,00	-100 000,00	-145 940,78	45 940,78
Pitkävaikutteiset menot yht	-330 000,00	-100 000,00	-430 000,00	-318 471,85	-111 528,15
Maa- ja vesialueet					
Maa-alueiden osto	-25 000,00		-25 000,00	982,22	982,22
Maa-alueiden myynti				4 235,10	-4 235,10
Maa- ja vesialueet yhteensä	-25 000,00		-25 000,00	5 217,32	-30 217,32
Rakennukset					
Rakennusten peruskorjaukset	-240 000,00		-240 000,00	-81 725,10	-158 274,90
Hyvinvointikeskuksen rak.kust	-220 000,00		-220 000,00	-120 229,28	-99 770,72
Koulukeskus/monitoimitalo		-300 000,00	-300 000,00	-26 065,85	-273 934,15
Kirkonkylän koulun väistötila		-200 000,00	-200 000,00	-57 038,66	-142 961,34
Rakennukset yhteensä	-460 000,00	-500 000,00	-960 000,00	-285 058,89	-674 941,11
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
Kaavateiden rakentaminen	-50 000,00		-50 000,00	-59 482,82	9 482,82
Kolomaan teollisuusalueen keh	-230 000,00		-230 000,00	-187 925,36	-42 074,64
Matkailureittien kehittäminen	-10 000,00		-10 000,00	-10 502,67	502,67
Kiinteät rak. ja laitteet yht	-290 000,00		-290 000,00	-257 910,85	-32 089,15
Käyttöomaisuusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet				-37 023,43	37 023,43
Käyttöomaisuusarvopaperit yht				-37 023,43	37 023,43
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-1 105 000,00	-600 000,00	-1 705 000,00	-893 247,70	-811 752,30
TULOSLASKELMAOSA	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Korkokulut	-95 000,00		-95 000,00	-69 637,31	-25 362,69
Muut rahoituskulut	-55 000,00		-55 000,00	-84 054,96	29 054,96
TULOSLASKELMAOSA YHTEENSÄ	-150 000,00		-150 000,00	-153 692,27	3 692,27
RAHOITUSOSA	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Antolainauksen muutokset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik.lainojen vähennys	-490 454,00		-490 454,00	-420 238,00	-70 216,00
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ	-490 454,00		-490 454,00	-420 238,00	-70 216,00

5.2 Tuloarvioiden toteutuminen

KÄYTTÖTALOUSOSA	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Vaalit					
Vaalit	8 000,00		8 000,00	6 700,40	1 299,60
<i>Vaalit YHTEENSÄ</i>	<i>8 000,00</i>		<i>8 000,00</i>	<i>6 700,40</i>	<i>1 299,60</i>
Kunnanhallitus					
Yleishallinto	200,00		200,00	7 774,55	-7 574,55
Toimisto-, IT- ja sisäiset pal	1 669 202,00		1 669 202,00	1 637 575,02	31 626,98
<i>Kunnanhallitus YHTEENSÄ</i>	<i>1 669 402,00</i>		<i>1 669 402,00</i>	<i>1 645 349,57</i>	<i>24 052,43</i>
Perusturvalautakunta					
Lasten, nuorten ja perheiden p	11 389,00		11 389,00	19 191,31	-7 802,31
Vanhusten ja vammaisten palv.	1 576 868,00		1 576 868,00	1 553 696,73	23 171,27
Perusterveydenhuolto	685 500,00		685 500,00	766 307,08	-80 807,08
Muu perusturva	245 770,00		245 770,00	216 479,15	29 290,85
<i>Perusturvalautakunta YHTEENSÄ</i>	<i>2 519 527,00</i>		<i>2 519 527,00</i>	<i>2 555 674,27</i>	<i>-36 147,27</i>
Sivistyslautakunta					
Varhaiskasvatus	188 383,00		188 383,00	154 198,46	34 184,54
Perusopetus	156 300,00		156 300,00	192 698,42	-36 398,42
Lukio- ja ammatillinen koulutu	26 500,00		26 500,00	32 337,14	-5 837,14
Kansalaisopisto	42 690,00		42 690,00	49 156,08	-6 466,08
Kirjasto	34 300,00		34 300,00	50 819,12	-16 519,12
Vapaa-aikatoimi	214 626,00		214 626,00	208 802,43	5 823,57
<i>Sivistystoimi YHTEENSÄ</i>	<i>662 799,00</i>		<i>662 799,00</i>	<i>688 011,65</i>	<i>-25 212,65</i>

Tekninen lautakunta					
Tekninen toimi	37 700,00		37 700,00	82 602,79	-44 902,79
Toimitila- ja vuokrauspalvelu	2 383 328,00		2 383 328,00	2 586 518,41	-203 190,41
Rakennusvalvonta	41 000,00		41 000,00	47 460,68	-6 460,68
Ympäristönhuolto				1 774,20	-1 774,20
<i>Tekninen lautakunta YHTEENSÄ</i>	<i>2 462 028,00</i>		<i>2 462 028,00</i>	<i>2 718 356,08</i>	<i>-256 328,08</i>
KAIKKI YHTEENSÄ	7 321 756,00		7 321 756,00	7 614 091,97	-292 335,97
TULOSLASKELMAOSA	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot	9 700 000,00		9 700 000,00	9 296 837,39	403 162,61
Valtionosuudet	20 300 000,00		20 300 000,00	20 519 441,00	-219 441,00
Korkotuotot	50 000,00		50 000,00	35 759,27	14 240,73
Muut rahoitustuotot	140 000,00		140 000,00	128 220,54	11 779,46
TULOSLASKELMAOSA YHTEENSÄ	30 190 000,00		30 190 000,00	29 980 258,20	209 741,80
RAHOITUSOSA	TA	TA Muutos	Muutettu TA	Toteutuma	Poikkeama
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten vähennys	25 000,00		25 000,00	15 401,76	9 598,24
Lainakannan muutokset					
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ	25 000,00		25 000,00	15 401,76	9 598,24

III TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

1 KUNNAN TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2018		1.1.-31.12.2017	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	1 150 402,05		1 768 907,32	
Maksutuotot	1 634 164,32		1 797 484,28	
Tuet ja avustukset	345 499,51		407 459,41	
Vuokratuotot	577 944,86		713 080,81	
Muut toimintatuotot	113 173,81	3 821 184,55	88 630,70	4 775 562,52
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-12 260 134,24		-13 140 063,16	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-2 684 773,01		-3 216 151,88	
Muut henkilösivukulut	-445 597,43		-601 347,12	
Palvelujen ostot	-11 342 969,31		-10 699 092,73	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 333 352,02		-2 247 906,51	
Avustukset	-1 517 579,50		-1 404 377,26	
Muut toimintakulut	-1 418 059,85	-32 002 465,36	-1 221 114,08	-32 530 052,74
Toimintakate		-28 181 280,81		-27 754 490,22
Verotulot		9 296 837,39		10 072 585,88
Valtionosuudet		20 519 441,00		21 191 721,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	35 759,27		50 672,59	
Muut rahoitustuotot	128 220,54		344 275,72	
Korkokulut	-69 637,31		-80 384,46	
Muut rahoituskulut	-84 054,96	10 287,54	86 753,02	401 316,87
Vuosikate		1 645 285,12		3 911 133,53
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-954 305,74		-1 216 939,76
Arvonalentumiset		-6 695 564,41		-874 432,11
Tilikauden tulos		-6 004 585,03		1 819 761,66
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)		364 991,58		73 297,59
Varausten lisäys(-) tai vähennys(+)		4 600 000,00		
Tilikauden ylijäämä		-1 039 593,45		1 893 059,25

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 645 285,12	3 911 133,53
Tulorahoituksen korjaukset	-13 610,68	-8 047,12
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-897 482,80	-1 874 757,45
Rahoitusosuudet investointimenoihin		43 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	15 092,64	10 930,05
Toiminnan ja investointien rahavirta	749 284,28	2 082 259,01
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		10 398,84
Antolainasaamisten vähennykset	21 479,76	10 732,29
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-420 238,00	-490 454,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-60 079,99	32 367,76
Vaihto-omaisuuden muutos	323,75	127,28
Saamisten muutos	439 735,60	-230 956,67
Korottomien velkojen muutos	1 014 265,95	609 187,32
Rahoituksen rahavirta	995 487,07	-58 597,18
Rahavarojen muutos	1 744 771,35	2 023 661,83
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	11 992 800,56	10 248 029,21
Rahavarat 1.1.	10 248 029,21	8 224 367,38
	-1 744 771,35	-2 023 661,83

3

KUNNAN TASE

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	21 725 038,71	28 403 551,34
Aineettomat hyödykkeet	323 622,97	512 062,01
Aineettomat oikeudet	13 348,74	47 902,13
Muut pitkävaikutteiset menot	310 274,23	464 159,88
Aineelliset hyödykkeet	12 082 511,84	20 247 601,45
Maa- ja vesialueet	1 895 698,36	1 859 482,35
Rakennukset	5 710 454,06	13 547 868,46
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 378 759,67	4 436 496,70
Koneet ja kalusto	31 211,32	21 720,71
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankin- nat	66 388,43	382 033,23
Sijoitukset	9 318 903,90	7 643 887,88
Osakkeet ja osuudet	9 141 275,97	7 452 721,95
Muut saamiset	177 627,93	191 165,93
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	43 869,02	50 908,81
Valtion toimeksiannot	42 435,46	47 739,47
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 433,56	3 169,34
VAIHTUVAT VASTAAVAT	15 168 563,41	13 879 253,17
Vaihto-omaisuus		323,75
Muu vaihto-omaisuus		323,75
Saamiset	3 175 762,85	3 630 900,21
Pitkäaikaiset saamiset	1 534 510,49	1 549 912,25
Lainasaamiset	1 534 510,49	1 549 912,25
Lyhytaikaiset saamiset	1 641 252,36	2 080 987,96
Myyntisaamiset	345 658,73	462 530,96
Lainasaamiset	52 000,00	78 000,00
Muut saamiset	388 633,22	328 660,35
Siirtosaamiset	854 960,41	1 211 796,65
Rahoitusarvopaperit	5 202 108,11	5 158 878,13
Osakkeet ja osuudet	994 911,09	1 144 880,31
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 738 837,97	1 610 842,46
Joukkovelkakirjalainasaamiset	2 468 359,05	2 403 155,36
Rahat ja pankkisaamiset	6 790 692,45	5 089 151,08
VASTAAVAA YHTEENSÄ	36 937 471,14	42 333 713,32

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA	26 625 388,21	27 580 793,84
Peruspääoma	14 298 857,52	14 298 857,52
Edellisten tilikausien ylijäämä	13 366 124,14	11 388 877,07
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 039 593,45	1 893 059,25
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 251 672,01	6 216 663,59
Poistoero	651 672,01	1 016 663,59
Vapaaehtoiset varaukset	600 000,00	5 200 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET	25 814,25	28 567,39
Muut pakolliset varaukset	25 814,25	28 567,39
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	9 112,39	76 232,17
Valtion toimeksiannot	3 878,83	72 112,83
Lahjoitusrahastojen pääomat	5 233,56	4 119,34
VIERAS PÄÄOMA	9 025 484,28	8 431 456,33
Pitkäaikainen	3 379 326,00	3 739 948,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 379 326,00	3 739 948,00
Lyhytaikainen	5 646 158,28	4 691 508,33
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	360 622,00	376 402,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	43 836,00
Saadut ennakot	259 377,24	121 978,23
Ostovelat	2 185 045,87	1 754 587,04
Muut velat	224 120,71	265 863,22
Siirtovelat	2 616 992,46	2 128 841,84
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	36 937 471,14	42 333 713,32

4.1 Konsernituloslaskelma

	2018	2017
Toimintatuotot	21 020 957,48	21 100 457,20
Toimintakulut	-49 719 666,30	-48 836 303,03
Toimintakate	-28 698 708,82	-27 735 845,83
Verotulot	9 287 125,96	10 072 585,88
Valtionosuudet	22 947 112,80	23 534 865,92
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	36 369,11	52 758,44
Muut rahoitustuotot	133 628,23	355 951,06
Korkokulut	-275 871,13	-291 169,36
Muut rahoituskulut	-97 135,89	71 686,59
Vuosikate	3 332 520,26	6 060 832,70
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 729 357,12	-2 648 634,51
Omistuksen eliminointierot	256 161,68	0,00
Arvon alentumiset	-6 695 564,41	-874 432,11
Satunnaiset tuotot		1 363,20
Satunnaiset kulut		-47 848,84
Tilikauden tulos	-5 836 239,59	2 491 280,44
Tilinpäätössiirrot	-93 792,79	81 962,19
Tilikauden verot	-52 583,62	-119 526,26
Laskennalliset verot	-8 804,40	-8 600,00
Vähemmistöosuudet	-345,21	-3 699,48
Tilikauden yli/alijäämä	-5 991 765,61	2 441 416,89

4.2

Konsernin rahoituslaskelma

	2018	2017
	1000 EUR	1000 EUR
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 332 520,25	6 060 832,70
Satunnaiset erät, netto	0,00	-46 485,64
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	-52 583,62	-119 526,26
Tulorahoituksen korjauserät	121 382,91	-14 593,93
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 464 038,21	-5 189 082,53
Rahoitusosuudet investointeihin	-911 736,60	444 797,10
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	8 382,54	74 901,37
Toiminnan ja investointien rahavirta	33 927,27	1 210 842,81
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	11 250,00	10 398,84
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	10 732,29
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 500 000,00	3 113 821,61
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-417 469,46	-1 953 816,42
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-616 346,46	
Oman pääoman muutokset	-1 908,46	-831,97
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-64 336,66	36 579,72
Vaihto-omaisuuden muutos	-12 041,06	53 439,36
Saamisten muutokset	231 204,50	-640 037,51
Korottomien velkojen muutokset	907 907,30	-181 610,00
Rahoituksen rahavirta	1 538 259,70	448 675,92
Rahavarojen muutos	1 572 186,97	1 659 518,73
Rahavarat 31.12.	14 229 674,75	12 642 958,63
Rahavarat 1.1.	12 641 165,25	10 983 439,90
Yritysjärjestelyssä tulleet rahavarat	16 322,53	
Rahavarojen muutos	1 572 186,97	1 659 518,73

4.3

Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	43 748 319,70	49 058 464,20
Aineettomat hyödykkeet	837 467,51	1 050 800,61
Aineettomat oikeudet	512 211,88	576 456,67
Muut pitkävaikutteiset menot	314 624,03	467 458,49
Ennakkomaksut	10 631,60	6 885,45
Aineelliset hyödykkeet	42 401 650,54	47 495 053,78
Maa- ja vesialueet	2 582 459,86	2 423 563,01
Rakennukset	29 053 771,18	32 821 694,63
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 187 072,71	10 932 647,00
Koneet ja kalusto	793 545,56	782 060,70
Muut aineelliset hyödykkeet	589 001,10	31 157,14
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	195 800,13	503 931,30
Sijoitukset	509 201,65	512 609,81
Osakkeet ja osuudet	497 896,33	497 158,52
Muut saamiset	11 305,32	15 451,29
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	363 126,61	391 414,81
Valtion toimeksiannot	352 503,39	379 083,16
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	10 623,22	12 331,65
VAIHTUVAT VASTAAVAT	19 322 221,40	17 932 178,73
Vaihto-omaisuus	344 521,87	332 480,81
Aineet ja tarvikkeet	300 471,76	271 663,47
Muu vaihto-omaisuus	44 050,11	60 817,34
Ennakkomaksut		
Saamiset	4 748 034,78	4 954 760,92
Pitkäaikaiset saamiset	866 075,00	869 072,90
Lainasaamiset	866 075,00	869 072,90
Muut saamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	3 881 959,78	4 085 688,02
Myyntisaamiset	2 088 478,66	1 869 751,19
Lainasaamiset	52 045,28	78 014,06
Muut saamiset	693 522,29	734 761,80
Siirtosaamiset	1 047 913,55	1 403 160,97
Rahoitusarvopaperit	5 275 421,93	5 232 211,88
Osakkeet ja osuudet	995 874,86	1 145 844,08
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 810 183,35	1 682 197,84
Joukkovelkakirjalainasaamiset	2 468 359,05	2 403 155,36
Muut arvopaperit	1 004,67	1 014,60
Rahat ja pankkisaamiset	8 954 242,82	7 412 725,12
VASTAAVAA YHTEENSÄ	63 433 667,71	67 382 057,74

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA	35 158 011,99	40 514 308,76
Peruspääoma	14 298 857,52	14 298 857,52
Muut omat rahastot	1 431 001,35	1 335 967,72
Edellisten tilikausien ylijäämä	25 419 918,74	22 438 066,63
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-5 991 765,62	2 441 416,89
VÄHEMMISTÖOSUUDET	40 181,55	39 836,35
PAKOLLISET VARAUKSET	409 248,11	327 170,06
Eläkevaraukset	15 312,66	15 963,67
Muut pakolliset varaukset	393 935,45	311 206,39
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	331 786,17	424 988,63
Valtion toimeksiannot	316 565,58	408 214,82
Lahjoitusrahastojen pääomat	14 446,73	15 976,59
Muut toimeksiantojen pääomat	773,86	797,22
VIERAS PÄÄOMA	27 494 449,91	26 075 753,94
Pitkäaikainen	16 130 767,36	16 963 191,40
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 616 322,67	12 985 196,58
Lainat julkisyhteisöiltä	52 182,42	3 003 618,07
Muut velat	462 262,27	709 233,56
Laskennalliset verovelat		265 143,19
Lyhytaikainen	11 363 682,55	9 112 562,54
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 991 548,75	1 040 501,58
Lainat julkisyhteisöiltä	2 460,50	168 221,30
Saadut ennakot	1 013 456,81	280 587,95
Ostovelat	3 566 893,66	2 695 180,40
Muut velat	601 472,37	1 393 557,48
Siirtovelat	3 905 302,87	3 525 913,83
Laskennalliset verovelat	282 547,59	8 600,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	63 433 677,73	67 382 057,74

IV TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO –periaatteen mukaisesti hankintamenoon tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisut

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

2**TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT****2.1 Toimintatuotot tulosalueittain**

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Keskusvaalilautakunta			6 700,40	
Vaalit			6 700,40	
Kunnanhallitus	1 320 523,65	5 713 237,21	89 989,31	207 007,27
Yleishallinto	1 320 523,65	697,73	7 774,55	697,73
Toimisto- ja sisäiset palvelut		202 309,54	82 214,76	202 309,54
Maankäytön suunnittelu		4 000,00		4 000,00
Elinkeinoelämän kehittäminen		5 506 229,94		
Maaseututoimi				
Perusturvatoimi	9 704 039,42	10 484 383,31	2 487 073,39	2 982 251,84
Hallinto		300,00		300,00
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut		32 117,10	19 191,31	32 117,10
Vanhusten ja vammaisten palvelut		2 457 336,39	1 499 365,39	1 574 691,71
Perusterveydenhuolto		797 421,97	752 992,28	797 421,97
Erikoissairaanhoido	9 704 039,42	6 619 486,79		
Ympäristöterveydenhuolto				
Muu perusturva		577 721,06	215 524,41	577 721,06
Sivistystoimi	1 321 536,89	2 200 476,35	662 723,22	944 502,64
Hallinto		999,53		999,53
Varhaiskasvatus		199 099,70	153 813,95	199 099,70
Perusopetus		187 009,33	189 069,42	187 009,33
Lukio- ja ammatillinen koulutus	1 321 536,89	1 433 453,49	32 337,14	36 043,59
Kansalaisopisto		53 894,81	47 544,55	45 415,30
Kirjasto		34 326,44	50 819,12	34 326,15
Vapaa-aikatoimi		291 693,05	189 139,04	441 609,04
Tekninen lautakunta	8 674 857,52	2 702 360,33	574 698,23	641 800,77
Tekninen toimi	7 643 076,93	1 191 986,45	44 232,02	19 478,52
Toimitila- ja vuokrauspalvelu	1 031 780,59	1 450 240,95	481 231,33	562 189,32
Pelastustoimi				
Rakennusvalvonta		60 132,93	47 460,68	60 132,93
Ympäristönhuolto			1 774,20	
Kunnan toimintatuotot yhteensä	21 020 957,48	21 100 457,20	3 821 184,55	4 775 562,52

2.2 Verotulot

Verotulojen erittely		
	2018	2017
Kunnan tulovero	7 829 095,44	8 658 950,74
Osuus yhteisöveron tuotosta	589 360,72	623 291,92
Kiinteistövero	878 381,23	790 343,22
Verotulot yhteensä	9 296 837,39	10 072 585,88

2.3 Valtionosuudet

Valtionosuuksien erittely		
	2018	2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	15 760 448,00	16 117 071,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	4 671 405,00	4 744 442,00
Järjestelmämuutoksen tasaus		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	87 588,00	330 208,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
Valtionosuudet yhteensä	20 519 441,00	21 191 721,00

2.4 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät:

	Poistomenetelmä	Poistoaika (v tai %)
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	tasapoisto	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaik. menot	tasapoisto	5 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	tasapoisto	10 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 vuotta

Asuinrakennukset	tasapoisto	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	tasapoisto	20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	tasapoisto	10 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	tasapoisto	15 vuotta
Vedenjakeluverkosto	menojäännöspoisto	7 %
Viemäriverkko	menojäännöspoisto	7 %
Kaukolämpöverkko	tasapoisto	20 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	tasapoisto	15 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	tasapoisto	10 vuotta
Maakaasuverkko	tasapoisto	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	tasapoisto	15 vuotta
Vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	menojäännöspoisto	15 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasapoisto	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	tasapoisto	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	tasapoisto	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	tasapoisto	5 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 vuotta
Muut raskaat koneet	tasapoisto	10 vuotta
Muut kevyet koneet	tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto. yms. laitteet	tasapoisto	5 vuotta
Atk-laitteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluiksi.

2.6 Pakollisten varausten muutokset

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Kaatopaikan kunnostus 1.1.	28 567,39	32 858,31	28 567,39	32 858,31
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-2 753,14	-4 290,92	-2 753,14	-4 290,92
Kaatopaikan kunnostus 31.12.	25 814,25	28 567,39	25 814,25	28 567,39

2.7 Olennaiset muihin toimintatuottoihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	10 857,54	5 829,22	10 857,54	5 829,22
Rakennusten myyntivoitot				
Muut myyntivoitot				
Myyntivoitot yhteensä	10 857,54	5 829,22	10 857,54	5 829,22
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot		2 073,02		2 073,02
Rakennusten myyntitappiot				
Muut myyntitappiot	50 162,40			
Myyntitappiot yhteensä	50 162,40	2 073,02		2 073,02

2.8 Rahoitustuotot ja -kulut

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2018	2017
Osinkotuotot muista yhteisöistä	50 936,95	43 763,66
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	17 482,41	19 639,78
Yhteensä	68 419,36	63 403,44

2.9 Erittely poistoeron muutoksista

Erittely poistoeron muutoksista		
	2018	2017
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	364 991,58	73 297,59
Suunnitelman mukaisten poistojen ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus (- tai +)		
Poistoeron muutokset yhteensä	364 991,58	73 297,59

3

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

3.4 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

3.4.2 Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	126 362,22	266 956,11	393 318,33
Lisäykset tilikauden aikana	26 697,42	324 160,00	350 857,42
Rahoitusosuudet tilikaudella			
Vähennykset tilikauden aikana			
Siirrot erien välillä			
Tilikauden poisto	-102 971,07	-61 968,84	-164 939,91
Arvonlennukset ja niiden palautukset		-64 987,39	-64 987,39
Poistamaton hankintameno 31.12.	50 088,57	464 159,88	514 248,45
Arvonkorotukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.	50 088,57	464 159,88	514 248,45

Aineelliset hyödykkeet	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 858 469,76	14 156 107,66	4 036 854,24	51 205,73	532 694,39	20 635 331,78
Lisäykset tilikauden aikana	6 000,00	428 899,77	681 668,65		405 133,23	1 521 701,65
Rahoitusosuudet tilikaudella			-9 000,00		-34 000,00	-43 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	-7 173,85					-7 173,85
Siirrot erien välillä			521 794,39		-521 794,39	
Tilikauden poisto		-705 440,16	-324 893,30	-21 666,39		-1 051 999,85
Arvonlennukset ja niiden palautukset		-331 698,81	-469 927,28	-7 818,63		-809 444,72
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 857 295,91	13 547 868,46	4 436 496,70	21 720,71	382 033,23	20 245 415,01
Arvonkorotukset						
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 857 295,91	13 547 868,46	4 436 496,70	21 720,71	382 033,23	20 245 415,01

3.4.3 Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet				Muut saamiset	
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni- yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	6 213 557,54	1 072 700,41	164 265,62	7 450 523,57	191 165,93	7 641 689,50
Lisäykset			2 198,38	2 198,38		2 198,38
Rahoitusosuudet tilikaudella						
Vähennykset tilikauden aikana						
Siirrot erien välillä						
Hankintameno 31.12.	6 213 557,54	1 072 700,41	166 464,00	7 452 721,95	191 165,93	7 643 887,88
Arvonlennukset ja niiden palautukset						
Arvonkorotukset						
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 213 557,54	1 072 700,41	166 464,00	7 452 721,95	191 165,93	7 643 887,88

3.4.4 Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Ranuan Vuokra-asunnot Oy	Ranuan kunta	100,00 %	100 %	871	4 475	125
Ranuan Infra Oy	Ranuan kunta	100,00 %	100,00 %	4 489	6 108	- 36
Ranuan Seudun Matkailu Oy	Ranuan kunta	99,16 %	99,16 %	3 829	5 175	105
Kiinteistöosakeyhtiö Ranuan Kanervikko Oy	Ranuan kunta		100 %	448	13	- 12
			Yhteensä	9 637	15 771	182
Kuntayhtymät						
Kolpeneen palvelukeskuksen ky	Rovaniemen kaupunki	4,63 %	4,63 %	175	345	- 7
Lapin liitto	Rovaniemen kaupunki	1,52 %	1,52 %	21	66	- 1
Lapin sairaanhoitopiirin ky	Rovaniemen kaupunki	3,32 %	3,32 %	1 157	1 174	28
Rovaniemen ammattikoul.ky	Rovaniemen kaupunki	7,03 %	7,03 %	2 213	1 892	107
			Yhteensä	3 567	3 477	126

3.4.5 Saamisten erittely

	2018		2017	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		61 053,57		47 248,81
Lainasaamiset	668 435,49		680 839,35	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		37 136,27		
Yhteensä	668 435,49	98 189,84	680 839,35	47 248,81
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				4 494,89
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		218 223,28		857 691,00
Yhteensä		218 223,28		862 185,89
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset		284 605,16		410 787,26
Lainasaamiset	866 075,00	52 000,00	869 072,90	78 000,00
Muut saamiset		388 633,22		328 660,35
Siirtosaamiset		599 600,86		354 105,65
Yhteensä	866 075,00	1 324 839,24	869 072,90	1 171 553,26
Saamiset yhteensä	1 534 510,49	1 641 252,36	1 549 912,25	2 080 987,96

3.4.6 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot				
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	11 010,28	5 842,92		5 842,92
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	21 804,90	60 546,07		44 032,55
EU-tuet ja avustukset	1 641,96	2 452,13		
Muut tulojäämät	1 013 456,41	1 334 319,85	854 960,41	1 161 921,18
Tulojäämät yhteensä	1 047 913,55	1 403 160,97	854 960,41	1 211 796,65
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 047 913,55	1 403 160,97	854 960,41	1 211 796,65

3.4.7 Rahoitusarvopaperit

	2018	2017
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	1 290 885,44	1 614 993,65
Kirjanpitoarvo 31.12.	994 911,09	1 144 880,31
Erotus	295 974,35	470 113,34
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta	1 752 553,10	1 627 761,78
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 738 837,97	1 610 842,46
Erotus	13 715,13	16 919,32
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Jälleenhankintahinta	2 490 245,96	2 471 517,74
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 468 359,05	2 403 155,36
Erotus	21 886,91	68 362,38
Yhteensä rahoitusarvopaperit	5 202 108,11	5 158 878,13

3.5 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

3.5.2 Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	14 298 857,52	14 298 857,52	14 298 857,52	14 298 857,52
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	14 298 857,52	14 298 857,52	14 298 857,52	14 298 857,52
Muut omat rahastot 1.1.	1 335 967,72	1 414 513,73		
Siirrot rahastoon	103 695,15			
Siirrot rahastosta	-8 661,52	-78 546,01		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 431 001,35	1 335 967,72		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	22 438 066,63	21 021 284,98	11 388 877,07	11 250 210,37
Siirto edell. tilikauden yli-/alijäämä	2 441 416,89	1 130 311,19	1 893 059,25	138 666,70
Edell.tiliek. oikaisut	540 435,22	286 470,46	84 187,82	
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	25 419 918,74	22 438 066,63	13 366 124,14	11 388 877,07
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-5 991 765,62	2 441 416,89	-1 039 593,45	1 893 059,25
Oma pääoma yhteensä	35 158 011,99	40 514 308,76	26 625 388,21	27 580 793,84

3.5.3 Erittely poistoerosta

	2018	2017
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	651 672,01	1 016 663,59
EVL-poistoihin liittyvä poistoero		
Poistoero yhteensä	651 672,01	1 016 663,59

3.5.4 Pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät 1.1.2024 tai sen jälkeen	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 931 065,00	2 275 889,00
Lainat julkisyhteisöiltä		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	1 931 065,00	2 275 889,00

3.5.5 Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut pakolliset varaukset				
Ympäristövastuut	25 814,25	28 567,39	25 814,25	28 567,39
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	368 121,20	282 639,00		
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset yhteensä	393 935,45	311 206,39	25 814,25	28 567,39

3.5.6 Vieras pääoma

	2018		2017	
	Pitkäaikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		150 446,32		101 818,12
Muut velat				
Siirtovelat		239,05		
Yhteensä		150 685,37		101 818,12
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		392 550,53		409 748,11
Muut velat				
Siirtovelat		963,49		
Yhteensä		393 514,02		409 748,11

Velat muille				
Saadut ennakot		259 377,24		121 978,23
Ostovelat		1 642 049,02		1 243 020,81
Muut velat		224 120,71		265 863,22
Siirtovelat		2 615 789,92		2 128 841,84
Yhteensä		4 741 336,89		3 759 704,10
Vieras pääoma yhteensä		5 285 536,28		4 271 270,33

3.5.7 Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut velat				
Liittymismaksut				
Muut velat	601 472,37	1 393 557,48	224 120,71	265 863,22
Muut velat yhteensä	601 472,37	1 393 557,48	224 120,71	265 863,22

3.5.8 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 834 559,43	1 773 061,81	1 492 657,62	1 654 705,76
Korkojaksotukset	32 876,01	48 797,64	18 943,15	21 322,91
Muut menojäämät	1 037 867,43	1 704 054,38	1 105 391,69	452 813,17
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 905 302,87	3 525 913,83	2 616 992,46	2 128 841,84

3.6 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

3.6.2 Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 669 642,85	2 287 500,00		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	8 822 347,29	5 322 347,29		
Lainat julkisyhteisöiltä	2 929 770,15	3 196 715,59		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	9 424 435,77	9 424 435,77		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	18 246 783,06	14 746 783,06		

3.6.3 Leasingvastuiden yhteismäärä

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Danske Finance Oy				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	43 450,20	41 510,86	43 450,20	41 510,86
Myöhemmin maksettavat	29 844,38	37 991,69	29 844,38	37 991,69
Yhteensä	73 294,58	79 502,55	73 294,58	79 502,55
Tukirahoitus Oy				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat		166,18		166,18
Myöhemmin maksettavat				
Yhteensä		166,18		166,18
Kuntarahoitus Oyj, voimassa 31.12.2027 asti				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	501 120,56	499 408,48	501 120,56	499 408,48
Myöhemmin maksettavat	3 055 726,64	3 551 710,96	3 055 726,64	3 551 710,96
Yhteensä	3 556 847,20	4 051 119,44	3 556 847,20	4 051 119,44
Leasingvastuut yhteensä				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	544 570,76	541 085,52	544 570,76	541 085,52
Myöhemmin maksettavat	3 085 571,02	3 589 702,65	3 085 571,02	3 589 702,65
Leasingvastuut yhteensä	3 630 141,78	4 130 788,17	3 630 141,78	4 130 788,17

3.6.4 Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta:				
Alkuperäinen pääoma			9 812 772,55	9 812 772,55
Jäljellä oleva pääoma			5 639 997,79	6 920 450,89
Takaukset muiden puolesta:				
Alkuperäinen pääoma	4 791 883,44	4 791 883,44	4 791 883,44	4 791 883,44
Jäljellä oleva pääoma	2 363 913,04	2 675 516,67	2 363 913,04	2 675 516,67
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta:				
Ranuan Seudun Matkailu Oy				
Alkuperäinen pääoma			1 500 000,00	1 500 000,00
Jäljellä oleva pääoma			1 012 500,00	1 162 500,00
Ranuan Infra Oy				
Alkuperäinen pääoma			6 933 631,56	6 933 631,56
Jäljellä oleva pääoma			3 947 383,00	5 059 836,10
Ranuan Vuokra-asunnot Oy				
Alkuperäinen pääoma			1 379 140,99	1 379 140,99
Jäljellä oleva pääoma			680 114,79	698 114,79
Ranuan Lämpö Oy				
Alkuperäinen pääoma				
Jäljellä oleva pääoma				
Ranuan Kuituverkot Oy				
Alkuperäinen pääoma				
Jäljellä oleva pääoma				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta:				
Alkuperäinen pääoma			9 812 772,55	9 812 772,55
Jäljellä oleva pääoma			5 639 997,79	6 920 450,89
Takaukset muiden puolesta:				
Ranuan Vanhusten ja Eläkeläisten Tukiyhdistys ry				
Alkuperäinen pääoma	2 461 883,44	2 461 883,44	2 461 883,44	2 461 883,44
Jäljellä oleva pääoma	1 505 978,00	1 688 593,51	1 505 978,00	1 688 593,51
Ranuan Kristillinen Kansanopisto r.y.				
Alkuperäinen pääoma	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
Jäljellä oleva pääoma	611 535,04	719 643,16	611 535,04	719 643,16
Ranuan Peura ry				
Alkuperäinen pääoma	330 000,00	330 000,00	330 000,00	330 000,00
Jäljellä oleva pääoma	246 400,00	267 280,00	246 400,00	267 280,00
Takaukset muiden puolesta:				
Alkuperäinen pääoma	4 791 883,44	4 791 883,44	4 791 883,44	4 791 883,44
Jäljellä oleva pääoma	2 363 913,04	2 675 516,67	2 363 913,04	2 675 516,67

3.6.5 Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2018	2017
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	22 675 856,00	22 521 397,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12.	14 568,19	14 884,72

4

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.1 Henkilöstön lukumäärä 31.12.2018

Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain		
Sisältää vakinaiset, sijaiset ja määräaikaiset sekä palkkatuella palkatut		
	2018	2017
Kunnanhallitus	20	36
Perusturvalautakunta	154	194
Sivistyslautakunta	124	128
Tekninen lautakunta	24	34
Yhteensä	322	392

4.2 Henkilöstökulut

	2018	2017
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	12 449 213,69	13 284 608,92
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	2 684 773,01	3 216 151,88
Muut henkilösivukulut	445 597,43	601 347,12
Henkilöstökorvaukset	-189 079,45	-144 545,76
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	15 390 504,68	16 957 562,16
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	51 102,33	31 662,37
Yhteensä henkilöstökulut	15 441 607,01	16 989 224,53

Tilintarkastajan palkkiot		
	2018	2017
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	10 484,05	10 428,30
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	10 755,33	5 735,50
Muut palkkiot	1800,00	1 085,01
Palkkiot yhteensä	23 039,38	17 248,81

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetetyt luottamushenkilömaksut		
	2018	2017
Suomen Keskusta r.p.	1 205,00	2 442,89
Kansallinen Kokoomus r.p.		44,00
Parempi Ranua –ryhmän yhteislista	57,00	450,00
Perussuomalaiset r.p.		43,00
Suomen Sosialidemokraattinen puolue r.p.	79,50	227,50
Vasemmistoliitto r.p.	6,00	6,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	1 347,50	3 213,39

V

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Ranualla 1.4.2019

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Tilintarkastusmerkintä:

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Ranualla _____._____ 2019

BDO Audiator Oy
KHT- ja JHTT –yhteisö

Rauno Lohi
HT, JHT
vastuullinen tilintarkastaja

VI LUETTELOT JA SELVITYKSET

Käytetyt kirjanpito- ja kirjasto-asiakirjat:

		Säilytys	
		aika	paikka
Tasekirja	sidottu	pysyvästi	Kunnanviraston ala-arkisto
Päiväkirja	atk-tuloste	6 v.	
Pääkirja	atk-tuloste	6 v.	
Ostoeskontra	atk-tuloste	6 v.	
Myyntireskontra	atk-tuloste	6 v.	
Käyttöomaisuuskirjanpito	atk-tuloste	6 v.	
Palkkakortisto	atk-tuloste	50 v.	

Käytössä olevat tosittelajit:

ProEconomica ajalla 1.1.-31.3.2018:	Intime 1.4.2018 alkaen:	
001 Tilietositteet	30 Pankkitositteet	5T Mediatri, työterveyslaskutus
005 Muistiotositteet	31 Salaiset ostolaskut P2P	63 eMemo Payments
009 Käyttöomaisuusviennit	32 Ostolaskut P2P	70 Sisäiset laskut
090 Konsernitositteet	34 Hyvitysten kohdistus OSRE	77 SIS Web-muistiotositteet
105 Ostolaskut/Rondo	35 Ostolaskujen maksut	78 Sis.laskutus Intime/P2P
110 Ostolaskut, suoritukset	36 Ostolaskut käsin tallennetut	80 Web-muistiotositteet
112 Yleislaskutus	38 Toimeentulotuella maks.laskut	81 Käsinkirjatut muistiotositteet
154 Proconsona	39 Proconsona/Sosiaalityö	82 Matkalaskut M2
157 Terveyskeskus, laskutus	40 Myren viitesuoritukset	83 Yleismuistiot MYRE
201 Päivähoito/Pro Consona	41 Myre käsintallennetut suoritukset	84 Palkkatositteet
203 Antolainalaskut	42 Intime yleislaskutus	85 Luottotappiot
300 Vanhainkodin hoitomaksut	44 Intime Web-laskutus hetilasku	86 Hyvitysten kohdistus MYRE
333 Mediatriin laskut	46 Viitesuoritukset/Perintätsto	87 Sumu-poistot
301 Sosiaalipalvelut	47 Myre enn.ja maksumäär.kohd.	88 Käyttöomaisuuden luovutukset
315 Kotipalvelulaskut	48 Sopimuslaskutus	89 Poistoeron muutokset
350 Kaamoskoti-laskut	49 Korkolaskut	90 Vyörytykset
351 Kanervakoti-laskut	51 Mediatri-laskutus	91 KP laskennalliset
360 Perhehoitolaskut	52 Päivähoidon laskut Proconsona	92 Kp automaattikirjaukset
36 Palvelutalo Marjukka	55 Hellewi	93 SL laskennalliset
400 Myyntireskontra,suoritukset	56 Vuokralaskutus	94 SL automaattikirjaukset
403 Sivistystoimen laskut	59 Konvertoidut avoimet laskut	95 Jaksotukset
404 Lukio/yläaste	5A Mediatri, Kotihoito	96 KP tulos
500 Palkkasuoritteiden tositteet	5B Mediatri, tk-maksut	97 KP tulos laskennallinen
603 Huoneistojen vuokrat	5C Mediatri, hammashuolto	98 SL tulos
604 Tonttien vuokrat	5D Mediatri, fysioterapia	99 SL tulos laskennallinen
010 Matkalaskutositteet	5E Mediatri, hoitopäivämaksut	

Tositteiden säilytysaika on 6 vuotta, paitsi Eu-projektien 15 vuotta.

Säilytyspaikka: kunnanviraston ala-arkisto.

Rondon ostolaskut Lapit Oy:ssä Rovaniemellä 15 vuotta.